

NAMİQ ABDULLAYEV

BALACA KİBERİN MACƏRALARI

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT NƏŞRİYYATI

BAKI-1966

1-ci FƏSİL

Qaragözün ad günü.

Sehirli maşın və Kiberin

dünyaya gəlməsi

Bugün Qaragözün səkkiz yaşı tamam olurdu. Anası qızı üçün qəşəng bir don aldı. Atası isə ona bir cüt qırmızı ayaqqabı bağışladı. Özündən üç yaş böyük olan qardaşı Kamal, kukla şəkli çəkib, bacısına hədiyyə verdi. Bu kuklanın yekə qulaqları var idi. Gözləri o qədər iri idi ki, üzünün tən yarısını tutmuşdu. Şəkil Qaragözün çox xoşuna gəldi. Qız onu öz çarpayısının üstündən divara vurdu.

Rəfiqələri Qaragözü təbrik etdilər. Sonra hamı stolun arxasında əyləşdi. Qaragöz yoldaşlarını nənəsinin bişirdiyi ləzzətli qoğala qonaq etdi. Onlar çay içir və söhbət edirdilər. Ancaq Qaragöz nədənsə nigaran idi. O, hər dəfə qapı açılanda çevrilib baxırdı. Axı, ola bilməz ki, babası onu təbrik etməyə gəlməsin. Bir azdan rəfiqələri xudahafizləşib getdilər. Qaragöz şəkilli bir kitab götürüb həyəətə endi, çinar ağacının altında əyləşib oxumağa başladı. Ancaq düzünü desək, o heç oxumurdu, eləbelə kitabı vərəqləyirdi. Fikri isə babasının yanında idi. «Həmişə deyir ki, mən səni çox istəyirəm. Ancaq heç ad günümə də gəlmədi». O, ürəyində babasından küsmüşdü.

Qaragözün babası alim idi. O, müxtəlif nağıllarda söylənən əfsanələr üzrə sehirli maşınlar yaratmağa çalışırdı.

Bir dəfə Qaragöz babasından xahiş etdi ki, onun üçün də bir möcüzə yaratsın.

— Nə möcüzə, qızım?—deyə babası güldü.

— Hamı deyir ki, sən sehrkarsan, möcüzə yarada bilirsən.

— Düzdür qızım, indi elm möcüzə yaradır, ancaq bunun üçün sehrkar yox, alim olmaq lazımdır. — İstəsən sən də böyüyəndə oxuyub

sehrkar alim ola bilərsən.

Sonra babası qaşlarını çatıb, gözlərini uzaqlara zillədi, əlini qar kimi ağ yumşaq saqqalına çəkdi. (O, həmişə fikirləşəndə belə edərdi.) Baba xeyli belə dinməz-söyləməz dayanıb durdu.

Birdən babanın gözləri sevinclə narladı, üzündə xöş bir təbəssüm göründü.

— Yaxşı, qızım, bir-iki ay gözlə, ad günündə sənə çox qərribə bir şey bağışlayacağam, — deyə ayağa qalxdı, əsasına söykənə-söykənə yola düzəldi.

Bəli, həftələr-aylar dolandı, Qaragözün həsrətlə gözlədiyi ad günü yetişdi. Babası isə gəlib çıxmadı. İndi qızın gözü yolda idi. O bilirdi ki, babası nə isə qeyri-adi bir şey düzəldəcək.

Birdən həyəət qapısı açıldı. Qaragöz səsə çevriləndə babasının gəldiyini gördü. Onun bayaqkı acığı soyudu. Qız kitabı örtüb ayağa qalxdı.

— Axır ki, babam gəlib çıxdı! — deyə sevinclə qışqırıb, qocanı qarşılamağa qaçdı.

Səsə evdəkilər də eşiyə çıxdılar. Baba nəvəsini təbrik etdi. Hamı elə həyətdə, çinar ağacının altındakı skamyada əyləşdi. Baba cibindən kibrit qutusu boyda balaca bir şey çıxartdı. Qaragöz qutunu alıb, o tərəf-bu tərəfinə baxdı. Onun üzərində bir neçə düymə və rəqəmlər vardı. Qız heç bir şey başa düşməyib, onu babasına qaytardı. Babası qutunu həyətin bir tərəfində yerə qoydu. Düymələrdən birini burdu. Qaragöz gözlərinə inanmadı. Ona elə gəldi ki, yuxu görür. Qutu yerində tərənib torpağı eşələdi. Əvvəlcə yavaş-yavaş, sonra sürətlə böyüməyə başladı. Çox keçmədən o, stol boyda oldu. Bu lap möcüzə idi. Hamı təəccüblə qutuya baxırdı. Təkcə baba sakit görünürdü. O gülümsəyib Qaragözə dedi:

— Hə, qızım, indi ürəyin nə istəyir de!

Qaragöz əvvəlcə heç bilmədi ki, nə istəsin. Sonra ağına nə gəldisə:

— Kukla, — deyə astadan dilləndi.

Onun bu sözünə hamı güldü.

— Yaxşı, qızım, sən necə kukla istəyirsən?

— Yatıb-duran kukla düzəldə bilərsənmi?

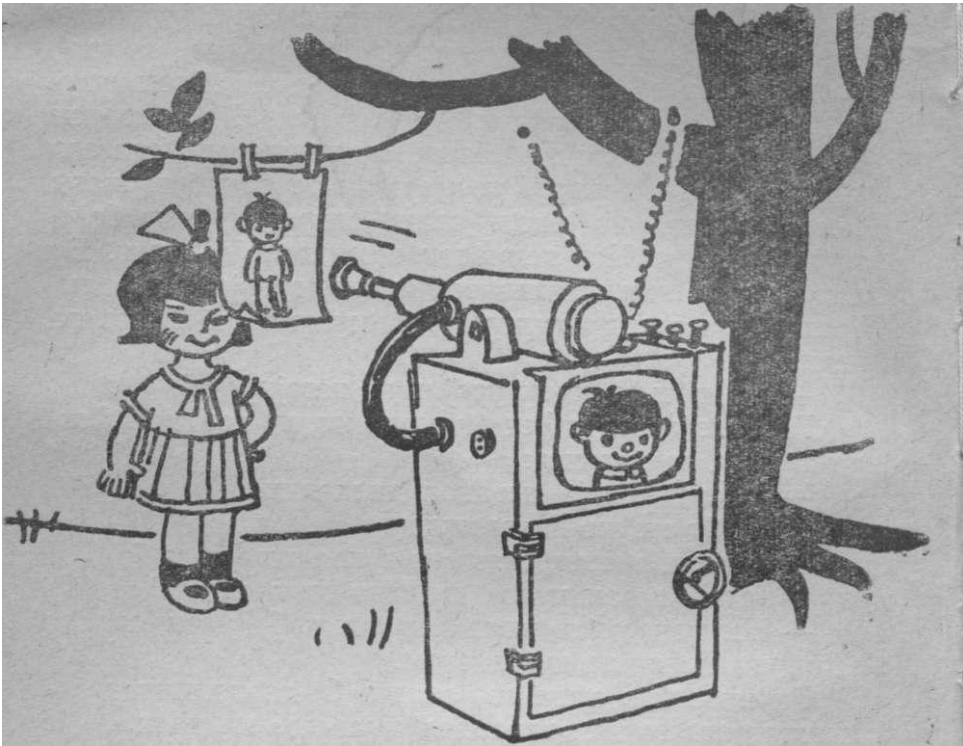
— Eh, mən sənin üçün lap atılıb düşən, söhbət edən, canlı kukla düzəldərəm.

Qaragöz bir anda evə qaçdı. O, qardaşının bağışladığı şəkli divardan çıxarıb gətirdi.

— Onda bax buna oxşayan kukla düzəlt, — deyə o, şəkli babaya verdi.

Baba şəkli maşının qabağında yerləşdirdi. Qaragözü isə şəklin arxa tərəfində dayandırdı. Qoca maşının üstündə olan durbin kimi bir şeyi şəkklə tuşladı.

— Qızım, indi tərpnmə.

O, düymələrdən birini burdu, maşın işə düşdü. Onun mavi ekranında göy rəngli işıq zolaqları qaçırdı. Bir azdan kuklanın şəkli görünməyə başladı. Get-gedə şəkil aydınlaşır, sanki qabarırdı. Elə bil o, bu saat ekrandan ayrılıb düşəcəkdi. Bir azdan qoca maşının qapısını açdı. Balaca, şən oğlancığaz atılıb yerə düşdü.

— Ay baba, o, lap cırtdan boydadır.

Oğlancığaz tez maşının üstünə dırmaşdı, sonra ordan yerə atıldı.

Heyrət və sevincdən Qaragöz lap özünü itirmişdi. O, titrək səslə soruşdu:

— Baba, bu maşın necə işləyir?

— Qızım, bu da bir növ foto aparat kimi şeydir. Sən aparatın qabağında dayanırsan, şəkilçəkən düyməni basır, şəklin lentə düşür. Bu maşın isə tək cə şəkli yox, bütün bədənin surətini çıxarır. Həm də onu istədiyən qədər böyüdə bilərsən. Burada heç bir sehrkarlıq yoxdur. O, işə düşən kimi əvvəlcə ətrafındakı torpaqdan, havadan özünə lazım olan maddələri alır, öz-özünü böyüdür. Sonra sənə lazım olan şeyi onun qarşısında yerləşdirirsən. O, yenə də həmin şeyin surətini çıxarmağa, bədənini yaratmağa başlayır.

Qoca Qaragözün heç nə başa düşmədiyini görüb əlini onun çiyinə qoydu:

— Qızım, sən heç süni ipək, süni yun, süni dəri eşitmişənmi?

— Eşitmişəm, baba, atam mənə danışmış.

— Əvvəllər yunu yalnız qoyundan alardılar. İpəyi isə baramadan. İndi daşdan, ağacdən elə paltarlar toxuyurlar ki, gəl görəsən.

— Bəs kukla?

— O da süni insandır. Ancaq sənin kimi yeriməyi, oynamağı, iş görməyi bacarır.

— Bu necə olur, baba?

— Qızım, bayaq gördün ki, mən səni şəklin arxasında saxladım. Maşın kuklanın xarici görünüşünü şəkil üzrə, özünü isə sənin bədəninin surəti üzrə düzəldib hazırlamışdır. Hər bir adamın bədəni hüceyrə adlı xırda gözcüklərdən ibarətdir. Elə bu kuklanın da bədəni xırda hüceyrələrdən toxunub. Ancaq onlar süni hüceyrələrdir.

Qaragöz babasına qulaq assa da közünü kukladan çəkmirdi. Kukla həyətdə atılıb-düşür, qaçır, bütün künc-bucağı eşələyib axtarırdı.

— Baba, bəs onun adı nə olsun?

— Adı... — Baba fikrə getdi. Yenə də əlini ağ saqqalına çəkdi, sonra üzünü nəvəsinə tutub dedi, — gəl onun adını Kiber qoyaq. Məncə bu ad ona çox yaraşır.

Baba öz-özünə «Kiber—Kibernetika» deyə dodaqaltı pıçıldadı.

— Kiber, bura gəl — deyə baba kuklanı çağırdı.

Kiber o tərəf-bu tərəfə boylandı. Babanın onu səslədiyini görəndə balaca qollarını yellədə-yellədə qaçıb gəldi.

— Qaragözün sözünə bax, həmişə onunla oyna.

— Mənim qızlarla oynamaqdan xoşum gəlmir,— deyə o, cavab verdi.

— Bu heç yaxşı iş deyil,— deyə baba başını ağır-ağır tərpətdi.

— Bura gəl, Kiber, gəl səninlə dost olaq.

Qəfildən qopan güclü külək Qaragözün sözünü yarımçıq qoydu, Kiberi havaya qaldırıb hovuzla tulladı. O, az qala boğulacaqdı. Kiber əl-qol atıb çapalayır, suyu ətrafa sıçradırdı. Qaragöz qaçıb tez onu hovuzdan çıxartdı, bərk-bərk bağına basıb oxşadı. «Mənim balaca kuklam, gör necə islanıb». O, qızın qolları arasından dartınaraq acıqlı- acıqlı dedi:

—Mən kukla deyiləm, Kiberəm, bir də ki, mən islanmaqdan qorxmuram.

Qız onu hovuzun qırağına qoydu, ancaq qolunu buraxmadı.

Külək az qala yenə də onu yıxacaqdı. Bu dəfə o, özü Qaragözün əlindən bərk-bərk yapışdı.

— Bax, görürsən, sən balacasan, tək itib batarsan, — deyə baba ona nəsihət verdi. Sonra Qaragözə dönüb:

— Qızım, — dedi. — Sən ona yazıb-oxumaq da öyrədə bilərsən.

Qaragöz Kiberə dərs deməyə başladı. Demə Kiber fərasətli oğlan imiş. O, tezliklə 10-a kimi saymağı öyrəndi. Sonra onlar üstəgəl, çıxma əməliyyatını öyrənməyə başladılar. Ancaq deyəsən Kiber daha yorulmuşdu. O, tez-tez araya söz salır və dəcəllik edirdi. Qaragöz başqa üsula əl atdı.

— Kiber, elə bil ki, sən bir alman var, ikisini də mən versəm, necə eləyər?

Alma sözünü eşidən kimi Kiber maraqlandı:

— Hanı alma?

— Mən misal üçün deyirəm.

— Yox, əvvəlcə almanı ver, sonra deyim.

Qız həyətdəki ağacdən bir alma dərib Kiberə verdi. Sonra daha ikisini dərdi.

— Hə, bax, indi sən bir alman var, ikisini də mən versəm, necə olar?

Kiber bir qədər fikirləşdi. Sonra iki deyə cavab verdi və almaları qızdan aldı.

— Niyə iki, axı, səndə də biri var idi.

— Onu mən yemişəm.

Qız yenə də ona bir alma verdi.

— Hə, indi cavab ver.

— Üç.

Bir azdan o, yenə də dəcəllik etməyə başladı. Deyəsən, almadan doymuşdu.

—Kiber, doqquz almanı üç adamın arasında bölsən, hərəyə neçəsi düşər?

O, tənbel-tənbel dedi:

— Məgər onlar özləri belə bilmirlər?

Kiberin bu cavabı hamını güldürdü. Qaragöz sonra ona əlifba öyrətməyə başladı. Nədənsə bu, Kiberin xoşuna gəlmədi:

— Hesab bundan maraqlıdır. Orada heç olmasa alma var idi. Burada isə kağızlara yazılmış hərflərdən başqa heç nə yoxdur.

Baba, nəvəsinə yaxınlaşıb:

— Sən onu çox yorursan, — dedi. — Axı, hamısını birdən öyrətmək olmaz.

Qaragözün anası stəkanlara çay süzdü. Kiber bir anda qənd qabını boşaltdı.

Anası Qaragözə:

— Qızım, get evdən qənd gətir, — dedi.

Baba gülümsədi:

— Lazım deyil, indi çoxlu qəndimiz olacaq.

O, yenə maşının düyməsini burdu. Baba qənd qabında qalan təkə bir qəndi stolun üstündə maşının qabağına qoydu. Onlar çay içməyə başladılar. Maşından elə hey bir ucdan qənd tökülürdü.

— Baba, o qəndi hardan alır?

— Qızım, havada istədiyən qədər cürbəcür qazlar, həm də su buxarı var.

Qənd də elə onların birləşməsindən yaranır.

— Demək, o, qəndi havadan alır?

— Bəli, qızım.

Stolun üstü qəndlə dolanda baba aparatın düyməsini burdu.

Kiberin deyəsən, qənddən xoşu gəlmişdi.

— Bundan sonra hesabı mənə qəndlə öyrədərsən. O, almadan da şirindir, — deyə o, Qaragözə təklif etdi.

Bir azdan sonra baba Qaragözü çağırıb, maşının necə işləməsini ona başa saldı.

Həmin gün Qaragöz ta yatana kimi Kiberlə oynadı. O, heç vaxt bu günkü kimi sevinməmişdi.

2-ci FƏSİL

Kiber təyyarə ilə uçur, paraşütlə tullanır, külək onu uzaqlara aparır

Qaragözün qardaşı Kamal aviomodelçilər dərnəyinin üzvü idi. O, elə yaxşı təyyarə və vertolyot modelləri qayırdı ki... İndi o, yarışa hazırlaşdı. Bu dəfə o, lap doğruçu təyyarə düzəltdi. Onun vintini bir at gücündə motor hərəkətə gətirirdi.

Nədənsə Kiber Qaragözdən çox Kamalla oynayırdı. Xüsusilə, futbol oyunundan daha çox xoşu gəlirdi. O, futbolun bütün qayda-qanununu tezliklə öyrəndi. Özü də həmişə qapıçı olmaq istəyirdi. Bugün yenə də səhərdən o, Kamalın yanını kəsdirib durmuşdu.

— Bəs futbol oynamağa getməyəcəyik?—deyə tez- tez soruşurdu.

— Dedim ki, yox. İşim çoxdur, sabah yarış başlanır, təyyarəni bir də təzədən yoxlamalıyam.

— Təyyarə futboldan yaxşıdır?

Kiber hələlik təyyarənin nə olduğunu bilmirdi. O, Kamalın düzəltdiyi bu böyük modelə mənasız bir şey kimi baxırdı.

Bir azdan Kamal işini qurtardı.

— Kiber, bura gəl, — deyə onu çağırırdı. — Bax, indi bu uçacaq.

— Ay uçdu ha, məgər quş-zaddır.

Kamal bir söz deməyib gülümsədi. O, motoru işə saldı, vint sürətlə fırlandı. Balaca təyyarə həyətdə əvvəlcə yavaş-yavaş, sonra isə sürətlə qaçmağa başladı. Bir azdan onun kiçik təkərləri yerdən ayrıldı. Kamal antennanı hərleyir, radio siqnalları ilə təyyarəni gah sağa, gah sola döndərirdi. Təəccübdən Kiberin gözləri geniş açılmışdı. O, gah yuxarı qalxan, gah da dik başı üstə aşağı şığıyan təyyarəyə həsədlə baxırdı.

— Mən də uçmaq istəyirəm, — deyə Kiber Kamala yaxınlaşıb xahiş etdi.

Kamal bir anlığa dayanıb qaşlarını çatdı. Kiber onun yadına yaxşı şey salmışdı: «Doğrudan bu çox məzəli olar» —deyə o düşündü və təyyarəni endirdi. Təyyarə asfalt döşənmiş həyətdə bir az qaçdıqdan sonra düz onların yanında dayandı. Onun vinti hələ bir neçə saniyə də fırlandı.

Kamal təyyarənin kabinəsini açıb, Kiberə:

— Gəl, min, — dedi.

Kiber bir göz qırpımında kabinəyə atıldı. O, sevincindən yerə-göyə sığmırdı. Zarafat deyil, indi o da quş kimi göylərə uçacaqdı. Bu vaxt Qaragöz gəlib çıxdı və hər şey alt-üst oldu.

— Bəs Kiber hanı? —deyə təşvişlə soruşdu.

Kamal əli ilə kabinəni göstərib:

—Sənin Kiberin təyyarəçi olmaq istəyir,—dedi.

— Nə danışırsan! — Qaragöz təyyarəyə tərəf qaçıb, tez Kiberi kabinədən çıxartdı. Kiber onun əlindən çıxmağa çalışaraq dartınır, çığır-bağır salır, elə hey təkrar edirdi: «Mən uçmaq istəyirəm».

Qaragöz acıqlı-acıqlı qardaşına baxdı:

— Axı, sən nə üçün belə işə razı oldun. Birdən təyyarə göydə xarab oldu? Onda mənim Kiberim yıxılıb ölür ki...

Kiber ayaqlarını yerə döyəcəyib:

— Mən uçmaq istəyirəm,—deyə ağlamağa başladı.

— Əvvəla, təyyarəyə heç bir şey olmaz, ikincisi də biz onun üçün balaca paraşüt qayıra bilərik. Əgər bədbəxt hadisə baş versə, o, təyyarədən tullana bilər, — deyə Kamal bacısına təskinlik verdi.

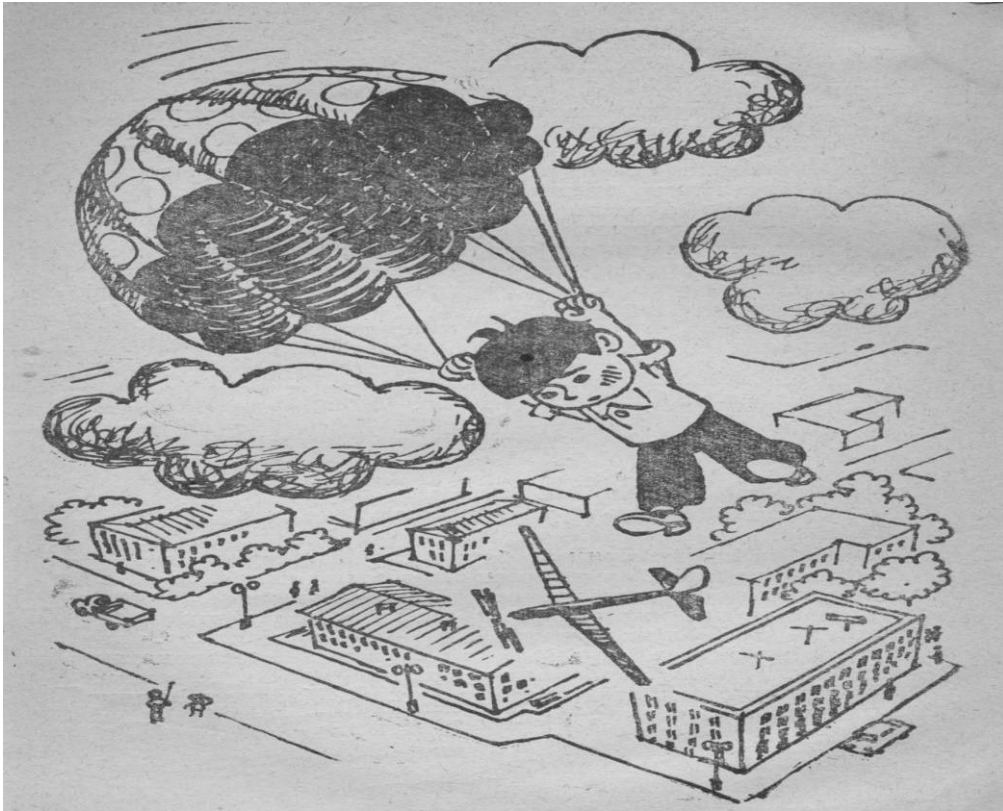
Qaragöz anasının yanına qaçdı. Dala qayıdanda onun əlində ağ parça, qayçı, iynə və sap vardı. Tez işə başladılar. Kiber Kamal və Qaragözün yanında vurnuxur, elə hey onları tələsdirirdi.

Bir azdan paraşüt hazır oldu. Kiberi paraşütə bağladılar. O, balkondan atıldı və yavaş-yavaş həyətə endi. Kiber qəhqəhə çəkib gülürdü. O, yenə də balkona çıxıb tullandı. Deyəsən, paraşütlə tullanmaq da onun xoşuna gəlmişdi.

Kamal Kiberi çağırır izah etməyə başladı:

— Bax, təyyarə xarab olsa, o dəqiqə tullan. Paraşüt səni sağ-salamat aşağı endirər. Təyyarəni özüm idarə edəcəyəm. Kiber yenə də təyyarəyə mindi.

Qaragöz babasının bağışladığı sehri maşını ona verdi, necə işləməsini izah etdi. Birdən paraşütlə tullananda uzağa düşsən, bu maşın sənə lazım olar.

O, sənə hər şey verə bilər. Ancaq maşını möhkəm saxla, itirməyəsən ha!..

Təyyarə göyə qalxdı. Kiber sevinir, əl çalır, boylanıb yerə baxırdı. O, əli ilə göyü göstərüb, Kamaldan təyyarəni bir az da yuxarı qaldırmağı xahiş etdi. Təyyarə dik başı yuxarı şığıdı. İndi o, ən yüksəkdə uçan göyərçindən də yuxarıda idi. Təyyarə şəhərin üstündə dövrə vururdu, Kiber aşağı boylandı. Evlər balaca qutulara oxşayırdı. Küçələrdə gəzən adamlar isə elə Kiber boyda idilər. Onun başı hərləndi.

Bu vaxt Kamal təyyarəni aşağı endirdi. Kiberə elə gəldi ki, təyyarə xarab olub, yerə düşür. Bir az da keçsə, o, yerə dəyib parça-parça olacaq. O, cəld təyyarədən tullandı. Paraşüt havada açıldı. Kiber yavaş-yavaş yerə enirdi. Ancaq tərslikdən bu vaxt külək başladı, paraşütlə birlikdə onu yuxarı qaldırdı. O, nə qədər çalışıb-çapaladısa da bundan bir şey çıxmadı. Külək get-gedə daha da güclənir, Kiberi uzaqlara aparırdı.

3-cu FƏSİL

Kaber kosmosa uçur, uzaq bir dünyaya gəlib çıxır

Kiber həmin günü və bütün gecəni havada qaldı. Külək onu gah buludların içərisinə salır, gah da açıq səmada qızmar günəşin altına atırdı. Gündüz o, istidən nəfəs ala bilmirdi, gecə isə soyuqdan büzüşürdü. Nəhayət, yorğun Kiberi yuxu tutdu. Səhər başlayan yağış onu yuxudan oyatdı. Külək dayanmışdı. Kiber yavaş-yavaş aşağı enirdi. O, geniş bir düzənliyə düşdü, ətrafa baxdı. Uzaqdan hündür qüllələr görünürdü. «Yəqin şəhərdir» — deyə Kiber düşündü və o tərəfə addımlamağa başladı. Xeyli yol gedəndən sonra gəlib qərribə bir yerə çıxdı. Burada adamlar hündür qüllələrin yanında işləyirdilər. O, əynində kombinezon olan bir əmiyə yaxınlaşdı.

— Bunlar nədir? — deyə soruşdu.

Yaşlı kişi təəccüblə ona baxdı. — Sən buraya necə gəlib çıxıbsan? Hələ bir boyuna bax, bu lap cırtdandır ki...

Nədənsə «Cırtdan» sözündən Kiberin heç xoşu gəlmədi.

— Yaxşı, yaxşı, hirslənmə, — deyə yaşlı kişi qəhqəhə çəkib güldü. Sonra izah etməyə başladı. — Bunlar kosmik gəmilərdir. Bax, bu gəmini bir azdan göyə buraxacağıq. Əgər gecə olsaydı, mən onun uçacağı ulduzu sənə göstərərdim.

— O, ulduza uçacaq?—deyə Kiber inamsızlıqla soruşdu.

— Yoxsa sən buna inanmırsan?

— Əlbəttə inanmıram, ulduz bapbalacadır, bu boyda şey ora necə uça bilər?

— Ulduzlar çox uzaq olduğu üçün balaca görünürlər. Bax, bizim Günəş də balaca görünür. Ancaq o, bizim Yerdən çox-çox böyükdür.

Kiber:

— Mən də təyyarə ilə uçanda evlər də, adamlar da balaca-balaca görünürdülər, — dedi.—Əmi, olar ki, mən də bu raketlə uçum?

— Yox, olmaz, biz bu raketi sınaq üçün buraxırıq. Onun içərisində cürbəcür cihazlar var, o bizə lazımi məlumatları verəcək. Biz hər şeyi öyrənəndən sonra adamlar ulduza uça bilərlər.

Kiber bu nəhəng gəmi ilə uçmağı çox istəyirdi.

Bu zaman kimsə əmini çağırırdı. Kiber onunla xudahafizləşdi. Ancaq çıxıb getmək əvəzinə gizləncə raketə dırmaşdı. İçəri girib gizləndi. O, xeyli vaxt dinməz-söyləməz oturdu. Bir azdan onu yuxu tutdu. Qəflətən qopan dəhşətli bir gurultu onu ayıltı. O, tez yerindən qalxmaq istədi. Ancaq bacarmadı. Dözülməz bir qüvvə onu aşağı basır, raketin döşəməsinə sıxırdı. Bunun dalısınca isə qəribə bir hadisə baş verdi. Kiber bir də gördü ki, heç ağırlığı yoxdur. O, yerindən qalxmaq istədi və gəminin içərisində havadan asılı qaldı. Çəkisizlik Kiberin çox xoşuna gəldi. O, havada uzanır, mayallaq aşırırdı. Gəminin illüminatorundan ulduzlar görünürdü. «Yəqin gecədir» — deyə Kiber fikirləşdi. Ancaq bu gecə heç qurtarmaq bilmirdi.

Bir azdan Kiber acıdı. O, bütün raketin ierisini eelyib axtardı. Bir nee tbikdn başqa heç nə tapa bilmədi. Get-gedə aclıq ona güc gəlirdi. Elə bil mdsini bıçaqla kəsib doğrayırtılt O, nalac qalıb tbikin birini sıxdı. Onun ierisindən qatı bir maddə çıxdı, dilin ona vurdu. Bu, çox dadlı bir şey idi. Kiber bir göz qırpımında tbikin birini boşaltdı. Onun kefi kkldi. O, haradan bilydi ki, bu tbiklrd müxtəlif yeməklər və su var. Bunları bura qoymuşlar ki, görsünlər kosmosda müxtəlif ular onlara nee təsir edir. Bəli, vaxt otdkc tbiklr qurtarırdı. Raket isə gndz olmayan bu əbədi zlmətli aləmdə elə hey uur, uçurdu. Bir nee gün də keçsə idi, o, ac qalacaqdı. Birdən sehirlı maşın onun yadına düşdü. O, maşını cibindən çıxartdı, ie saldı, tbiklrdən birini onun qarşısına qoydu. Maşın həmin tbikdn düzəltməyə baladı. İndi o, daha ac qalmaq qorxusundan qurtarmışdı.

Burada həmişə gecə olduėu üçün Kiber nee vaxt uduėunu bilmirdi. Bir dəfə yuxudan ayılıb gördü ki, gəmi daha umur. O, illminatorndan boylanıb baxdı. Ətrafa günəş parlaq işıq saçırdı. Kiber sevindi. Axı, o, çoxdan günəş həsrət qalmışdı, onun üçün darıxmıdı. Gəmi qalın bir meenin ierisin enmidi. Kiber gəmidən çıxıb, meşə ilə xeyli yol getdi, gəlib qəribə bir şəhərə çıxdı. hr ona görə qəribə idi ki, burada həm həddindən artıq gözəl evlər, həm də alçaq daxmalar var idi. Klrd zəngin geyimli varlılarla bərabər, cır- cındır içində ayaqyalın adamlar da gəzirdi.

Bu adamlar da elə Kiberin gəldiyi dünyanın adamları kimi iki ayaqlı idilər. Ancaq onlar, yerdkilərdən daha hndrboylu görünürdülər. İri gözləri vardı. Qüvvətli əzələləri onların iğzar olduėunu sübut edirdi.

Kamal v Qaragöz Kiberin təyyarədən paraşütlə tullandıqını grnd bir o qədər də qorxmadılar. Bir də burada qorxmalı bir şey yox idi. Paraşüt Kiberi rahatca endirckdi. Ancaq bir azdan onlar Kiberin yerə düşmək əvəzinə daha da yuxarı qalxdıėını gördülər. Külək parat fırlada-fırlada daha da yüksəyə qaldırır v uzaėa aparırdı. Qaragöz v Kamal yuxarı baxa-baxa onun getdiyi

səmtə tərəf qaçmağa başladılar. Külək isə getdikcə güclənirdi. Tərs kimi bu zaman göyün üzünü də bulud ertdü. Kiber də bu buludun arasında görünməz oldu.

Qaragöz ağlaya-ağlaya qardaşını danladı:

— Gördün? Mən sənə demədim ki, onu uçmağa qoyma?

— Mən nə bilim sənin bu Kiberin sözə baxan deyil.

Onlar həmin günü nə qədər axtardılarsa da, Kiberi tapa bilmədilər. Qaragöz babasının yanına gəldi. Əhvalatı ona danışdı.

— Eybi yoxdur, qızım, ona heç bir şey olmaz,— deyə baba nəvəsini sakit etməyə çalışdı. — Sehirli maşın haradadır?

— Mən maşını da ona vermişəm.

— Daha nə var ki, Kiber maşınla özünə lazım olan şeylərin sürətini çıxarar.

Ancaq bütün bunlara baxmayaraq, Qaragöz rahat olmadı. O qaşqabağını töküb bir kənardə oturmuşdu, hirsindən həmin gün çörək də yəmədi. Elə ac-acına yatdı. Bütün gecəni isə qarışıq yuxular gördü. O gördü ki, Kiber qalın bir meşəyə düşüb. Burada kollər və ağaclar elə sıxdır ki, Kiber qaranlıqdan özünə yol tapa bilmir. Birdən kollardan biri aralandı. Bir cüt göz parladi. İri bir boz canavar balaca Kiberin üstünə atıldı. Qaragöz qışqırıb yuxudan ayıldı. Bir azdan yenə də yatdı. Bu dəfə o gördü ki, Kiber dənizin içərisinə düşüb. İslanıb ağırlaşmış paraşüt onun ayağına dolaşmış. O, suyun içərisində çapalayır, əl-qolunu atıb üzməyə çalışır, dənizdə batıb-çıxır.

Ertəsi günü babası Qaragözü də götürüb Kiberi axtarmağa getdi. O, hava bürosuna zənk edib dünən gündüz və gecə küləyin hansı səmtə əsdiyini, sürətini öyrəndi. Baba maşını küləyin əsdiyi istiqamətə sürdü. Onlar xeyli yol getdilər. Qaragöz yol boyu hey o yan-bu yana baxıb, Kiberi axtarırdı. Baba isə tez-tez maşını saxlayıb rast gəldiyi adamlardan balaca dəcəl oğlanı görüb-görmədiklərini soruşurdu.

Axşama yaxın baba və nəvə gəlib kosmodroma çatdılar. Burada bir nəfər dedi ki, bu gün səhər kosmodroma balaca bir oğlan gəlmişdi. Özü də hər şeylə maraqlanırdı. Hətta xahiş etdi ki, ona raketdə uçmağa icazə versinlər.

Qaragöz soruşdu:

—Bu gün ulduzlara raket uçub?

— Bəli, — deyə o cavab verdi.—Sınaq üçün avtomat raket buraxmışıq.

—Mən bilirəm, o yəqin ki, raketin içərisinə girib gizlənilib. Yazıq Kiber.

Orada tək necə yaşayacaq?

Həmin adam saatına baxdı.

— Narahat olmayın. Bu saat raketin içərisinə baxarıq.

Onlar geniş bir otağa daxil olurlar. Burada hər yerdə müxtəlif cihazlar, öz-özünə işləyən maşınlar, yanıb-sönən rəngbərəng lampalar vardı. O, hansı düymənə basdı, nəyisə fırlatdı. Bir azdan divarlarla birində geniş bir ekran işıqlandı. Orada da müxtəlif maşınlar və cihazlar göründü: Bu raketin içərisi idi. Qaragözü və babanı buraya gətirən adam düymələri basır, dəstəkləri fırladır, raketin içərisində bütün künc-bucaq ekranda aydınca görünürdü. Heç yerdə adam yox idi. Ağıllı maşınlar bu raketi uzaq dünyalardan birinə aparıb yenə də geri qaytaracaqdı.

— Odur, Kiber oradadır, — deyə Qaragöz illüminatorun yanında dayanıb ulduzlara tamaşa edən Kiberi göstərdi.

Kosmodromda işləyən adam pərt oldu.

— Bir görün o, bizim başımıza nə oyun gətirib? Belə də dəcəllik olar? İndi nə edək?

Qaragöz soruşdu:

— Onunla danışmaq olarmı?

— Yox. Raketdə adam olmadığından buna ehtiyac yox idi. Oradakı cihazlar bizə yalnız maşınların necə işləməsini, kosmosda olan hadisələri xəbər verir. Danışmaq üçün orada heç bir cihaz yoxdur. Televiziya ilə də biz maşınların işinə nəzarət edirik.

— Bəs o, tək orada nə edəcək? — deyə Qaragöz soruşdu.

— Deyəsən, raketi geri qaytarmalı olacayıq.

— Narahat olmağa dəyməz.—Deyə baba ona təskinlik verdi.—Mən yəqin bilirəm ki, Kiber raketdə də yaşaya bilər.

— Bu raket nə vaxt qayıdacaq?—deyə Qaragöz soruşdu.

— Düz doqquz ildən sonra.

— Niyə belə gec?

— Ona görə ki, onun uçduğu dünya çox uzaqdır.

Qaragöz öz sevimli Kiberini düz doqquz il gözləməli olacaqdı.

Qız ağlamsına-ağlamsına dedi:

— Onda mən doqquz ildən sonra bura gəlib Kiberi qarşılayaram.

Baba gülümsədi. Axı doqquz ildən sonra Qaragözün düz on yeddi yaşı olacaqdı. Görəsən o zaman orta məktəbi bitirən bu qız kukla ilə maraqlanacaqdımı?

4-cü FƏSİL

Sehirli maşın oğurlanır, Kiber qeyri-adi üsulla oğrunu tapır və maşını ondan alır

Kiber həmin şəhərdən olan uşaqlarla dostlaşdı. Az vaxtda onların dilini öyrəndi. O, ən çox sevdiyi futbol oyununu təzə dostlarına da öyrətdi. Bu oyun hamının çox xoşuna gəldi.

Bir dəfə yenə də onlar futbol oynayırdılar. Kiber həmişəki kimi qapıda dayanmışdı.

Meydançada top uğrunda qızgın mübarizə gedirdi. O, qapını əvəz edən, bir-birindən xeyli aralı qoyulmuş iki daşın arasında gah o tərəfə-gah da bu tərəfə gedərək sevincdən parlayan gözlərini uşaqların bir-birinə ötürdükləri topdan çəkmirdi. Oyun get-gedə gərginləşirdi, top Kiberin müdafiə etdiyi qapının ağzında idi. Meydançanı «qoyma, başınla vur, mənə ötür» sözləri bürümüşdü. Kimsə topu düz qapıya vurdu. Kiber pişik kimi tullanıb göydə topu tutdu. «Afərin, Kiber» — deyə uşaqlar onun cəldliyini təriflədilər. Ancaq deyəsən onlar çox tez sevinmişdilər. Kiber güclü zərbə ilə vurulan topa birlikdə yuvarlanıb qapı xəttindən də xeyli uzağa düşdü. Mübahisə başladı. Kiberin oynadığı komanda onu müdafiə edir, topu saymaq istəmirdilər. Onlar

deyirdilər ki, Kiber balacadır, ona görə də topla birlikdə yumbalanıb qapıdan keçib. Rəqib komandanın oyunçuları isə:

— Bizə nə, — deyirdilər. — Oyunun qayda-qanununa görə top qapıdan keçib.

Xeyli danışıldıqdan sonra hər iki komanda razılığa gəldi ki, Kiberin tutduğu toplar (o, lap topla yumbalanıb qapıdan keçsə də) hesab edilməsin. Heç kim onun xətrinə dəymək istəmirdi.

Uşaqların əyinlərində köhnə paltar var idi. Çoxusu ayaqyalın oynayırdılar. Təkcə bir nəfər Gombul qəşəng geyinmişdi. Onun atası varlı idi, mağazalarında yaraşığı uşaq paltarları satılırdı. Odur ki, öz gombul oğlunu hamıdan yaxşı geyindirirdi. Gombuldan heç kimin xoşu gəlmirdi. O, özünü hamıdan üstün tuturdu. Axı, onun atası çox dövlətli idi. Ancaq o da başqa uşaqlar kimi futbolu çox sevirdi. Komandalarda kifayət qədər oyunçu olanda, onu heç yaxına qoymurdular. Bu gün isə bir nəfər oyunçu çatmırdı. Ona görə Gombula da oynamağa icazə verdilər. Ancaq heç kim onu götürmək istəmirdi. Axı, o, pis oynayırdı, öz gombul bədənini yırğalaya-yırğalaya qaçıb topa çata bilmirdi.

Kiberin ağına qəribə bir fikir gəldi. O, öz yoldaşlarını da bu Gombul kimi qəşəng geyindirmək istədi.

— Uşaqlar, istəyirsinizmi, sizin də Gombul kimi yaxşı paltarınız olsun? — deyə Kiber soruşdu.

Gombul istehza ilə dedi:

— Ay oldu ha, bu çox bahalı paltardır. Bunu almaq üçün çoxlu pul lazımdır.

— Biz onu pulsuz da düzəldə bilərik.

— Ay düzəltmədiyiniz ha!

— İstəyirsən lap mərc gələk. Sən paltarını bir neçə dəqiqəliyə mənə ver.

— Paltarımı sənə niyə verirəm, — dəli-zad olmamışam ki...

Sau adlı bir oğlan:

— İndi ki, belədir, — dedi — bizimlə oynama.

— Yaxşı, verərəm. Ancaq bundan heç bir şey çıxmayacaq. Kiber Gombulun paltarını maşının qarşısından asıb, onu işə saldı. Bir azdan uşaqların hamısı Gombul kimi təzə paltar geymişdi. Gombulun lap ağzı açıla qaldı. Uşaqlar yenidən oynamağa başlayanda Gombul artıq onların arasında yox idi. O, yanlarını basa-basa atasının yanına qaçıb, gördüyü maşın haqqında hər şeyi ona danışdı. Atasını əvvəlcə oğlunun sözlərinə inanmadı.

— Belə şey ola bilməz, — dedi.

— İnanmırsan, özün get bax.

— Yaxşı, get oyna.

—Heç yerə gedən deyiləm, — deyə Gombul hirsindən ayağını yerə elə vurdu ki, onun toppuş sifəti titrədi.

Atası oğlunun tərsliyini yaxşı bilirdi. Əgər o, indi oğlu ilə getməsəydi, burada bir hay-küy salacaqdı ki, gəl görəsən. Bir də ki, oğlunun danışdığı məsələ onun özünü də maraqlandırmışdı. Odur ki, o, oyun yerinə getdi. Futbol oynayan uşaqları görəndə oğlunun düz danışdığını anladı.

Gombulun atası çox tamahkar adam idi. Axı, bütün varlılar belədirlər. «Əgər bu maşını ələ keçirə bilsəm, — deyə o düşündü. — Onda mən bütün fabrikləri bağlayaram. Hər ay maaş verdiyim fəhlələrdən birdəfəlik yaxa qurtararam. Mən o maşını gecə-gündüz işlədərəm. O, mənim üçün müxtəlif paltarlar, ayaqqabılar hazırlayar». Onun gözləri qıyıldı. Nəyi isə xatırlayıb: «yox—dedi.—Paltar mənim nəyimə lazımdır. Bütün bunları mən pul qazanmaq üçün etmirəmmi? Elə o mənim üçün pul düzəldər də, mağazaları da bağlayaram. Dünyada ən varlı adam olaram».

— Maşın kimdədir?—deyə o, oğlundan soruşdu.

— Kiber adlı bir oğlanda.

— Bəs o hanı?

Gombul uşaqlardan Kiberi soruşdu. Ona dedilər ki, Kiber ayağı əzildiyinə görə çıxıb getdi.

— Sən çalış ki, o maşını bir təhər ondan ala biləsən, — deyə atası oğlunu dilə tutdu.

Kiber bir ağacın altında uzanmışdı. Bir azdan Gombul onun yanına gəldi.

— Səni kim vurdu? — deyə yalandan qayğıkeşliklə soruşdu.

— Heç kim, mən topu tutmaq istəyəndə, ayağım burxuldu.

Kombul Kiberin yan-yörəsində bir qədər də vurnuxdu. Sonra çıxıb getdi. Bir azdan Kiberin ayağının ağrısı keçdi. O, ayağa duranda sehirlə maşın cibində yox idi. Kiber bütün ciblərini axtardı, hər yerə baxdı. Maşını tapa bilmədi. Sonra o, yoldaşlarını tapıb məsələni onlara danışdı. Uşaqlar pərt oldular.

— Mən bilirəm, onu Gombul aparıb, — deyə o, yola düzəldi.

— Sən hara gedirsən?

— Mən ondan sehirlə maşını alacağam.

Uşaqlar Kiberə təəccüblə baxdılar. Axı, o, lap kukla boyda idi. Onun heç Gombula gücü çatardı...

Kiber meydançadan Gombulgin evlərinə gəldi. O, asanlıqla dəmir hasarın arasından keçib həyəətə girdi. Gombulun bacısı orada oynayırdı. Kiber gizlincə ona yaxınlaşdı və yerə sərələndi. İndi o, cansız kuklaya oxşayırdı. O, xeyli gözlədi. Birdən qız onu görüb heyrtləndi:

— Kuklaya bax, — dedi. — Gör necə gülməlidir?!

O, Kiberi götürüb o tərəf-bu tərəfinə baxdı, qəhqəhə çəkib güldü. Onunla xeyli oynadı. O, Kiberi gah başı üstə tutur, kah qolundan yapışdırıb yerlə sürüyürdü. Kiber hər şeyə səbirlə dözürdü. Qız onu qoltuğuna vurub evə getdi. Yaxşı ki, Gombul evdə yox idi, yoxsa o, Kiberi tanıyardı. Kiberin bəxti gətirmişdi. Qız birbaşa atasının yanına qaçdı. Atasını görən kimi əlindəki sehirlə maşını gizlətdi. O, indi hamıdan ehtiyat edirdi. Axı, bu maşın var-dövlət demək idi.

— Sən buraya niyə gəlmisən? Get öz otağına, mənim işim var.

Qız küsüb Kiberi yerə tulladı, ağlaya-ağlaya çıxıb getdi. Atasını yenə sehirlə maşını çıxarıb qabağına qoydu.

«Görəsən, bu necə işləyir? Əvvəlcə hansı düyməni basmaq lazımdır?»—deyə o, öz-özünə pıçıldadı. Onun keyfi kök idi.

Kiber döşəməyə sərilməmiş olsa da gözünü sehirləyən maşından çəkmirdi.

Gombulun atası yerindən qalxıb otaqda o baş-bu başa gəzməyə başladı. Sonra pəncərəni açıb öz güllü-çiçəkli həyətinə tamaşa etdi. Kiber cəld yerindən qalxıb, stolun üstünə dırmaşdı, maşını götürüb cibinə qoydu, yenə də gəlib bayaqkı yerində uzandı. Gombulun atası maşını stolun üstündə görməyib təəccüb etdi. O, diqqətlə ətrafa göz gəzdirdi, iməkləyə-iməkləyə stolun altına girdi, ciblərini çevirdi... Onun rəngi ağardı, qəzəbindən elə bağırırdı ki, şüşələr cingildədi. Evdə uşaqdan-böyüyə nə qədər adam vardısı, onun otağına qaçdı. Hamı qorxudan tir-tir əsirdi.

— Bura indicə kim gəlmişdi?

Heç kim cavab vermədi.

— Mənim stolumun üstündən balaca bir qutu **götürməmişiz** ki?

Hamı susurdu.

— Niyə dinmirsiz? Lal deyilsiz ki... — deyə — yumruqlarını düyümləyib irəliyə cumanda ayağı Kiberə ilişdi. Az qala üzüqoylu yerə yıxılacaqdı.

— Bunu kim bura atıb, — deyə o çıxırdı və Kiberin qolundan yapışıb, açıq pəncərədən bayıra vızıldatdı.

— Mənim kuklam, — deyə qız ah çəkdi.

— Bu ki, Kiberdir, — deyə səs-küyə gəlib çıxan Gombul təəccüb etdi.—O, buraya necə gəlib çıxıb?

— Mən onu həyətdən tapmışam,—deyə bacısı cavab verdi.

— Maşını o aparıb, ata.

— Tez olun, onu tutun!

Hamı tez bayıra qaçdı.

Kiber havada bir neçə dəfə mayallaq aşandan sonra şappıltı ilə mərmər hovuzun içərisinə düşdü. O, cəld hovuzdan çıxıb suyu süzülə-süzülə qaçdı. Hasarın arasından keçib götürüldü. Onun kefi kök idi. Axı, sehirləyən maşını cibində aparırdı.

5-ci FƏSİL

Böyük Uat. Kiber yerə qayıtmaq istəyir, ancaq gecikir

Kiber birbaşa təzə dostlarının yanına qaçıb sehirli maşını göstərdi. Uşaqlar çox sevindilər. Sonra onlar birlikdə şəhərə — gəzməyə çıxdılar. Mağazalardan birinin qabağından keçəndə Sau rəngbərəng kağızlara bükülmüş konfetlərə həsrətlə baxdı.

— Əcəb konfetlərdir,—deyə o, köksünü ötürdü.

Onun dediyi bu söz Kiberin ürəyini kövrəltdi.

— Dalımca gəlin, — deyə o, uşaqları mağazaya dəvət etdi. Kiber sehirli maşını cibindən çıxartdı, düyməsini burdu, onu mağazadakı ən yaxşı konfetlərə tuşladı. Uşaqlar işin nə yerdə olduğunu başa düşdülər. Axı onlar sehirli maşınla tanış idilər.

Mağaza sahibi qəşəng paltar geymiş uşaqları görüb sevindi. Onlar lap varlı balaları kimi geyinmişdilər. Burada adamların əksəriyyəti kasıb olduğu üçün onun müştəriləri az idi.

Uşaqların heç biri ona yaxınlaşmadı, ancaq hamı onun mağazasında satılan konfetdən yeyirdi. Sahibkarın gözləri kəlləsinə çıxdı. «Yəqin oğurlayıblar»,—deyə o düşündü və haray-həşir salmağa başladı.

— Oğrular, oğrular!

Səs-küyü eşidib küçədən keçənlər içəri doluşdular.

— Bunlar mənim konfetlərimi oğurlayıblar, — deyə mağaza sahibi uşaqları göstərdi.

Kiber təəccüblə ona baxdı:

— Biz heç nə oğurlamamışıq,—dedi. Sonra üzünü adamlara tutub əlavə etdi. — Mənim sehirli maşınım istədiyimiz qədər konfet hazırlaya bilər.

— Görürsünüz o, necə yalan danışır, heç qızarmır da. Deyin görüm, bu maşın öz başına konfeti necə düzəldə bilər? Özü də o, bizim uşaqlara oxşamır, elə bil göydən düşüb.

— Mənim maşınım hər şeyi düzəldə bilər. İstəyirsiniz baxın.

Kiber maşının düyməsini burdu, o kiçilib kibrit qutusu boyda oldu. Sonra onu yenə də böyütdü. Konfetlərdən birini onun qabağına qoydu. Maşından konfet tökülməyə başladı. Adamların gözləri geniş açıldı. Axı bu lap möcüzə idi. O, hamını konfetə qonaq etdi.

— Buyurun, dadına baxın.

Mağaza sahibinin qanı qaraldı. Əgər cırıtdan oğlan bu maşınla hamını konfetlə təmin etsə, heç kim onun mağazasına gəlməz. Sonra o, hay-küy salıb, çamaatı bura yığıdığına görə özünü danlamağa başladı. «Bəlkə də onu dilə tutub maşını ala bilərdim. Əgər mənim belə maşınım olsaydı, ən varlı adam olardım. İndi isə onu mütləq həbs etdirmək lazımdır».

O, xəlvətcə adamların arasından çıxıb haraya isə qaçdı.

Bir azdan əlində dəyənək, başında dəmir dəbilqə olan bir adam mağazaya girib Kiberə yaxınlaşdı. Adamlar yavaş-yavaş dağılışdılar. Kiber onların hərəkətindən başa düşdü ki, bu kim isə qorxulu adamdır.

— Maşını da götür, dalımca gəl! — deyə o əmr etdi.

Ömründə birinci dəfə idi ki, Kiberə əmr edirdilər. O, maşını cibində gizlədib:

— Mən heç yerə gedən deyiləm, — dedi.

Qorxunc adam heç bir söz demədən onun boynunun ardından yapışıb qaldırdı və yola düzəldi. Kiber onun əlini bərk dişlədi. Qorxunc adam ağrıdan çığırdı, ancaq onu buraxmadı, başı üstə cibinə soxdu.

O, burada da sakit durmadı, qorxunc adamı bədənini dişləməyə başladı. Bu yekəlikdə adam ağrıdan üz-gözünü əyir, ayağının birini götürüb, o birini qoyur, elə bil rəqs edirdi. Küçədən keçənlər dayanıb ona baxır, gülməkdən uğunub gedirdilər.

Nəhayət, o, Kiberi öz böyüklərinin yanına gətirdi. Qorxunc adam içəri girən kimi yazıq bir görkəm aldı. O, qollarını yanlara açıb, bir ayağı üstə dayandı və baş əydi.

— Böyük Uat, bu balaca və qəribə oğlan qanunu pozmuşdur.

Onun müraciət etdiyi Böyük Uat mürgü vururdu. O, əli ilə işarə edib ayağının altını göstərdi və birçə kəlmə:

— Zindana! — deyə dəhşətli səsle bağırdı.

— Böyük Uat, cürət edib qızıl kimi vaxtınızı aldığım üçün üzr istəyirəm. Bəlkə bir dəqiqəliyə öz böyük fikirlərinizdən ayrılıb bu yaramaza baxasınız. O çox şübhəli adama oxşayır.

— Zindana! — deyə bu dəfə o, daha da ucadan bağırdı: — Mən böyük işlərlə məşğulam, indi vaxtım yoxdur.

— Onda çox qəribə bir maşın var.

Maşın sözünü eşidən kimi, Böyük Uat elə bil diksindi, dikəlib başını qaldırdı.

Kiber onun üzünə baxdı. Bu şişman bir adam idi. İri başı və kök sifəti var idi. Dairə şəkilli bərəlməmiş gözlərinin üstündə bir-birindən xeyli aralı çəpinə iki düz xətt görünürdü. Bu onun qaşları idi. Elə bil ki, onlar əvvəlcə bir xətt olub, sonra tən ortadan sınıb ayrılmışdı. O, həmişə üzünə qorxunc ifadə verməyə çalışırdı. Belə düşünürdü ki, bu, adamlara təsir edir və onun böyüklüyünü artırır. Ancaq o, Kiberi görəndə təəccübləndi və üzünə qorxunc ifadə verməyi yaddan çıxartdı.

— Sən kimsən?

— Kiber.

— Hardan gəlmisən?

— Yerdən.

— Yer haradır? Mən belə şəhər adı bilmirəm.

— Yer şəhər deyil. O da sizin dünyanız kimi bir dünyadır.

Təəccübdən Böyük Uatın qaşları alınının yarısına kimi qalxdı.

— O hardadır?

— Çox uzaqda. Gecələr göydə görünən ulduzların arasında.

— Bəs sən buraya necə gəlib çıxmısan?

— Kosmik gəmidə. Onu buraya sınaq üçün göndərmişlər. Mən də icazəsiz gizlincə ona minmişdim.

Böyük Uatın üzündə qəribə bir ifadə əmələ gəldi. Elə bil o nədənsə qorxdu.

— O gəmini nə üçün buraya göndəriblər?

— Bizim yerdən baxıb öyrənmişlər ki, burada həyat var. O gəmi də bunu müəyyən etməlidir. Onun içərisində çox ağıllı avtomat cihazlar var. Sonra oradan sizin dünyanıza adamlar uçub gələcəklər.

— Adamlar uçub buraya gələcəklər? — deyə o, qorxa-qorxa soruşdu. Kiberə baxıb əlavə etdi.—Onlar da sən kimi balacadırlar?

—Yox, sizin kimi böyükdürlər. Özü də mənim uçub gəldiyim ölkənin adamları mehriban və qayğıkeşdirlər. Onlar balaca uşaqları boynunun ardından yapışıb ciblərinə soxmurlar, — deyə dəmir dəbilqəli adama baxdı.

— Sənin maşının hanı?—deyə Uat yenə də üzünə qorxunc ifadə verdi.

Kiber tez əlini cibinə salıb, maşını ovcunun içində bərk-bərk sıxdı.

— Mən onu heç kimə vermərəm.

Böyük Uat dəmir dəbilqəli adama işarə etdi. O, çırtana yaxınlaşıb maşını ondan güclə aldı.

— Bu nə etmişdir?

— Böyük Uat, o, mağazadan konfet oğurlamışdır.

Kiber bu böhtana dözə bilməyib hirsləndi:

— O yalan danışır, mən maşınla konfetlərin sürətini çıxarırdım. O hər şey edə bilir. Lap adamın da sürətini çıxarır, — deyə özünü müdafiə etmək üçün sehirli maşın haqqında hər şeyi danışdı və bununla da çox böyük səhv etdi.

— O necə işləyir?

— Mən bunu sənə deməyəcəyəm.

Böyük Uat balaca maşını o üz-bu üzə çevirdi, qurdalamağa başladı.

Kiberi dəhşət aldı. Axı o, maşının nəyə qadir olduğunu danışmışdı. İndi Böyük Uat onu işlədə bilsə gör necə pis işlər edə bilər. Kiber onu qorxuzmağı qərara aldı.

Dayan!—deyə o, ucadan qışqırdı.—Maşını qurdalamayın, onda çox böyük güc var, o partlaya bilər. Onda nəinki səndən, heç bu boyda binadan da əsər qalmaz.

— İndi ki, belədir, bu maşını işlətməyi bizə öyrət.

— Yox, mən bunu heç vaxt etmərəm.

Böyük Uat nə qədər çalışdısa da Kiber «yox» deyib sözünün üstündə durdu.

Onu qaranlıq bir zirzəmiyə saldılar. Kiber ürəyində özünü danlayırdı. «Mən nə üçün Qaragözün babasının sözünə qulaq asmadım. O, düz deyirmiş ki, uşaqlar böyüklərin sözünə baxmayanda onların başına çox bəlalar gələ bilər. Əgər mən kosmik gəminin yanında işləyən əminin sözünə qulaq assaydım — gəmiyə minməsəydim gəlib buraya düşməzdim. Orada necə də yaxşı idi. Qaragöz məni çox istəyirdi. Kamalın da mənimlə oynamaqdan xoşu gəlirdi. İndi budur, qaranlıq zirzəmidə soyuqdan və acından ölürəm: orada Böyük Uat kimi pis adamlar yox idi».

Kiberi bir neçə dəfə Böyük Uatın yanına apardılar. O, gah hədələyib qorxudur, gah da şirin dilini işə salıb bu cırtdan oğlanı yola gətirməyə—sehirli maşının necə işlənməsini öyrənməyə çalışırdı. Özü isə maşının partlamasından qorxaraq ona əl vurmağa ehtiyat edirdi. Kiber də sözünün üstündə möhkəm dayanmışdı.

Bütün cəhdlərinin boşa çıxdığını görən Böyük Uat hiyləyə əl atdı. O, öz adamlarını çağırıb:

— Bu uzaq dünyadan gəlmiş balaca oğlandan maşının necə işləməsini öyrənmək lazımdır,—dedi. — O isə bu sirri bizə açmaq istəmir. Mənə elə gəlir ki, Kiberi azad etmək lazımdır.

— Azad etmək? — deyə hamı təəccübləndi. Bu onlar üçün çox qeyri-adi bir hadisə idi. Bu vaxta kimi Böyük Uatın əlinə düşənlər heç vaxt geri qayıtmamışdılar. Burada onun adı çəkiləndə hamı qorxub susurdu.

— Bəli, onu azad etmək, maşını da özünə qaytarmaq lazımdır. Ancaq biz gizləncə onun dalısınca adam salırıq. O da maşını işlətməyi öyrənib, bizə xəbər verir.

Hamı Böyük Uatın ağına heyran qaldığını bildirdi. Belə təriflər həmişə onu şişirdirdi. O, öz böyük başını dik tutur, üzünə daha qorxunc ifadə verməyə çalışırdı.

Kiberi Böyük Uatın yanına apardılar. Hamı ona mehribanlıqla baxır və gülümsəyirdi.

«Yəqin yenə də məni dilə tutmaq istəyirlər»—deyə Kiber fikirləşdi.

— Biz səni azad edirik, bu da sənin məşının.

O, öz qulaqlarına inanmadı.

—Hə, sən azadsan, istədiyin yerə gedə bilərsən,— deyə Böyük Uat qapını Kiber üçün özü açdı.

Kiber birbaş dostlarının yanına qaçdı, onlarla görüşüb ayrıldı. Birbaş meşəyə tərəf yollandı. O, kosmik gəmini tapıb yerə qayıtmaq istəyirdi. O, meşə ilə xeyli yol gedəndən sonra gəminin ağaclardan da xeyli yuxarı qalxan başını gördü. Kiber sevindi. İndi bu gəmi ona o qədər doğma və əziz idi ki, elə bilirdi o, Yerin bir parçasıdır. Kiber addımlarını yeyinlətdi. Ancaq qəfildən qopan dəhşətli bir gurultu sanki meşəni titrətdi, uzaq qayalar əks-səda verdi. Kiber yerində donub qaldı, tez gəmiyə tərəf baxdı. O, əvvəlcə yavaş-yavaş, sonra da sürətlə göyə şığıyıb bir anda gözdən itdi. Kiber həsrətlə onun dalısınca baxdı, gözləri yaşardı. Gəmi mehriban və qayğıkeş Qaragözün yaşadığı dünyaya uçurdu. Kiber indi onun içərisində olmağı necə də arzulayırdı.

6-cı FƏSİL

Kiber kukla teatrına gedir, Lam və Ram adlı kuklaları dirildir.

Onlar meşəyə qaçırlar.

Qəribə xəstəlik

Kiber indi bu uzaq dünyada həmişəlik qalmalı idi. Bəlkə də bir zaman adamlar uçub Yerdən buraya gəldilər. Axı, kosmodromdakı əmi demişdi ki, bu gəmini sınaq üçün göndərirlər. Kiber Yer üçün, Qaragöz üçün yaman

darıxırdı. O, fikirləşə-fikirləşə şəhərə qayıtdı. Heç nəyə əhəmiyyət vermədən küçələrdə addımlayırdı. Birdən qərribə bir səs onu fikirdən ayırdı. Kiber başını qaldırıb baxdı. Qarşıdakı binanın qapısı üstündə iki balaca kukla gördü. Onlar məzəli-məzəli əl-qol atır və ciyiltili səslə hey çığırdılar:

— Tələsin, tələsin, tələsin! Bir azdan tamaşa başlanacaq. Sizə ən yaxşı kuklaların ifadəsində «Zalım xanım və yazıq qulluqçu» tamaşasını göstərəcəklər.

Hər şey Kiberin yadından çıxdı. O, heç ömründə belə gülməli kuklalar görməmişdi. Gedib onların tamaşasına baxmağı qərara aldı. Qapıda hamıdan bilet tələb edən adam Kiberi görmədi. Axı, o, çox balaca idi.

Bir azdan pərdə açıldı. Balaca səhnədə şişman bədənli xanım göründü. O, elə hey əmrlər verir, zəif və balaca qulluqçu Lam və qardaşı Ram onun əmrlərini yerinə yetirirdilər. Lam və Ram bir az gecikən kimi xanım onların üstünə qışqırır, Lamın qısa saçlarından tutub dartırdı. Ramın da işi o qədər yaxşı deyildi. Xanım onu gücü çatmayan işlərə göndərirdi. Kiberin onlara o qədər yazığı gəldi ki, gözlərindən iki damla yaş axdı. Bəzən o, yerindən qalxıb onlara kömək etmək üçün səhnəyə çıxmaq istəyirdi. O, tamaşanın axırına kimi güclə dözdü. Axırda xanım Lamı təpiyinin altına salıb əzişdirəndə Kiber dözə bilməyib yerindən qalxdı. Elə bu zaman pərdə endi. Adamlar evlərinə getdilər. Kiber isə pərdənin arxasına keçdi. Burada heç kim yox idi. O, ətrafa boylandı. Lam arxası üstə yerə sərələnmişdi. Ondən bir az aralıda isə Ram düşüb qalmışdı. O, Lamı qaldırıb oturtdu.

— Yazıq Lam, gör səni necə incidirlər. Gəl mənə gedək. Heç kimi sənə toxunmağa qoymaram.

Lam isə susurdu.

— Cavab ver, Lam. — O əyilib Lamın üzünə baxdı. Onun uzun kiprikli gözləri açıq idi.

— Sən niyə dillənmirsən? Yoxsa, razı deyilsən. Gedək mənə.

— Yox, mən gedə bilmərəm,—deyə qızciğaz ağlamsına-ağlamsına cavab verdi.

— Niyə?

— Ona görə ki, mən kuklayam. Axı kuklalar heç vaxt özləri yeriyə bilmirlər.

— Bəs, sən səhnədə necə oynayırdın?

— Məni başqası oynadırdı.

Birdən Kiber hiss etdi ki, səs Lamın ağzından yox, başqa tərəfdən gəlir. O, başını qaldırıb, baxdı. Mehriban bir xala ona baxıb, gülümsəyirdi:

— O cansız bir kukladır.

Kiber pərt oldu. Qaşqabağını turşutdu.

— Mən elə bilirdim ki, o diridir.

Xala kuklanı əlinə geydi. Elə bil kukla o saat cana gəldi. O, əli ilə Kiberi göstərib başını tərpedə-tərpedə soruşdu:

— Sən kimsən?

— Mən Kiberəm.

— Hə, Kiber,evinizə get. Məndə yatıram. Axı sabah yenə də tamaşa göstərməliyəm.

Xala kuklanı yerə atıb getdi.

Kiber dayanıb, uzun-uzadı kuklaya baxdı. O heç cür inana bilmirdi ki, Lam cansız kukladır. Birdən onun ağlına qəribə bir fikir gəldi. Şeirli maşını cibindən çıxarıb işə saldı. Kuklanı onun qarşısına qoydu. Maşını böyütdü, obyektivini Lama tuşladı. Düymələrdən birini burdu, özü də keçib kuklanın arxa tərəfində dayandı. Maşının balaca ekranında göy rəngli işıq zolaqları qaçırdı. Orada yavaş-yavaş Lamın şəkli canlandı. Çox çəkmədi ki, maşının qapısı açıldı və canlı Lam atılıb yerə düşdü. O saatda Kiberi sorğu-suala tutdu:

— Sən kimsən?

— Mən Kiberəm.

— Bəs, mən kiməm?

— Sən, — deyə Kiber bir qədər fikirləşdi. — Sən... sən bu kuklanın surətisən, demək Lamsan.

O, sonra Ramı da maşının qarşısına qoyub, surətini çıxartdı. İndi onlar üç nəfər ndilər.

Səhnəyə-teatrın sahibi gəldi.

— Min dəfə demişəm ki, tamaşadan sonra kuklaları öz yerinə qoyun. Heç sözə baxan var ki, hərəsini bir tərəfə atıb, gedirlər, — deyə o deyilməyə başladı.

Kiber, Lam və Ram qorxudan durduqları yerdə donub qalmışdılar. O əyilib, Lamı götürmək istədi. Qızcığaz qorxudan elə qışqırdı ki, teatrın sahibi səksənib dik atıldı.

— Mənə toxunmayınu mən sizin kuklanız deyiləm. Kiber cəld Lamın və Ramın əllərindən yapışıb qapıya tərəf dartdı.

— Gəlin buradan qaçaq.

Teatr sahibinin gözləri təəccübdən geniş açıldı. «Bəlkə məni qara basır». O əlini alına qoydu. «Yəqin xəstələnmişəm». O, birbaşa evə yollandı, başına yaş dəsmal qoydu, yataqına uzandı. Bu haqda isə heç kəsə bir söz demədi. Axı, kuklalarıı dirilməsinə heç kəs inanmazdı. Onu yəqin dəli hesab edərdilər. Kiber təzə dostları ilə xeyli yol gedib, meşəyə çatdı.

— Bura yaxşıdır, burada heç olmazsa pis adamlar yoxdur.

— Mən acımışam, — deyə Lam bildirdi.

— Mən də, — deyə Ram da ona qoşuldu.

— Axı, biz hələ ömrümüzdə heç bir şey yeməmişik.

Kiber indi başa düşdü ki, onlar dünyaya gələndən bəri heç nə yeməyiblər. O, ciblərini eşələdi. Orada tək bircə dənə konfet var idi. O, yenə də maşını işə saldı, konfeti onun qabağına qoydu. Maşın çoxlu konfet düzəltməyə başladı. Lam və Ram doyunca konfet yedilər.

Bir azdan günəş batdı, hava qaraldı.

— Mən qorxuram—deyə Lam ağlamsındı. Kiber yaxındakı ağaclardan birində rahat bir oyuq tapdı. O, oyuğun içərisinə çoxlu yarpaq döşədi. Lam və Ram yarpaqların üzərində uzandılar və o saatda yuxuya getdilər. Kiber soyuq olmasın deyə onların üstünü də yarpaqla örtüdü.

Ertəsi günü onlar yuxudan ayılında elə həmin ağacın meyvəsindən dərib qarınlarını doyurdular. Gecə yarpaqların üstünə düşmüş şəhdən içdilər. Burada hər şey var idi. Heç bir şey üçün uzağa getmək lazım deyildi. Sehirli maşın da onlar üçün istədikləri qədər konfet düzəldirdi.

Beləliklə, Kiber Lam və Ram xeyli vaxt meşədə yaşadılar.

Əvvəllər demək olar ki, hər şey öz qaydası ilə gedirdi. Ancaq Kiber özünü o qədər də yaxşı hiss etmirdi. Elə həmişə yuxusu gəlirdi. Onun dostları da elə onun kimi idilər. Acıyandan-acıyana yuxudan ayılır, yeyir, yenə də yatırdılar. Son günlər hətta, onlar oyuğunda yaşadıkları ağacın meyvələrindən dərməyə də tənbellik edirdilər.

Bir səhər Lam və Ram konfet yeyib yatdıqdan sonra Kiber oyuqdan düşüb yola düzəldi. Ona elə gəlirdi ki, onları nə isə qərribə bir xəstəlik tutub. O, xeyli yol ketdi. Meşənin ortasında bir komaya çatdı. Burada qoca bir kişi tək-tənha yaşayırdı. O, balaca oğlanı görüb, təəccüb etdi, onu evə çağırırdı, haradan gəlib, hara getdiyini soruşdu.

Kiber hər şeyi ona danışdı.

— İndi, həkimə gedirəm—dedi. — Bəlkə o, dərman verib bizi sağalda bildi. Qoca Kiberin yuxulu gözlərinə baxıb, başını ağır-ağır tərpətdi:

— Sizi çox pis xəstəlik tutub. Həkim sizi sağalda bilməz. Onda belə dərman olmur.

— Doğrudan? — deyə Kiber qorxa-qorxa soruşdu.

— Bəli, belə dərmanı heç yerdə tapmaq olmaz.

— Bəs biz neyləyək?

— Mən sizi sağalda bilərəm.

Kiber sevindi.

— Sizin xəstəliyin adı tənbellikdir. Meşədə hər şey sizin üçün zəhmətsiz başa gəlir. Bir yandan da sehirli maşın... Siz nə bir iş görürsünüz, nə də dərs oxuyursunuz. Odur ki, tənbelləşmişiniz. İndi bu xəstəlikdən qurtarmaq üçün mütləq bir iş görməlisiniz.

Kiber qocaya təşəkkür edib, geri qayıtdı. O çatan kimi Lamı və Ramı yuxudan oyatdı.

— Niyə yatmağa qoymursan, — deyə Ram deyindi.

— Mənim yuxum gəlir, — deyə Lam əsnəyib gözlərini təzədən yumdu.

— Yatmaq olmaz, — yoxsa tənbellik bizi öldürər. Ayağa durun.

Kiber onları xeyli silkələyib ayıltı. Ram qalxıb yerində otursa da, hələ də gözlərini açmamışdı. Kiber enli bir yarpağı onun başı üstündə əydi. Xırda şəh damlları onu islatdı.

Ram ayılan kimi:

— Mən acımışam — dedi.

— Acımışsan, ağaca dırmaş, yetişmiş meyvələrdən də ye.

— Mən oraya çıxmaq istəmirəm.

— İstəmirsən, onda ac qal.

— Sehirli maşını işə sal, o bizə konfet verər.

— Yox, daha sehirli maşını işlətməyəcəyəm.

— Zəhmət çək öz əlinlə özünə yemək tap.

Ram bir az durub gözlədi. Get-gedə aclıq ona güc gəlirdi. Axırda o güc-bəla ilə ağaca çıxdı. Bir neçə meyvə dərib, yedi. Lam ondan xahiş etdi ki, onun üçün də meyvə atsın.

— Axı, mən ağaca çıxma bilmirəm.

— Yaxşı, eybi yoxdur,—deyə Kiber razılaşdı.— Sənin üçün olar.

Yeyib doyduqdan sonra Kiber onlara dərs keçməyə başladı. O, Qaragözdən yazmağı və hesabı öyrənmişdi. Ancaq burada nə kağız var idi, nə də qələm. Kiber ağacın dibində otları yolub torpağı hamarladı. Çöp ilə hərfləri və rəqəmləri orada yazıb, izah etməyə başladı.

Bir neçə gün beləcə gəlib keçdi. Onlar yenə də əvvəlki kimi sağlam, gümrah və şən oldular. Qocanın məsləhəti ilə zəhmət onları tənbellik xəstəliyindən sağaltdı.

7-ci FƏSİL

Onlar ev tikirlər.

Lam qaranlıqdan qorxur. İşıq

Tənbəllik xəstəliyindən sağalandan sonra Kiber dostlarına özləri üçün ev tikməyi məsləhət gördü.

— Axı, biz quşlar kimi həmişə ağacda yaşaya bilmərik.

Bu, Lamın xoşuna gəldi.

— Hə, sən düz deyirsən, ev tikək. Bizim səliqəli və təmiz evimiz olar. Biz onu yaxşı-yaxşı bəzəyərək.

Ram isə qaşqabağını sallayıb:

— Ev nəyimizə lazımdır? — dedi, — elə bura da bizim üçün yaxşıdır.

— Mən bilirəm sən bunu nə üçün deyirsən, — deyə Lam onu danlamağa başladı. — Çünki tənbəlsən, işləmək istəmirsən.

Kiber Rama yaxınlaşdı.

— Deyəsən sən hələ tənbəllik xəstəliyindən sağalmamısan, ona görə belə danışırsan. Ancaq mənə elə gəlir ki, evi tikib qurtarana kimi sən tamamilə sağalacaqsan. Çünki xeyli işləməli olacaqsan. Tənbəlliyin də dərmanı zəhmətdir.

Elə bilirsiniz bu söhbətdən sonra onlar o saat işə başladılar, heç də yox. Onlar bütün günü mübahisə etdilər. Ramın fikrincə bir otaq tikmək kifayət idi. Lam isə ona etiraz edərək dedi:

— Qoy bizim evin də teatrda kimi balkonu olsun. Onsuz ev pis görünər.

Xeyli danışandan sonra Lamın təklifi qəbul edildi. Kiber torpağın üzərində gələcək evin planını çəkdi. Lam yenə də sakit dura bilmədi. Onun fikrincə evdə nə qədər çox pəncərə olsa, o qədər yaxşı idi.

Bu təklif Ramın da xoşuna gəldi. O düşünürdü ki, qapı-pəncərə çox olanda onların zəhməti azalar. Axı, qapı və pəncərənin yerini hörmürlər, boş qoyurlar.

Bütün bunlardan sonra işə başlamaq lazım gələndə ortaya bir yığın çətinlik çıxdı. Məlum oldu ki, balta, mişar, rəndə və bir çox başqa alətlər olmadan heç bir iş görmək olmaz.

— Mən bunları tapıb gətirərəm,—deyə Kiber ayağa durdu. O, sehirlə maşını götürdü, ciblərinə bir az da meyvə qoyub yola düşdü. —Mən gələndə kimi bir qədər daş yığıb hazırlayın.

Kiber şəhərə qayıtdı, köhnə dostlarının yanına gəldi. Onlar yenə də futbol oynayırdılar. Kiberi görüb sevindilər. Hamı onun başına topladı.

— Kiber, sən bu vaxta kimi harada idin?

— Biz sənin üçün darıxmışıq.

— Gəl yenə də bizim ilə futbol oyna.

Onlar bir-birinin sözünü kəsərək Kiberi dilə tuturdular.

Uşaqların onu belə sevməsi Kiberi həyəcanlandırdı. Az qala gözlərindən yaş axacaqdı. Ancaq tez özünü ələ aldı.

— Yox — dedi, — indi mənim futbol oynamağa vaxtım yoxdur. Mən ev tikirəm.

— Ev tikirsən? Harda?

— Mən indi meşədə yaşayıram. Özü də təzə dostlarım var. Onlar da mənim boydadırlar.

—Sən demək istəyirsən ki, mən hələ də tənbeləm?

O yerindən qalxıb, Kiberin yanına gəldi.

— Heç olmazsa sən de, mən tənbeləm, ya yox?

— Yox, Ram, sən indi işləmək üçün tənbel deyilsən.

— Bəs nə üçün tənbeləm?

— Lam düz deyir, sən oxumağa tənbelənsən. Elə bil kitablardan qorxursan.

— Yox, mən qorxaq deyiləm. Qorxaq odur, — deyə Ram əli ilə Lamı göstərdi.

— Bilirsən Ram, mən eşitmişəm ki, elə uşaqlar var ki, onlara nə iş desən görürlər, təkcə oxumaqdan başqa.

Ram hirsli-hirsli Lamın səliqə ilə yığdığı kitablara yaxınlaşdı. Bir anlığa onları gözdən keçirdi. Sonra əlini atıb, ən qalın kitabı götürdü. Sobanın qarşısında əyləşdi və onun işığında oxumağa başladı. Onun bəxtindən burada çox maraqlı əhvalatlar yazılmışdı. Ramın başı oxumağa bərk qarışmışdı. O, arabir sobaya quru odunlar atırdı ki, işıq çox olsun.

Ertəsi günü Kiber və Lam yuxudan duranda Ramı elə sobanın qarşısında oturub kitab oxuyan gördülər.

— Sən hələ də yatmamısan?

Ram başını qaldırıb ətrafa baxdı.

— Səhər açılıb? Heç mənim xəbərim yoxdur, siz bütün gecəni yatmışınız, mən isə oxumuşam. Bax, görürsünüz tənbel deyiləm.

— Bu gün bir qədər quru meyvə yığmalıyıq.

— Mən kitab oxuyuram, mane olmayın.

Lam o saat onu danlamağa başladı:

— Bax indi sən oxumağa yox, işləməyə tənbellik edirsən.

— Görürsünüz, mənimki gətirmir.

Kiber dedi:

— Bilirsən Ram, hər işi vaxtında görmək lazımdır. Sən bütün gecəni oxumusan, indi isə yəqin yuxun gəlir.

Ram əsnəyib, gərnəşdi.

— Yox, siz mənimlə yola getmirsiz, həmişə bir şey tapıb danlayırsız, — deyə o, kitabı bir tərəfə atıb, uzunü yana çevirdi.

— Ram, Ram — deyə Kiber çağırdı, cavab vermədiyini görüb, əyilib üzünə baxdı.

— Yatıb, qoy yatsın. Mən isə şəhərə gedirəm, meyvəni sonra yığarıq.

Kiber qayıdana kimi Ram yatıb doymuşdu. İndi yenə də kitab oxuyurdu.

— Gəl mənə kömək et, evimizə işıq çəkək.

— İşığı haradan çəkə bilərsən. Axı, yaxınlıqda elektrik xətti yoxdur.

— Biz özümüz üçün balaca elektrik stansiyası tikərik. Bax, bu elektrik cərəyanı verən dinamomaşın, bu da məftil. Bunlar isə lampalardır.

Bu xəbər Lamı daha çox sevindirdi. Demək, evləri daha qaranlıq olmayacaqdı.

Onlar işə başladılar. Evlərinin yapından axan balaca arxın üstündə elektrik stansiyası tikdilər. Elektrik stansiyası deyəndə ki, onlar dinamomaşını qardan-yağışdan qorumaq üçün balaca bir daxma quraşdırdılar. Sonra Kiber su ilə işləyən pərli bir çarx qayırib oxunu dinamomaşına birləşdirdi. Hava qaralana kimi hər şey hazır oldu. Onların otağında tavandan balaca lampa asılmışdı. Günəş bathabatda son işləri görüb qurtardılar. Kiber stansiyanı işə saldı, pər fırlandı. Meşənin içərisindəki bu tənha balaca ikimərtəbəli evin pəncərələrindən süd kimi ağ işıq axmağa başladı, ətrafı nura qərş etdi. Lam sevincindən atılıb-düşür, əl çalırdı. Onlar evə getdilər. İçəri girən kimi Ram yenə də kitabı götürdü. Ancaq yatmaq vaxtı çatanda Kiber:

— Daha bəsdir, — dedi,—yoxsa sabah yenə də gündüz gecənin əvəzinə yatarsan.

— Görürsən, bax indi mən oxumaq istəyirəm, ancaq qoymursunuz.

O, deyinə-deyinə yatağına uzandı.

8-ci FƏSİL

Kiberi axtarırlar. Sualtı ev.

Nəhəng balığın belində səyahət.Adada

Bu uzaq dünyada elə bil heç qış olmurdu. Ağaclar həmişə yaşıl idi. Havalar gecələr bir qədər soyuq, gündüzlər isə isti olurdu. Ağaclar ildə iki dəfə çiçək açır, meyvə gətirirdi. Kiber köhnə dostlarını öz evlərinə qonaq çağırırdı. Ancaq heç kim içəri girə bilmədi. Axı onların evi bu uşaqların boyundan da aşağı idi. Dostları pəncərədən başlarını içəri salıb baxırdılar. Hamı evi təriflədi. Elektrik stansiyası isə onların daha xoşuna gəldi. Dostları Kiberin bacarığına valeh olduqlarını bildirdilər. Sonra onlar meşənin içərisində açıq bir tala tapıb,

burada futbol meydançası düzəldilər. Oyun qızıışdı. Ram da Kiber kimi qapıçı olmaq istədi. Uşaqlar dedilər ki, bu lap yaxşı oldu. hər iki qapıçı bir boydadır. Lam isə bu iki komandanın yeganə tamaşaçısı idi.

Kiber öz qapısını məharətlə müdafiə edirdi. O, bir top da olsun buraxmadı. Ram isə vurulan topların ancaq ikisini tuta bildi. Qalan doqquz topun hamısı qapıdan keçdi və beləliklə də hesab 9—0 oldu. Uşaqlar gedəndən sonra Ram haray-həşir salıb dedi ki, onun heç bir günahı yoxdur. Onun oynadığı komanda fərsiz olduğu üçün uduzmuşdular. Bir də Kiberin komandası topları heç vaxt onun üstünə vurmur, həmişə onun gözləmədiyi yerə, qapının küncünə vururlar.

—Heç bir ağıllı oyunçu topu qapıçının üstünə vurmaz. Sən özün cəld olmalısan.

—Yox, gələn dəfə komandanı dəyişmək lazımdır.

Bu dəfə Ram əvvəlkindən iki top az buraxdı. Ancaq yenə də Kiberlə dava saldı.

—Mən səhv etmişəm, əvvəlki komanda daha güclüdür. Mən öz komandamla oynayacağam.

Ram komandaları dəyişə-dəyişə axır ki, yaxşı qapıçı oldu.

Uşaqlar boş vaxtlarında həmişə Kibergilin yanına gəlirdilər. Yenə də onların əyinlərində təzə futbolçu forması var idi. Bu əlbəttə Kombulun nəzərindən qaça bilməzdi. Kombul bundan şübhələndi. O, uşaqlara yaxınlaşdı. Ancaq heç kim onunla danışmaq istəmirdi.

Axı, Kiber çoxdan bəri yerli-dibli yoxa çıxmışdı. Böyük Uat onu azad edəndən sonra arxasınca adam salmışdı ki, sehrli maşının sirrini öyrənib ona xəbər gətirsin. Həmin adam Kiberlə kukla teatrına kimi gəlmişdi. O da tamaşaya baxırdı. Ancaq Kiber pərdənin arxasına keçəndə onun gözündən yayındı. O, Kiberi tamaşaçıların arasında axtarırdı. O, sonra təşvişə düşüb tez küçəyə çıxdı, çox yerə baş çəkdi. Ancaq Kiberdən xəbər verən olmadı. Nələc qalıb Böyük Uatın yanına getdi, qorxa-qorxa Kiberi itirdiyini xəbər verdi. Böyük Uat dərhal onu zindana saldırdı. O, çox yerə adam göndərdi, çox yeri

axtardılar, ancaq heç kimin ağına gəlmirdi ki, Kiber meşədə olar. O, Kiberin yerini xəbər verənə çoxlu mükafat vəd etdi.

Kombul tez atasının yanına qaçdı, əhvalatı ona danışdı.

— Sən bilən indi o haradadır?

— Bunu ancaq uşaqlardan öyrənmək olar.

— Bundan asan nə var ki, onlardan soruş.

— Onlar mənimlə oynayırlar.

— Bəlkə gizlicə dallarınca düşəsən.

— Yaxşı,—deyə Gombul uşaqlardan intiqam almaq həvəsilə razılaşdı.

Ertəsi günü Gombul bütün günü uşaqları gözdən qoymadı. Balaca futbolçular yığışib yola düzəldilər. Gombul da qarabaqara onları izləməyə başladı. O, çox ehtiyatla hərəkət edirdi. Bilirdi ki, əgər onu görsələr vay halına.

Axşam o, atasına şad xəbər gətirdi, Kiberin yerini dedi. Atası səhər tezdən Böyük Uatın yanına qaçdı ki, Kiberin yerini xəbər verib vəd etdiyi mükafatı alsın. Gombul uşaqların yanına gəldi.

— Biz səninlə oynamırıq, — dedilər, — burdan çıx get.

— Mənim də oynamağa həvəsim yoxdur. Onsuz da hər şeyi bilirəm.

— Nəyi bilirsən?—deyə uşaqlardan biri irəli çıxdı.

— Sizin Kiberlə oynamağınızı. Ancaq daha siz onu görə bilməyəcəksiz.

Böyük Uat onu tutmağı əmr edib.

Uşaqları dəhşət aldı.

— Tez Kiberə xəbər vermək lazımdır.

— Hə, qorxdunuz, — deyə Gombul onları hirsləndirməyə başladı.

Sau yumruqlarını düyünləyib:

— Rədd ol buradan, — dedi. — Yoxsa əzişdirərəm.

Kombul çıxıb getdi. Uşaqlar birbaşa Kiberin yanına qaçdılar, hər şeyi ona xəbər verdilər.

— Demək o məni ona görə azad edib ki, dalımca adam salıb, maşının sirrini öyrənsin?

Kiber bir anlığa fikrə getdi. Lam gözlərinin yaşını axıdır, qorxudan tir-tir əsirdi. Ram isə Kiberə fikirləşməyə mane olmasın deyə sakitcə durmuşdu. Ona hər şeydən çox təsir edən bu idi ki, daha futbol oynaya bilməyəcəkdi. Kiber uzun müddət fikirləşəndən sonra dedi:

— Böyük Uat bizə heç yerdə dinclik vermir, mən də elə yerdə gizlənəcəyəm ki, heç vaxt bizi tapa bilməsin.

— Sən Böyük Uatı tanımırısan. O, meşədə axtarmadığı bir yer qoymayacaq... Deyirlər ki, o, maşını sənə verib buraxdığı üçün indi yaman peşimandır.

—Eybi yoxdur, siz mənə kömək etsəniz mən gizlənməyə elə yer taparam ki, heç ömründə Uatın ağına gəlməz.

— Biz hamımız sənə kömək etməyə hazırıq.

— Onda dalımca gəlin.

Kiber yola düzəldi. Lam və Ram da kitablardan bəzilərini götürüb bir-birinin əlindən tutdular, Kiberin dalısınca yola düzəldilər.

Uşaqlar da geri qalmadılar. Onlar xeyli yol gedib, meşədən çıxdılar, mavi rəngli dənizin sahilinə gəldilər. Kiber sahildə köhnə, iri bir çəlləyin yanında dayandı. Hamı təəccüblə Kiberə baxırdı. Axı, bu çılpaq sahildə gizlənmək üçün heç bir münasib yer yox idi. Meşə buradan çox-çox yaxşı idi. Kiber çəlləyi yumbalatmaq istədisə də gücü çatmadı. Uşaqlar ona kömək etdilər. Onlar çəlləyi lap dənizin kənarına gətirdilər. Çəlləyin bir tərəfi açıq idi. Kiber onun içərisini dənizin suyu ilə yaxşı-yaxşı yudu. Açıq tərəfinə qıraqlardan dörd yerdən uzun məftillər bağladı. O, çəlləyin içərisində yan tərəflərdə oturmaq və yatmaq üçün yer düzəltdi, hətta o, Lamın yatağının rahat olmasını da unutmadı, yatağın içərisinə quru ot və yarpaq döşədi. Bütün bunlar hazır olandan sonra Kiber uşaqlarla çəlləyi və ona bağlanmış daşları qayığa yükləyib sahildən aralandılar. Kifayət qədər dərin yer seçib çəlləyi açıq ağız üstə suya saldılar. Ancaq içəridəki hava çəlləyi suya batmağa qoymurdu. Uşaqlardan bir

neçəsi çəlləyi güclə tutub saxlayır, onu yanı üstə aşmağa qoymurdular. Çəlləyə bağlanmış ağır daşları suya salan kimi onu aşağı dartıb dənizin altına çəkdi.

— Suyun altında? — deyə Lam qorxudan gözlərini geniş açıb soruşdu. — Orada boğularıq ki.

— Yox, boğulmırıq. Çəlləyin içərisindəki hava suyu içəri girməyə qoymaz.

— Oradakı hava sizə nə qədər bəs edər?

— Onun da qayğısına qalmışam. Mən kosmik gəmi ilə buraya uçanda onun içərisində bir cür su yosunu var idi. Bu yosun havada olan karbon qazını udub əvəzində çoxlu oksigen buraxır. Elə düşünürəm ki, burada da kifayət qədər su yosunu tapmaq olar.

Uşaqlar Kiberin dərrakəsinə heyran qaldılar.

Bütün işləri görüb qurtarandan sonra dostları onlarla görüşüb ayrıldılar. Kiber, Lam və Ram meşəyə köhnə evlərinə yemək ehtiyatlarını gətirmək üçün yollandılar. Onların balaca evləri uçub dağılmışdı. Hər şey alt-üst olmuşdu. «Demək Böyük Uatın adamları buradadırlar» deyə Kiber fikirləşdi. Onlar bir neçə konfet tapıb yola düzəldilər. Yolda da ağaclardan meyvə dərdilər. Meşədən çıxanda Uatın adamları onları gördülər. Kiber və Ram Lamın əlindən tutub qaçmağa başladılar.

Sahilə azca qalmış Uatın adamları onları haqladılar. Kiber və Ram tez suya girdilər. Lam isə qorxub geri çəkildi. O, dənizə girməyə qorxurdu.

— Tez ol, yoxsa bizi tutarlar!

— Mən qorxuram.

Kiberi vaxtilə cibinə soxan dəyənəkli adam suya girib onları tutmaq istəyəndə Lam elə qorxdu ki, donizdə batmaq təhlükəsini yadından çıxartdı. O, qışqırıb irəli atıldı. Kiber və Ram üzür, Lamı da özləri ilə aparırdılar. Təxminən çəlləyin olduğu yerə çatanda Kiber Lama:

— İndi ağzını bərk-bərk yum. Özün də nəfəs alma, — dedi. O, suyun altına baş vurdu.

Onları qovan adamlar yarıya kimi suya girib, dayandılar. Təəccübdən elə durduqları yerdə donub qaldılar, xeyli gözlədilər. Ancaq bu kiçik

adamcığazlardan heç bir əsər-əlamət görünmədi. Kor-peşiman halda Böyük Uatın yanına qayıtdılar. Böyük Uat qəzəbləndi:

— Bu saat geri qayıdın! Kiberi tapmayınca gözümə görünməyin! —deyə bağırdı.

Hamı qorxudan əsə-əsə sahilə döndü. Müxtəlif yerlərdə gözətçilər qoydular. Axı adamlar balıq deyil ki, suyun altında yaşasınlar.

Kiber və təzə dostlar isə dənizin mavi ləpələri altında rahat oturub, söhbət edirdilər. Lam quru və yumşaq otlardan ibarət yatağında uzanıb, soyuqdan və qorxudan əsirdi. Ram isə öyünüb dedi:

— İndi görək Böyük Uat bizi necə tapır.

—Çox da arxayın olma. Onlar suya girəndə bizi gördülər.

Elə bu vaxt Lam qışqırıb yatağından dik atıldı. Əgər onu tutmasaydılar, suyun içinə düşəcəkdi.

— Sənə nə oldu?

— Kimsə çəlləyi itələyir. Deyəsən onlar bizim yerimizi tapıblar.

Kiber və Ram diqqətlə qulaq asdılar. Lam düz deyirdi. Kimsə çəlləyə toxunurdu. Onlar hətta bir qədər yırğalandıqlarını hiss etdilər. Bu zamaı Lam yenə çığırdı.

— Bəsdir civildədin, — deyə Ram ona acıqlandı.

Lam barmağı ilə aşağıyı, suyu göstərdi. Ram aşağı baxdı. Qorxudan onun balaca gözləri geniş açıldı. Oturduğu yerdən bir az da geri çəkildi. Aşağıda çəlləyin boş dibindən iri bir göz onlara baxırdı. Bu nə isə nəhəng bir heyvan idi. Onun başı o qədər yekə idi ki, o biri gözü kənardə qalmışdı. Bu girdə göz heç qırpılmadan qorxunc bir halda onlara baxırdı.

Kiber meşədə yığdığı meyvələrdən ən irisini bu naməlum heyvana atdı. O, bir göz qırpımında meyvəni uddu. Deyəsən bu dadlı meyvə onun çox xoşuna gəlmişdi. O, indi fırlanıb, o biri gözünü qorxusudan tir-tir əsən uşaqlara zillədi. Kiber yenə də ona bir meyvə tulladı. Ancaq belə getsə, onlar bir azdan ac qalacaqdılar. Kiber sehirlə maşını işə saldı. O, çoxlu meyvə düzəldib bu qarınqulu heyvan üçün dənizə tökdü. Görünür heyvanın heç bir pis məqsədi

yox idi. Axı elə iri heyvanlar var ki, həmişə dinc və sakit yaşayırlar. Bir azdan heyvan doyub getdi. Uşaqlar öz sualtı evlərindən ona tamaşa edirdilər. Çəlləyin altından uzun bir bədən sakitcə sürüşüb keçdi. Axırda ikihaçalı quyruq üzgəci suyu yavaşca çalxalandırıb uzaqlaşdı. Bu, çox yekə bir balıq idi.

Kiberlə dostları bir neçə gün burada yaşadılar. Balıq da hər gün gəlir və uşaqların ona verdikləri meyvələri həvəslə yeyirdi. Onlar möhkəm dostlaşmışdılar. İndi hətta Lam da ondan qorxmurdu. Kiber aşağı enib əlini suya salır və onun üzünü oxşayırdı. Lam burada yaman darıxırdı. Bir yerdə oturmaq onu təngə gətirmişdi. Axı balacaların sakit dayanmaqdan xoşları gəlmir. Onlar atılıb-düşməyə, dəcəllik etməyə vərmiş etmişlər. Burada isə heç əməlli-başlı işıq da yox idi. Günəşə həsrət qalmışdılar. Kiber başa düşdü ki, onlar uzun müddət burada qala bilməzlər. Nə isə bir çıxış yolu tapmaq lazım idi. Bir dəfə o, Lam və Rama:

—Mən bir sahilə çıxıb, baxım,—deyə suya atıldı.

Bu zaman balıq da orada idi. O, quyruğunu bulaya-bulaya Kiberin dalınca düşdü. Balığın bu hərəkəti əvvəlcə Kiberi qorxutdu. Axı bu nəhəng istəsə onu bir göz qırpımında hopp eləyib udardı. Kiber suyun üzünə qalxıb, sahilə tərəf üzməyə başladı. Balıq da onun dalınca düşdü. Onun beli sudan xeyli yuxarı qalxmışdı. Birdən Kiber ağına nə gəldisə, dırmaşıb balığın belinə mindi. Ancaq balıq dərinə cummadı. O qışqırıb hay-küy salır, ayaqları ilə balığın kürəyini döyəcləyirdi.

— Yaxşı, qarınqulu, eybi yoxdur, mən səni qayıq kimi üzməyə məcbur edərdəm,—deyə Kiber fikirləşirdi. O, yenə də suya atıldı. Sahilə üzdü. Orda xeyli axtardıqdan sonra uzun bir ağac tapıb dala qayıtdı. Balıq onu gözləyirdi, Kiberi görəndə kimi ona tərəf gəldi. Kiber suya baş vurub çəllək evlərinə gəldi. Ağacın ucuna iplə üç-dörd meyvə bağlayıb dala qayıtdı. Yenidən balığın belinə mindi. Ağacı balığın başından da bir qədər irəli uzatdı. Balıq lap burnunun qabağında yellənən meyvələri görüb, irəli cumdu. Ancaq ona çata bilmədi. Axı o, irəli üzəndə belinə minmiş Kiber də, ağacdən sallanan meyvələr də onunla birlikdə irəli gedirdi. Balıq sürətlə üzür, gözünü ipdən sallanan

meyvələrdən çəkmirdi. Bu, Kiberi yaman əyləndirirdi. O sevinir, gülür, atılıb-düşürdü. O, meyvələri sağa tutanda, balıq da sağa dönür, sola tutanda sola üzürdü. İndi dəniz kəzintisində çıxmaq olar, — deyə Kiber fikirləşdi. Bu ən əla qayıqdan da iti gedir. Onun başı o qədər qarışmışdı ki, sahildə onu güdən adamları da görmədi. O, dala qayıdanda bir neçə qayıq ona tərəf gəlirdi. Hamıdan qabaqda isə içərisində Böyük Uatın birinci adamı olan Taunun mindiyi qayıq üzürdü. Tau qayığın lap burun tərəfində dayanıb, qəzəbindən hədəqəsindən çıxan gözlərini ondan çəkmirdi. Kiberin başı balığın həmişə meyvənin dalınca üzməsinə, balığın isə başı meyvəyə qarışmışdı ki, hara getdiklərini onların peç biri bilmirdi. Bir an da keçsəydi, Kiber Taunun əlinə keçəcəkdi. O, birdən ətrafda səs-küy eşitdi, başını qaldırdı. Taunu görüb tez ağacı sola əydi. Balıq da cəld sola döndü. Onlar xeyli üzdülər. Qayıqlar çox geridə qaldı. Onlar heç bu mavi suların sakini olan balıqla yarışa bilərdilərmə?

— Onsuz da əlimdən qaçıb qurtara bilməyəcəksən, — deyə Tau uzaqdan onu hədələdi. — Lap dənizin dibində də olsan səni tapacağam.

Kiber balığın belində xeyli uzaqda dolanıb, yoldaşlarının yanına gəldi.

— Tez olun, buradan getmək lazımdır. Onlar mənim dalımca düşüblər. Daha burada qalmaq təhlükəlidir...

— Bu nədir? Bizi dənizin dibində də sakit qoymurlar, — deyə Lam deyilməyə başladı.

— Bəs sahilə çıxanda tutmazlar?

— Biz sahilə çıxmayaçağıq! — deyə Kiber cavab verdi.

— Bəs hara gedəcəyik?

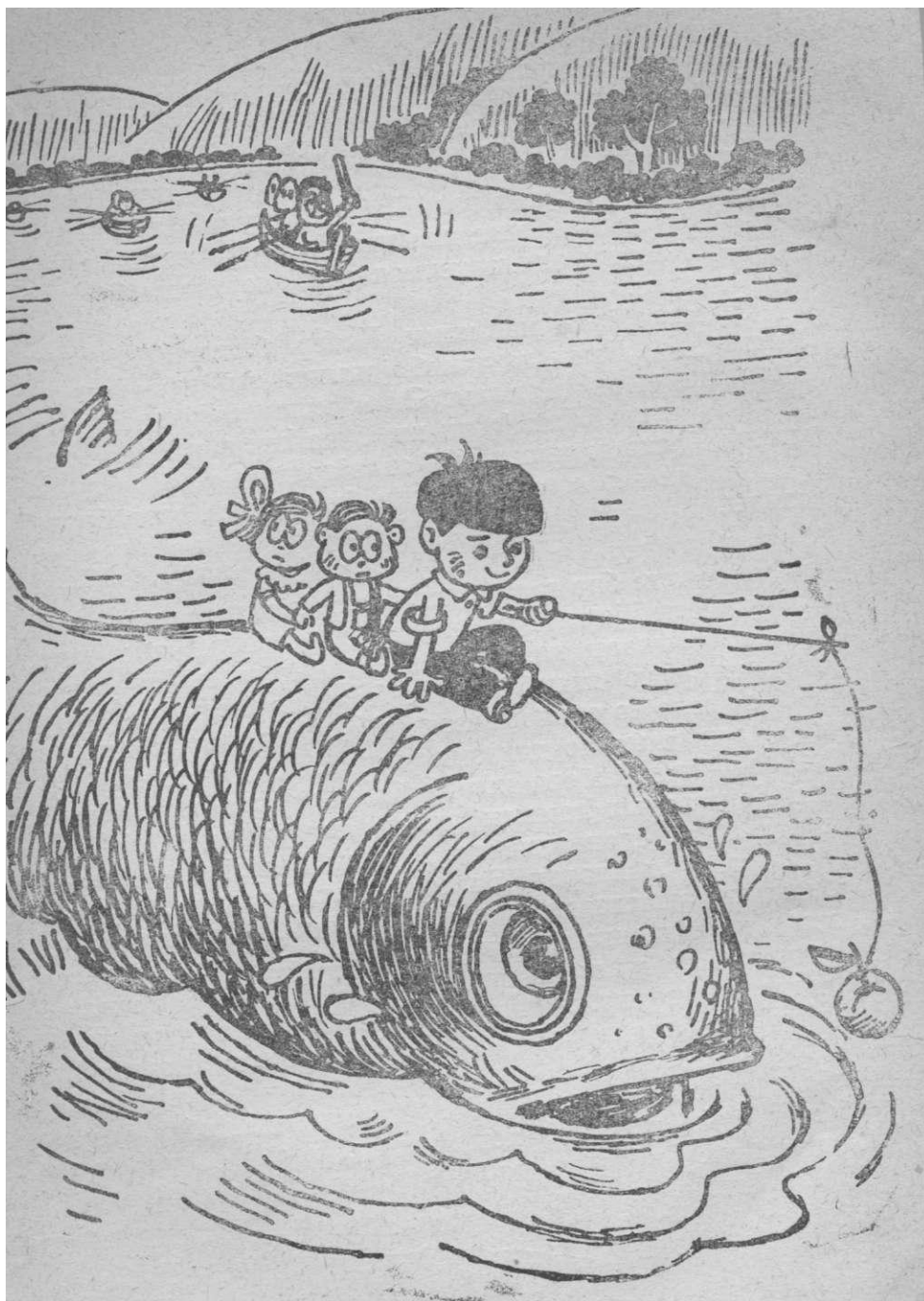
— Dənizin içərilərinə, orada bir yer tapıb gizlənərik.

— Biz orada yeri hardan tapacağıq? — deyə Lam qorxa-qorxa soruşdu.

— İndi mübahisə etməyin vaxtı deyil, tez olun yığışın.

— Axı nə ilə üzəcəyik, bizim heç qayığımız da yoxdur.

— Dalımca gəlin, hər şey hazırdır.

Lam qorxa-qorxa aşağı enib suya düşmək istəyən də balığın ona baxan iri gözünü görüb dala çəkildi.

— Yox, yox, mən ondan qorxuram.

— Sən nə qorxacaqsan, — deyə Ram onu danladı. — İstəyirsənsə burada qal, Tau səni tutub aparsın.

Taunun adını eşidən kimi Lam cürətləndi.

— Onların əlinə keçməkdənsə, qoy mənə bu yekə balıq yesin.

Onlar suya düşən kimi Kiber balığın belinə dırmaşdı. Lamı da çəkib, yanında oturdu. Ram da onlardan geri qalmadı. Əgər onlar suyun altında olmasaydılar, Lam yəqin ki, buna heç vaxt razı olmazdı, bəlkə də qışqırıb ağlayardı.

Burada isə o, ağzını açma bilmirdi, yoxsa boğulardı.

Kiber ağacı yenə də balığın başı üstündə tutdu və meyvələri bir qədər yuxarı qaldırdı. Balıq meyvələrə çatıb yemək həvəsi ilə yuxarı üzür, Kiber isə get-gedə onları daha da çox qaldırırdı. Uşaqlar dənizin üzünə çıxıb doyunca hava aldılar.

Tau hələ də onları axtarırdı. İçərisində adamlar olan qayıqlar dənizin üzünə səpələnmişdi Onlardan biri Kiberi görüb, başqalarına xəbər verdi. Qayıqların hamısı onlara tərəf döndü. Kiber sükani əvəz edən ağac ilə balığı dənizin içərilərinə tərəf döndərdi. Balıq sürətlə üzürdü. Külək onların qulaqlarında vıyıldaırdı. Günəş dənizin ayna sinəsinə gur şəfəq saçırdı. Balıq xırda ləpələri öz qüvvətli sinəsi ilə yararaq yorulmaq bilmədən üzürdü. Axşama yaxın qarşıda quru göründü. Bu balaca bir ada idi. Bəzi yerlərdə kolluqlar qaralırdı. Sahili isə sıldırım qayalardan ibarət idi. Bu adada heç kim yaşamırdı. Kiber dala baxdı, daha qayıqlar görünmürdü. Balıq sahilə yaxınlaşdı. Kiber və dostları daşların üstü ilə atıla-atıla bu kimsəsiz adaya çıxdılar.

9-cu FƏSİL

Adada futbol komandaları.

Qəzəbli və Ram vuruşurlar. Zərrəçik

Onlar gecəni bir təhər keçirdilər, ertəsi günü adanı gəzməyə çıxdılar. Burada quşlardan başqa heç bir canlı yox idi. Kiber yaşamaq üçün münasib yer axtarırdı. Ancaq adanın hər yeri eyni cür idi. Ən pisi bu idi ki, onlar içməli suyu olan bir bulaq da tapa bilmədilər.

— Biz burada susuzluqdan öləcəyik,—deyə Lam yenə də deyilməyə başladı.

— Mən artıq dözə bilmirəm, — deyə Ram da ona qoşuldu.—Lap bu saat bir dəniz qədər suyu içərəm.

— Sən suyun adını çəkməsəydin, bu onun yadına düşməyəcəkdi.

Ram Kiberə e'tiraz etdi:

—Su içmək elə şeydir ki, onu heç yada salmaq lazım deyil. Yemək, içmək elə şeydir ki, özləri adamın yadına düşür. Mən bunu sınaqdan keçirmişəm.

Kiber bir kola yaxınlaşdı. Bu kolun enli yarpaqları var idi. Yaxşı ki, səhər idi, gecədən düşmüş şəh hələ buxarlanmamışdı.

— Gəlin su için.

Ram su içib doyduqdan sonra dedi:

—İndi biz hər dəfə su içmək üçün kol tapmalıyıq. Burada kol da azdır. Axı, bir də yarpaqlardakı şəh tez quruyur.

— Eybi yoxdur, biz də hər səhər ehtiyat üçün su yığırıq.

— Birdən yadımızdan çıxdı.

— Əgər su içmək yadımızdan çıxmırsa, su ehtiyatı götürməyi də unutmarıq.

Onlar balaca adanı gəzib qurtardıqdan sonra dənizdə çimdilər. Uşaqlar yaman darıxırdılar.

— Biz meşədə olsaydıq dostlarımız şəhərdən yanımıza gələrdi, futbol oynayardıq,—deyə Ram həsrətlə köksünü ötürdü.

Kiberin başına qəribə bir fikir gəldi.

— Biz futbolu burada da oynaya bilərik.

— Kiminlə?

— Bu saat mən sənə üçün iki futbol komandası düzəldim, — deyə Kiber cibindən sehirlə maşını çıxartdı. Onu işə saldı, maşın böyüyən kimi:

— Ram, gəl burada dur,—deyə obyektivin qarşısında ona yer göstərdi. Elə bu zaman Lam ağlamağa başladı.

— Sən niyə ağlayırsan?

— Siz elə həmişə öz haqqınızda fikirləşirsiniz. Siz futbol oynayırınsınız, mən isə yox. Yenə də özünüz üçün çoxlu yoldaş düzəltmək istəyirsiniz. Ancaq mən çox vaxt tək qalıram.

—Lam düz deyir,—deyə Kiber onun sözünü təsdiq etdi. Onda sən gəl burada dur. Ancaq ağlama, yoxsa gələcək rəfiqən ağlağan olar.

— Onsuz da bir ağlağanla ancaq bacarıırıq — deyə Ram onu sancdı.

Lam elə bil ki, şəkil çəkdirirdi, o, saçlarını düzəltdi, üst-başını səliqəyə salıb sehirli maşının qabağında dayandı. Üzünə xoş bir ifadə verib gülümsədi.

Bir neçə dəqiqədən sonra maşının qapısı açıldı. Oradan gülərüzlü bir qız çıxdı. O, Lama çox oxşayırdı. Ancaq həmişə gülümsəyən iri gözləri ona qəribə bir gözəllik verirdi.

— Bax sən də gülümsəyəndə belə qəşəng olursan, ona görə də heç vaxt ağlama, — deyə Ram Lama istehza etdi. O, Lamın əlindən yaman hirslənmişdi. Axı o, futbol oynamağa tələsirdi. Ona görə də sehirli maşının bütün oyunçuları nə vaxt düzəldib qurtaracağına güclə səbr edib dözürdü. Ram maşının qabağında dayananda hirsli soyumamışdı, qəzəbindən onun üz-gözü əyilmiş, dişlərini hirslə qıcımışdı.

Maşından eybəcər bir oğlan çıxdı. Onun qəzəbli gözlərindən ildırım çaxırdı. Özü də elə bil ki, hər şeyə istehza ilə baxırdı. Adama elə gəlirdi ki, o bu saat kiminsə üstünə atılıb döyəcəkdə.

Lam Rama yaxınlaşıb:

— Bax sən də hirslənəndə belə eybəcər olursan— dedi. Lam fikirləşib rəfiqəsi üçün ad da tapmışdı.

—Qoy sənin adın Gülər olsun, razısan, — deyə o, qıza müraciət etdi.

— Razıyam — deyə Külər gülümsədi.

Yoldaşları təzə oğlan üçün hələ ad tapmamış dava-dalaş saldı. O, Gülərə yaxınlaşıb:

— Sən niyə dişlərini ağardırısan, — deyə onun üstünə qışqırdı.

Qızcığaz gülümsəyib onun sözünə cavab vermədi.

— Sən niyə mənə cavab vermirsən?

Ram irəli yeriyib soruşdu:

— Sən ondan nə istəyirsən?

— Sən kimsən? Mənim işimə qarışma. — Ram təəccüblə Kiberə baxdı, çiyinlərini çəkdi.

Hirsli oğlan Külərə yaxınlaşıb yumruqlarını düyümlədi.

— Sən futbol oynamaq istəyirsənmi?

—Futbol?—Oğlan Rama tərəf dönüb yavaş-yavaş irəli yeridi.

Onun gözləri elə qıyılmışdı ki, Ram qorxub bir az dala çəkildi.

— Futbol çox yaxşı oyun...

Söz onun ağızında yarımçıq qaldı. Çənəsinə dəyən qüvvətli bir yumruq onu arxası üstə yerə sərđi. Ancaq o cəld ayağa qalxdı. Birinci qələbəsindən sonra öz gücünə arxayın olan bu davakar oğlan yenə də Rama tərəf gəldi. Ram da indi hirsələnmişdi. O da yumruqlarını düyümləyib irəli gəldi. Qəribə burası idi ki, indi onlar ikisi də bir-birinə oxşayırdı. Bu dəfə Ram cəld tərpenib bir-birinin dalınca ona iki yumruq ilişdirdi. O, ağrıdan üz-gözünü əydi, yaxınlığındakı kolun içinə yıxıldı. Bütün bunlar o qədər sürətlə baş verdi ki, Kiber fikirləşməyə vaxt tapmadı. Haçandan-haçana özünə gəlib qışqırdı:

— Nə edirsiniz?

Onsuz da davakarın dava etməyə daha halı yox idi. Ram isə sakit olmuşdu. O, Kiberə yaxınlaşıb:

— Onun adını nə qoyaq? — dedi.

— Onun üçün ən yaxşı ad Qəzəblidir.

Qəzəbli onları bir də istehza ilə süzüb harasa getdi.

Bu dəfə Kiber özü maşının qabağında dayandı. Ancaq onun da boş-bekar dayanmaqdan xoşu gəlirdi. O, xəyala dalıb müxtəlif şeylər haqqında fikirləşməyə başladı. Yerdə Qaragözün qardaşı Kamalın qayırdığı təyyarədə uçmağını, sonra paraşütlə tullanmağı, raketlə uçub buraya gəlməyini xatırladı. «Görəsən burada elə bir təyyarə düzəldə bilmərəm. Adada get-gedə sayımız artır. Burada balaca oğlan və qızlar üçün çoxlu ev tikmək lazımdır. Gecələr

qızlar qaranlıqdan qorxurlar. Bəlkə elektrik stansiyası da qurmalı olduq. Hələ su məsələsi...»

Bu dəfə maşından çıxan oğlan davakar yox, xəyalpərəst idi. Onun ağıllı gözləri var idi. Ona baxanda adama elə gəlirdi ki, bu oğlan nə isə mühüm bir şey haqqında fikirləşir. Ram ona da yaxınlaşıb soruşdu.

— Sən futbol oynamaq istəyirsən?

— Futbol nədir?

Ram o saat izah etməyə başladı.

— Bilmirəm, deyəsən bu çox yaxşı oyundur. Ancaq mən vaxtımı daha mühüm şeylərə sərf etmək istəyirəm.

— Bu da alimliyə başladı, — deyə Ram istehza etdi.

— Onda taqsır yoxdur, — deyə Kiber onu müdafiə etdi.—Mən maşının qarşısında dayanan vaxt müxtəlif şeylər haqqında fikirləşirdim.

— Onda bundan sonra maşının qabağında mən dayanmayacağam. Özü də futboldan başqa ayrı bir şey haqqında fikirləşməyəcəyəm.

Ancaq nədənsə sintez olunanlardan çoxu futbola həvəs göstərmirdi. İki futbol komandası yaranana kimi yüzdən artıq balaca oğlan dünyaya gəldi. Bu qədər oğlanı görənlər Lam və Gülər narazılıqlarını bildirib dedilər ki, oğlanlar çoxdur, qızlar isə cəmisi iki nəfərdir. İstəyirik ki, bizim də çoxlu rəfiqələrimiz olsun. Gülər danışırkən üzünə nə qədər ciddi görkəm verməyə çalışırdısa da, yenə gözləri gülürdü, onların bu tələblərindən sonra Kiber və Ram sehirli maşının qarşısındakı yeri qızlara verdilər.

Bir neçə saat çəkmədi ki, balaca ada kiçik boylu oğlan və qızlarla doldu: onlar adanın müxtəlif tərəflərinə səpələndilər. Özləri də kefləri istəyəni edirdilər. Axı, hələlik burada heç bir qayda-qanun yox idi. Lam və Gülər Kiberə dedilər ki, balaca qızlar kukla ilə oynamağı çox sevirilər.

— Sən bizim üçün balaca bir kukla düzəldə bilməzsən?

— Bundan asan nə var?

Kiber sehirli maşını xeyli kiçilti, keçib onun qabağında dayandı. Çox keçmədi ki, maşından bap- balaca bir oğlan atılıb düşdü.

Qızlar kökslərini ötürdülər.

— Hə, bu da sizin kuklanız.

Oğlan o qədər balaca idi ki, qızlar onun adını Zərrəcik qoydular. Zərrəciyin boyu baş barmaqdan bir azca böyük olardı. Özü də elə dəcəl idi ki, bir an da sakit dayana bilmirdi. Kiber lap başını itirmişdi. Bu qədər uşağa yemək-içmək, yaşamaq üçün ev və bir çox başqa şeylər lazım idi. Düzdür sehirlə məşin onları hələlik təmin edə bilirdi. Ancaq bu onları tənbelliyə öyrətməzmi?

Onların yanında Biliklidən başqa heç kim qalmamışdı. O ətrafa vurnuxur, hər kola, çiçəyə yaxınlaşıb diqqətlə baxır, yarpağı qoparıb günəş işığına tutub müşahidə edirdi. Onun hərəkətlərini diqqətlə izləyən Lam yaxınlaşıb soruşdu:

— Sən nə axtarırsan?

— Bunları öyrənmək istəyirəm, axı hələlik mən heç bir şey bilmirəm.

— İstəyirsən mən sənə dərs deyim, yazmaq və oxumaq öyrədim.

— Əlbəttə istəyirəm,—deyə Bilikli cavab verdi.

— Mənə də öyrədərsən, — deyə Külər gülümsəyə- gülümsəyə Lama baxdı.

— Yaxşı, gəlin ikinizə də öyrədim.

Bilikli çox istedadlı və bacarıqlı idi. O, Lamın öyrətdiyi hər bir hərfi tez yadda saxlayır və onu yaxşı yazmağa çalışırdı. Bilikliyə elə gəlirdi Lam çox az tapşırıq verir, Gülər isə əksinə, verilən dərsin çoxluğundan şikayət edirdi. Bir müddət sonra Bilikli Lamın verdiyi bütün kitabları oxuyub qurtardı.

Arabir adanın müxtəlif yerlərindən dava-dalaş və qışqırmaq səsləri gəlir, qızların ağlaması eşidilirdi. Belə vaxtlarda onlar başa düşürdülər ki, Qəzəbli yenə də kiminləsə vuruşur, ya da hansı qızın isə saçından tutub dartır.

Kiber bir dəfə Lamı, Ramı, Küləri və Bilikliyi bir yerə yığıb belə bir təklif etdi:

— Mən məsləhət görürəm ki, burada balaca bir şəhər salaq. Axı qışda açıq havada yaşamaq olmaz.

Bu hamının xoşuna gəldi. Bilikli ayağa durub dedi:

—Bu çox ağıllı işdir. Ancaq biz əvvəlcədən şəhərin harada salınacağını, onun neçə evdən ibarət olacağını müəyyən etməliyik. Bundan başqa şəhəri su və ərzaq ilə təmin etmək haqqında düşünməliyik.

— Stadion tikməyi unutmayın,—deyə Ram yerindən dilləndi.

— Yox, qorxma, stadionu lap şəhərin mərkəzində tikəcəyik.

Biliklinin təklifi ilə adaya dağılmış oğlan və qızların hamısını çağıraraq bir yerə yığdılar. Öz fikirlərini onlara dedilər. Bu təklif hamının xoşuna gəldi. Ancaq biləndə ki, evləri özləri tikməlidirlər, çoxları bundan boyun qaçırdı.

— Eh, şəhər nəyimizə lazımdır? Elə belə də yaşaya bilərik.

— Eybi yoxdur, mən sabah onların hamısını işləməyə məcbur edəyəm — deyərək Bilikli onlardan ayrıldı.

O bütün günü işlədi. Ertəsi günü onun məsləhəti ilə yenə də hamını çağırırdılar. Bilikli yaxınlığındakı koldan iri bir kağız asdı. Burada onların gələcək şəhərinin şəkli çəkilmişdi. Hamı şəklə baxıb heyran qaldı. Qızlar özlərini saxlaya bilməyib ah çəkirdilər. Şəhər doğrudan da çox qəşəng idi. Bir-birinə oxşayan ikimərtəbəli, üstüqırmızı rəngli evlər küçələrdə cərgə ilə düzülmüşdü. Mərkəzdə gələcək şəhərin bütün sakinlərini tuta bilən stadion var idi. Bundan başqa küçələr boyu səkilərin qırağında rəngarəng çiçəklər və müxtəlif meyvə ağacları əkilmişdi. Hər evin qabağında oynamaq üçün meydança var idi. Burada yelləncəklər, sürüşmək üçün yer və voleybol meydançası görünürdü. Küçələrdə balaca yaraşlıq maşınlar şütülürdü.

Bu dəfə hamı elə bu gündən şəhəri tikmək istədiklərini bildirdilər. Təkcə Qəzəblidən başqa. O nə hə dedi, nə də yox. O, şəkildəki şəhərə və yoldaşlarına istehza ilə baxıb çıxıb getdi. Kiber lazım olan alətləri tapmaq üçün yenə də şəhərə qayıtmalı oldu. Bilikli ondan xahiş etdi ki, dala qayıdanda onun üçün çoxlu kitab gətirsin.

10-cu FƏSİL

Nəhəng balıqlar vuruşur, Kaberi tutmaq istəyənlər.

Dəyənkli onu zənbilində sahilə gətirir

Kiber adanın sahilinə gəldi. Onun köhnə dostu— nəhəng balıq orada idi. O, Kaberi görəndə kimi öz yöndəmsiz bədəninə ağır-ağır çevirdi, lap sahilə yaxınlaşdı, qırılmayan iri qara gözlərini Kiberə zillədi. Onun nə istədiyini Kiber o saat başa düşdü. Özü ilə əvvəlcədən sehirləyən maşınla hazırladığı meyvələri balıq üçün suya atdı, sonra ucuna bir neçə meyvə bağlanmış uzun çubuğu götürüb balığın belinə dırmaşdı, həmişəki kimi onu balığın lap burnu qabağında tutdu. Balıq yenə də meyvələri yemək həvəsi ilə irəli üzməyə başladı. Dəniz sakit, göyün üzü təmiz idi. Balıq xırda ləpələri yararaq irəli şütüyürdü. Kiber ətrafı seyr edir, dənizin gözəlliyindən ləzzət alırdı. Ona elə gəlirdi ki, dörd bir tərəfdə uzaqlarda dəniz və göy dairə şəklində bir-birinə birləşib.

Birdən balıq sanki əsəbiləşdi, narahat olmağa, vurnuxmağa başladı. Deyəsən o, nə isə bir təhlükənin yaxınlığını hiss edirdi. Kiber meyvələri lap onun ağızına yaxınlaşdırdı. Ancaq o buna heç əhəmiyyət də vermədi. Bu yekəlikdə bədən bir anda suyu çalxalayıb əks tərəfə çevrildi. Quyruğunu şappıltı ilə çırparaq suyu ətrafa sıçratdı. Hətta Kiberə elə gəldi ki, o, balığın bədəninə titrəməsinə də hiss edir. Balıq qəflətən suyun dibinə cumdu. Kiber az qala onun əmələ gətirdiyi burulğana düşüb boğulacaqdı. O, ətrafına göz gəzdirdi. Hər tərəf göz işlədikcə nəhayətsiz idi. Kiber özünü yorub əldən salmamaq üçün ağır-ağır üzməyə başladı. O bir peçə dəfə suyun dibinə baş vurub dostundan xəbər bilmək istədi. Ancaq çox dərinə gedə bilməyib üzə çıxdı. Bir də axı suyun altında çox dərinə girmək mümkün deyil. Elə bu zaman böyük bir dalğa Kaberi kənara tulladı. Elə bil dəniz qəfildən çalxalandı. Bir neçə saniyədən sonra o dəhşətli bir döyüşün şahidi oldu. İki nəhəng bir-biri ilə ölüm- dirim mübarizəsi aparırdı. Kiberin balığına hücum edən nizə kimi uzun iti burnu olan böyük bir heyvan idi. O, geri çəkilib hücumu keçir və iti burnunu məhv etmək istədiyi balığın bədəninə sancmağa çalışırdı. Görünür bu, vəhşinin

əsil silahı burnu idi. Onun rəqibi isə hər dəfə çalışıb bu hücumlardan özünü qorumaq üçün yana çəkilib və ağzı ilə nizəli balığın ən zəif yeri olan—bədəni və başına nisbətən nazik boynundan yapışmağa çalışırdı. Balaca Kiber indi dostuna kömək etmək üçün əlindən gələni əsirgəməzdi. Ancaq o bu nəhənglərə heç yaxın düşə bilmirdi. Onların əmələ gətirdikləri dalğalar Kiberi xeyli uzağa atırdı. Sanki döyüş gedən yerdə güclü bir fırtına başlamışdı. Bir azdan onlar döyüşə-döyüşə dənizin dibinə endilər. Kiber dostundan nigaran qaldığı üçün üzüb uzağa getmədi, elə o ətrafda hərləndi, xeyli vaxt döyüşənlərdən bir əsər-əlamət görünmədi.

Birdən Kiber suyun qızardığını hiss etdi. O, diqqətlə baxdı. Doğrudan su qırmızı rəngdə idi. Bu yəqin ki, qan idi. Kiberin ürəyi qopdu. Burnu nizəli balığa lənətlər yağdırdı, gözləri yaşardı. Elə bu zaman lap onun yaxınlığında su balaca çalxalandı və onun nəhəng dostu dənizin üzünə çıxdı. Demək bu təkbətək döyüşdə o qalib gəlmişdi. Kiber sevincindən üzmək üçün əl-qol atmağı da unuddu. O, az qala batmışdı. Tez ayılıb üzməyə başladı. Ancaq şor və ürəkbulandırıcı dəniz suyundan xeyli udmalı oldu. Kiber balığın yanına gəldi, onun sürüşkən bədənini oxşadı.

— Sən qoçaqsan, igidsən.

Sonra yaxınlıqda üzən uzun ağacı götürüb yenə də onun belinə dırmaşdı. Ancaq bu dəfə meyvələri doğrudan da balığa verdi. Ona yazığı gəlirdi. Sonra balığı necə idarə edəcəyini düşünəndə pərt oldu. O, çubuğu irəli uzatdı və balıq da onun göstərdiyi tərəfə üzməyə başladı. Deyəsən daha balıq ondan nə tələb olunduğunu başa düşürdü. Bir azdan yenə də heç bir şey olmamış kimi onlar mavi suların ayna sinəsində üzürdülər. Sahilə çıxan kimi Kiber sehirli maşını işə saldı. Nəhənk dostunu yedizdirdi. Sonra ağacın başına bir neçə meyvə bağlayıb quma sancdı. Meyvələr suyun üzərinə sallanmışdı. Balıq da ona baxa-baxa qaldı. Kiberin xəbəri yox idi ki, Böyük Uatın adamları onu sahildə gözləyirdilər. Böyük Uat yaxşı bilirdi ki, onlar yenə də sahilə qayıdacaqdılar. Ona görə də əmr etmişdi ki, sahildə gözətçilər qoysunlar, Kiber gələni kimi onu tutub yanına gətirsinlər.

Kiber yola düzəldi, istəyirdi elə etsin ki, heç kim onu görməsin. Buna görə də tələsmirdi, yavaş- yavaş addımlayır, havanın qaralmasını gözləyirdi. Şəhərə gecə vaxtı daxil olmaq istəyirdi. Ancaq o heç sahildən yüz addım aralanmamışdı ki, arxadan addım səsləri eşitdi, çevrilib baxdı. Bəli, onu izləyirdilər. Təhlükə lap yaxında idi. Dalınca gələn adam Kiberin addımlarını yeyinlətdiyini görəndə anladı ki, Kiber təqib olunduğunu başa düşüb. Buna görə də o yüyürməyə başladı. Kiber bir an dayanıb fikirləşdi. İndi nə etsin? Dala qayıtmaq mümkün deyildi. Onda bu adam onu daha tez tuta bilərdi. Axı, balaca Kiber nə qədər iti qaçsa da onun addımları kiçik idi. Yaxşı ki, meşə uzaqda deyildi. O birbaşa meşəyə götürüldü. Özünü kolluqlara vurub gizləndi. Onu xeyli axtarıdılarsa da, tapa bilmədilər. Qaranlıq düşəndən sonra o yola düzəldi. Gecədən xeyli keçmiş şəhərə çatdı. Xəlvət küçələrlə kasıbların yaşadığı məhəlləyə tərəf addımladı. Qərribə idi, əvvəllər buralarda heç dəyənkəllilər görünməzdi. İndi isə tin başı əli dəyənkəli bir adama rast gəlirdi. O, gizlənə-gizlənə xeyli dolanbac darısqal küçələrdən keçdi. Evlərin çoxusundan işıq gəlirdi. Kiber köhnə dostunun evi- nə çatdı. Qapını yavaşca döydü.

— Kimsən? — deyə içəridən qorxa-qorxa yavaşca soruşdular.

— Mənəm, Kiber, tez olun qapını açın.

Qapı açıldı. Dostu onu gördüyü üçün çox sevindi.

— Sən bura gələndə heç kimə rast gəlmədin? Küçələrdə çoxlu dəyənkəli var.

— Yox, şəhərdə mənə heç kim görmədi.

— İşlər pisdir. İndi dəyənkəllilər azca şübhələndikləri adamları həbs edirlər.

— Niyə?

— Niyəsi yoxdur ki, adamlar daha köhnə qayda-qanunla yaşamaq istəmirlər. Görmürsən bizim məhəllədə nə qədər dəyənkəli var. Onlar bütün günü yoxsulların yaşadıkları məhəllələrdə toplaşırlar. Axı, elə onların düşmənləri də kasıblardır. Varlılar onlardan çox razıdır. Bəs sən işlərin necədir?

Kiber yaşadığı ada haqqında, təzə dostları haqqında hər şeyi ona danışdı.

— Bizim indi futbol komandalarımız var.

— Bizim isə futbol heç yadımıza da düşmür.

Ertəsi günü dostunun atası Kiberi görəndə çox sevindi. Bu zəhmətsevən kişi balaca xeyirxah oğlanı yamanca xoşlayırdı.

— Bəs səndən nə əcəb?

— Biz yaşadığımız adada özümüz üçün ev tikmək istəyirik.

— Bu çox yaxşı işdir. Ancaq ehtiyatlı olun ki, sizin harada yaşayacağınızı heç kim bilməsin.— Deyə kişi köksünü ötürdü.

— Bizə çoxlu alət lazımdır.

— Mənim alətlərimdən xoşuna gələnini götür. Ancaq sən onları adaya necə aparacaqsan?

— Mən onları özümə niyə yük edirəm ki, həmin sehirlə maşınla hamısının balaca sürətin çıxarıb cibimə yığacağam. Orada isə onları təzədən böyütmək olar.

Sehirlə maşın adını eşidən kimi kişinin üzü ciddi görkəm aldı.

— Sən o maşından muğayət ol. O, Uatın əlinə keçsə bizim kimilər üçün böyük bədbəxtlik olar. Onu da deyim, çalış onların gözüne görünmə, səni yamanca axtarırlar.

Kiber bir çox müxtəlif alətlərin və çoxlu kitabların sürətini çıxartdı. Axşamın düşdüyünü gözləməyə başladı. Bu gün tərs kimi elə bil günəş batmaq istəmirdi.

Dostu onun narahat olduğunu görüb maraqlandı:

— Sən niyə tələsirsən?

— Eh, sən bilmirsən, indi adada bizim cırtdanlar nə oyunlar çıxarıblar.

— İndi ki, belə tələsirsən, qoy mən səni sahilə aparım. Ancaq bunun üçün sən zənbilə girməlisən.

— Eybi yoxdur. Bu, hər halda başı üstə cibə soxulmaqdan yaxşıdır.

Onlar yola düşdülər, daha doğrusu dostu yola düşdü. Kiber isə oğlanın yellədə-yellədə apardığı zənbildə rahat uzanmışdı. Bu hətta onun xoşuna

gəldi. O arabir zənbildən başını çıxarıb baxır, yenə də gizlənirdi. Bir azdan onu yuxu tutdu. Sahilə az qalmış Sau onu çağırırdı:

- Kiber, yatmısan.
- Zənbildən heç bir cavab eşidilmədi.
- Tez ol oyan!
- Nə olub?
- Bizə tərəf bir adam gəlir.

O, tez başını azca bayıra çıxarıb baxdı. Bəli, bu elə dünən onun dalısınca düşən adam idi. Onun bir əlində dəyənək, o biri əlində isə zənbil var idi. Zənbildəki yəqin yemək idi. Axı o, gecə-gündüz burada oturub Kiberi gözləyirdi. Bütün günü o, ac qala bilməzdi ki...

Təhlükə lap yaxında idi. Bu zəhmli adam düz onların üstünə gəlirdi. Dostu yavaşca pıçıldadı:

- O mütləq bizi axtaracaq. Onlar indi hər şeydən şübhələnirlər.
- Bəs nə edim.
- Xəlvətcə düş gizlən.

O, zənbili arxasında tutdu. Dəyənəkli bundan daha çox şübhələndi. Addımlarını yeyinlətdi. Kiber isə tez zənbildən tullanıb yaxındakı daşın arxasına qaçdı.

Dəyənəkli çatan kimi:

- Nə aparırsan? — deyə qışqırırdı.
- Heç nə!
- Bəs nə üçün zənbili arxanda gizlədirsən? Onu bura ver görüm.

O öz zənbilini Kiberin gizləndiyi daşın üstünə qoydu. Oğlanın zənbilini alıb baxdı, diqqətlə yoxladı. Bəlkə o, gizli məktub aparır.

Bu zaman Kiber fürsətdən istifadə edib, daşın arxasından çıxdı. Dəyənəklinin zənbilinə baxdı. Oradakı yemək bağlamasını çıxarıb bayaq gizləndiyi yerə atdı, özü isə zənbilə girib gizləndi. Onun bu hərəkətini dostu görüb gülümsədi.

- Sən niyə dişlərini ağardırısan? — deyə dəyənəkli soruşdu.

— Mənim boş zənbilimi belə məharətlə axtardığına.

— Uzun danışma, rədd ol buradan! — deyə zənbilini onun üstünə atdı. Oğlan geri qayıtdı. Dəyənəkli də öz zənbilini götürüb yola düzəldi. Heç onun ağına gəlməzdi ki, neçə gündən bəri ələ keçirmək istədiyi adamı indi öz zənbilində aparır.

Sau dəyənəklinin dalısınca xeyli baxdı. Sonra ağına nə gəldisə — yaxşı yol—deyə gülümsədi.

Kiber başını zənbildən çıxarıb dostuna əl etdi. Dəyənəkli isə Saunu yumruğu ilə hələlədi. Bir azdan artıq o, sahildə idi. O, tez zənbildən çıxdı, oraya bir qədər qum tökdü ki, polis zənbilin yüngüllüyündən şübhələnməsin. Acıyanda yemək əvəzinə qum görəndə onun nə hala düşəcəyini təsəvvürünə gətirib Kiber özünü gülməkdən zorla saxlayırdı.

Ancaq bir azdan o, az qala ağlamalı oldu. Onui balığı sahildə yox idi. Kimsə çubuğu çıxarıb bir yana atmışdı. Yəqin buna görə də balıq çıxıb getmişdi. İndi o, adaya necə getsin? O, xəlvət bir yerdə oturub fikirləşməyə başladı. Həmişə çətinliyə düşəndə yerdəki həyatı haqqında, Qaragöz və Kamal haqqında düşünürdü. Birdən ağına qəribə bir fikir gəldi. Kamalın vertolyotu kimi bir şey qayıрмаq. Düzdür, burada motor yoxdur, ancaq vertolyotun vintini velosipedin çarxları kimi ayaqla da fırlatmaq olar.

11-ci FƏSİL

Çırtndan şəhər. Vertolyot yarışları.

Burada hamı futbolçudur. Şeh bulaq

Kiber meşəyə yollandı. Orada sehirli maşını işə saldı. Lazım olan alətlərin böyük sürətlərini çıxartdı, münasib ağac kəsib işə başladı. Axşama yaxın hər şey hazır idi. O, balaca vertolyota əyləşib pedalları tərپətdi, vertolyotun üstündəki pər fırlanmağa başladı. Get-gedə o, sürəti artırır, pedalları daha cəld

fırladırdı. Balaca vertolyot yırğalanıb göyə qalxdı. O, xeyli beləcə dənizin üzəri ilə uçdu. Bir azdan uzaqdan ada göründü. Kiber adaya enəndə xeyli uşaq bir yerə yığılıb göydə uçan bu əcəyib şeyə baxırdı. Kiber lap onların yanında yerə enmək istədi. Ancaq onlar qorxub ətrafa səpələndilər. Qızlar bərkdən qışqırdılar. Təkcə Bilikli qaçmadı. O diqqətlə vertolyota baxırdı.

—Hə, bu da mən, — deyə Kiber yerə atıldı. Hamı onu dövrəyə aldı, yerbəyerdən sual verməyə başladılar.

— Sən bunu haradan tapmısan?

— Uçmaq yaxşıdır?

— Bizi də onda gəzdirərsən?

Kiber bu sualların hər birinə cavab verməyib dedi:

—İndi biz şəhər salmalıyıq. Sonra isə sizin hamınızın belə vertolyotu olar. İstədiyiniz qədər uçarsınız.

Bilikli, Kiber, Ram, Lam və Gülər bir yerə yığılıb xeyli məsləhətləşdilər. Belə qərara gəldilər ki, tikintinin əsas rəhbəri Bilikli olsun. Onun belə işlərdə öz səriştəsi var.

Bütün cırtndanlar on dəstəyə bölündülər. Hər dəstə bir ev tikəcəkdı. Elə şəhər də cəmi on evdən ibarət olacaqdı.

Həmin keçə Kiber və Bilikli alətləri hazırladı. Daş daşımaq üçün on ədəd maşının sürəti çıxarıldı, qaldırıcı kranlar tikiləcək evlərin yanında quruldu.

* * *

Səhərdən iş başlandı. Hamı can-başla işləyirdi. Təkcə Qəzəbli əlini ağdan-qaraya vurmur, elə hey acıqlı-acıqlı onlara baxırdı. Hamının başı işə qarışdığından o, bu gün heç kiminlə dava etməmişdi. Axı, elə adamlar var ki, dava etməyəndə darıxırlar. İşlər çox yaxşı gedirdi. Bilikli öz balaca maşınında tikinti meydançalarını gəzir, lazımı göstərişlər verirdi. Onlar axşama kimi evlərin divarlarını hörüb qurtardılar. İndi qapı- pəncərələrin düzəldilməsi, döşəmələrin vurulması qalmışdı. Bu işin çox hissəsini sehirli maşın görürdü. Çünki burada taxta yox idi ki, onlar özləri qapı və pəncərə qayırsınlar. Qızlar

divarları suvayır və ağardırdılar. Oğlanlar isə evlərin damlarını ortürdülər. Bütün bunlar hazır olandan sonra cırtdanlar evlərinə köçdülər.

Sonra onlar şəhərciyin lap ortasında yaraşıqlı bir stadion tikdilər və elə həmin gün də futbol oynadılar. Düzdür, hələ burada futbolu Kiber və Ramdan başqa yaxşı bilən olmasa da, bu oyun şəhərciyin bütün əhalisinin xoşuna gəldi. Hamı bu oyunu oynamaq istəyirdi. Onda Kiber bir neçə komanda təşkil etdi. Bu komandalar həmişə bir-biri ilə yarışacaqdı. Dava düşməsin deyə Bilikli məşq etmək üçün cədvəl düzəltdi və onu stadionun girəcəyindən asdı.

Kiber özü ilə şəhərdən müxtəlif ağac, çiçək və bostan bitkilərinin toxumlarını gətirmişdi. İndi onları əkmək lazım idi. O bu haqda Bilikli ilə məsləhətləşdi.

— Onları əkmək asandır. Ancaq bu adada su yoxdur, biz ağacları necə suvararıq?

— Bu mənim yadımdan çıxmışdı.

— Elə indi də sudan çətinlik çəkirik. Yarpaqlardakı şəh tez quruyur. Cırtdanlardan kim yuxudan gec oyanırsa su ehtiyatı yığa bilmir.

— Bəs nə etmək lazımdır?

Bilikli dedi:

— Mən bunun çarəsini tapmışam. Sənin gətirdiyin kitablarda yaxşı məlumatlar var.

— Nə olsun ki, o məlumatlar bizə su verə bilərmi?

— Əlbəttə.

— Necə?

— Hava nə qədər isti olsa, onda daha çox su buxarı olur.

— Havada su çoxdur?—deyə Ram təəccüblə soruşdu, — mən havada heç su görməmişəm.

— Axı su havada çox kiçik zərrəciklərlə olur.

— Hə, bu kiçik zərrəcikləri havadan necə yığmaq olar?

— Bax, biz hər səhər otların və yarpaqların üzərinə düşən şəhdən içirik. Bu şəh elə havadakı su zərrəciklərindən əmələ gəlir.

— Maraqlıdır?—deyə Kiber təəccübləndi.

— Gecə hava soyuyur. Bu zaman ondakı su zərrəcikləri ayrılıb otların üstünə düşür.

— Nə olsun ki, deyirsən ağacları və bostanı da bu şehlə suvarağ. Bu qədər suyu necə yığmaq olar? — deyə Ram soruşdu.

— Onu biz yığmayacağıq.

— Onu kim yığacaq?

— Bura gəlin, — deyə Bilikli yenə də iri bir kağızı açıb onlara göstərdi. Burada daşdan hörülmüş divar şəkli təsvir olunurdu. Bu, köhnə qalanı xatırladırdı.

— Bax belə bir şey qurmaq lazımdır. Gecə soyuq daşlara toxunan hava özündəki suyu onlara verəcək. Bu su divarın üstü ilə sızacaq və boru vasitəsilə şəhərə axacaq.

— Ura, — deyə Kiber sevincindən çığırdı.

—Ura, — deyə Lam və Külər onlara qoşuldu. Ram da onlara baxıb lap ucadan qışqırdı: Ura! Onlarla bir binada yaşayan başqa otaqlardakı cırtdanlar elə bildilər ki, nə isə qəribə bir iş olub. Tez oraya qaçdılar. Axı, balacalar hər şeylə maraqlanırlar.

Bilikli öz fikrini onlara da danışdı. Onlar da sevindikləri üçün ucadan «Ura» deyə qışqırdılar. Bu səs bütün şəhərə yayıldı.

Bilikli balkona çıxıb öz fikrini cırtdanlar şəhərinin sakinlərinə danışdı, çəkdiyi şəh bulaq şəklini onlara göstərdi. Hamı sevinc içində idi.

Aradan bir neçə gün keçdi. İndi küçələrdə su kranları vardı. Hamı evlərin qabağında əkilmiş ağacları və çiçəklərə həvəslə qulluq edirdi. Küçələr boyu meyvə ağacları əkilmişdi. Bu ağaclar şəhəri təmin etməli idi. Cırtdanlar boş vaxtlarının hamısını idmana sərf edirdilər. Qızlar vertolyotda uçmağı daha çox xoşlayırdılar. İndi onların bir neçə vertolyotu var idi. Qızlar tez-tez vertolyot yarışları keçirirdilər. Belə yarışlarda kim daha çox yüksəyə qalxıb uzağa uçurdusa o qalib gəlirdi.

Cırtdanlar öz şəhərlərinə də «Cırtdan Şəhər» adı verdilər.

Bu sözləri taxta lövhəyə yazıb şəhərin girəcəyindən asdılar.

12-ci FƏSİL

Qəzəbla adadan qaçır Dəyənək və Zindan. Böyük Uat

“Cırt dan Şəhər” in yerini öyrənir

Cırt danların gözəl şəhəri, yaraşığılı stadionları var idi. Bu adada onlara heç kim dəyib-dolaşmırdı. Ancaq bununla belə onlar yenə də rahat yaşaya bilmirdilər. Çünki şəhərdə heç bir qayda- qanun yox idi. Kimin kefi nə istəyirdisə, onu da edirdi. Onlar tez-tez dalaşır, oğlanlar qızların saçından dartırdı. Xüsusilə həmişə futbol yarışlarından sonra dava-dalaş da artırdı. Uduzan komandanın oyunçularının o biri komandanın oyunçularından zəhləsi gedir və hər kiçik bir şeyin üstündə savaşırdılar. Şəhərdə çoxlu maşın var idi. Küçələrdə hərəkət qaydaları təsvir olunan lövhələr asılmışdısa da buna heç kim əhəmiyyət vermirdi. Kim necə istəyirsə maşını o cürə də sürürdü. Bunun da nəticəsində tez-tez qəza baş verirdi.

Bütün bunların qarşısını almaq üçün Kiber və Bilikli nə qədər çalışırdılarsa da, bir şey çıxmırdı. Bilikli bu haqda xeyli fikirləşdi və qəribə çıxış yolu tapdı. O belə bir cəza tədbirləri tərtib etdi.

1. Futbolçulardan kim dalaşsa və özünü yaxşı aparmasa bir gündən üç günə kimi yarışlarda iştirak etməkdən məhrum edilir.

Q e y d: Əgər taqsırı çox olsa, hətta yarışlara tamaşa etmək üçün stadiona da buraxılmır.

2. Küçə hərəkətini pozanlara üç günə kimi maşın sürmək qadağan edilir.

3. Ağac və çiçəkləri sındıranlar on ədəd yeni ağac əkməlidirlər.

4. Dalaşan qızlara üç gün ərzində verqolyot sürmək qadağan olunur.

Q e y d: bu hərəkəti təkrar edənlərə 3 gün tikiş tikməyə icazə verilmir.

Bu hamının xoşuna gəldi, onu yazıb şəhərin mərkəzində görkəmli yerdən asdılar. Hamı bir-biri ilə mehriban dolanmağa başladı.

Ancaq bu qanunlar Qəzəbliyə zərrə qədər də təsir etmədi. Onsuz da o, heç kimlə hesablaşmırdı. Davasız bir günü olmurdu. Onun heç daimi yaşayış yeri də yox idi. Çünki heç kim onunla bir yerdə qalmaq istəmirdi. Ona görə də cırıtdanların mübahisəsi düşdü. Axırda belə qərara gəldilər ki, o, növbə ilə gündə bir evdə qalsın. Bu, Qəzəblinin çox xoşuna gəldi. Çünki belədə o daha çox adamla görüşür və doyunca dava edə bilərdi. O, gecələmək üçün hansı evə düşürdüsə, həmin evdə hamı ehtiyaqla danışır, onun könlünə dəyməməyə çalışırdı. Onu da demək lazımdır ki, Qəzəbli çox məharətlə vuruşurdu, çünki işi-peşəsi elə dava etmək olduğu üçün bu işdə xeyli təcrübə qazanmışdı.

Demək olar ki, onu həmişə bu qanunun bütün maddələri üzrə cəzalandırırdılar. O isə bunu heç vecinə də almırdı. Bir dəfə o, vertolyota minib uçmaq istədi. Ona dedilər ki, sən indi vertolyota minməyə haqqın yoxdur. Sən hələ üç gün gözləməlisən, o isə bunun əvəzində onları yumruqla hədələyib dilini çıxartdı. Onu zorla düşürmək istəyəndə o, pedalları işə saldı və tez havaya qalxdı. Hamı onun dalısınca baxa-baxa qaldı. Qəzəbli şəhərin üzərində dövrə vurandan sonra dənizin üzəri ilə uzaqlara doğru uçmağa başladı. Qəzəbli xeyli uçdu, ancaq sahil görünmürdü. İndi o, adanın hansı tərəfdə qaldığını da bilmirdi. Onu dəhşət aldı. Dala qayıtmaq istədi. Ancaq qorxdu ki, sonra adanı tapa bilməyə. İndi o, çətin vəziyyətdə qalmışdı. Hər tərəf göz işlədikcə dəniz idi. Ayaqları da yorulmuşdu, pedalları güclə tərpedirdi. Vertolyot isə pəri yavaş fırlandığı üçün aşağı enirdi. Bir az da keçsə o, suya düşəcəkdi. «Görəsən vertolyot suda batmaz ki?» Əgər batmasaydı dalğaların üstə enib bir az dincələrdi. O, əvvəl bu fikrə gəldisə də, ləpələrin uğultusunu eşidib qalxdı. Bu dəfə uzaqdan sahil göründü. Bu ona bir az ruh verdi. O, pedalları sürətlə fırlatmağa başladı. Sahilə çatanda isə o daha özünü saxlaya bilməyib yerə endi. Bir qədər vertolyotun içərisində oturdu. Elə bu zaman kimsə onu vertolyotla bir yerdə qaldırıb apardı. Qəzəblinin ürəyi düşdü. Elə bildi ki, onu vəhşi bir heyvan sürüyür. Ancaq diqqətlə baxıb onun da elə özü kimi adam olduğunu gördü. Amma o, Qəzəblidən çox-çox böyük idi. O belə böyük adamlar haqqında əvvəllər Kiberdən eşitmişdi.

— Məni hara aparırsan? — deyə o qorxa-qorxa qışqırdı.

— Neçə vaxtdır səni burada gözləməkdən yorulmuşam. Yaxşı əlimə keçmisən. Səni təhvil verib əvəzində çoxlu bəxşiş alaram.

— Burax məni!

— Səni buraxım? Yox, onu edə bilməyəcəyəm.

Qəzəbli fikirləşdi ki, görəsən bu adam nə üçün onu burada gözləyir. Bəlkə o nəyisə səhv salır. Axı mən onun nəyinə lazımam? Bəlkə o, Kiberi gözləyir. Hə, yəqin bu belədir. Aha indi mən onlara kim olduğumu göstərəm.

Dəyənəkli onu birbaşa Böyük Uatın otağına gətirdi. Boynundan yapışıb Uatın ayaqları altına atdı. Qəzəbli arxası üstə yerdə uzanıb qaldı. O nə qədər qəzəbli olsa da Uatın bərəlmiş gözlərini görüb qorxdı.

—Hə, bu vaxta kimi qaçıb harada gizlənmişdin?

— Məən..? — deyə Qəzəbli kəkələndi.

— Əlbəttə sən. Elə bilirdin ki, daha səni tapa bilməyəcəyik?

— Axı mən heç bir şey bilmirəm. Buraxın məni.

— Səni buraxaq?! —deyə Uat gözlərini azca qıydı.

— Buna sizin haqqınız yoxdur. Buraxın, bu saat məni buraxın, — o ayağa qalxdı. Elə bu zaman Uat stolun üstündəki dəyənəyi götürüb onun başına endirdi. Qəzəblinin bütün qəzəbi bir anda soyudu. Elə bil haradansa ulduzlar axıb töküldü. Deyəsən otağa qalın bir duman pərdəsi yayıldı. Ona elə gəldi ki, divarlar yelləncək kimi yellənir və o bu yelləncək- də ayaq üstə dayana bilməyib yerə sərələndi. Ancaq bu dəfə arxası üstə yox, üzü üstə düşdü.

Qəzəbli ayılanda özünü balaca qaranlıq bir yerdə gördü. Heç yerdən işıq gəlmirdi. Başı bərk ağrıyır, bədəni tir-tir əsirdi. O qaranlıqdan qorxurdu, xeyli ətrafa baxdı, ancaq qapının harada olduğunu bilmədi.

Axırda qorxa-qorxa qışqırdı:

— Ey... Məni buraxın. Bura soyuqdur.

Arxa tərəfdən qapı açıldı. Əli dəyənəkli bir adam içəri girib onu Uatın yanına apardı. İçəri girən kimi Uat soruşdu:

— Hə, ağlın başına gəldi?

- Bəli...
 - Mənim adım Böyük Uatdır.
 - Bəli, Böyük Uat.
 - Sehirli maşını harada gizlətmisən? Bir de görüm.
 - Məndə sehirli maşın yoxdur.
 - Bu saat yerini de, yoxsa — o yenə də dəyənəyi qaldırdı.
- Qəzəbli dəyənəyin qorxusundan büzülüb bir az da kiçildi.
- Gərək ki, sən bunun dadını görmüsən?..
 - Böyük Uat siz bir şeyi səhv edirsiniz.
 - Biz heç vaxt, heç bir şeyi səhv salmırıq.

Dəyənəyin bir də başına dəyəcəyindən qorxan Qəzəbli dili dolaşa-dolaşa dedi:

- Doğrudur... Siz heç vaxt heç bir şeyi səhv salmırsız, heç vaxt... ancaq...
- Nə ancaq...
- Axı, sizin axtardığınız adam mən deyiləm.
- Məgər səndən başqa da Kiber var?
- Eh, belələrinin sayı yüzdən çoxdur.
- Harada?
- O dəyənəyi bir tərəfə qoyun hamısını danışım.
- Hə, danış!

— Dənizin içərisindəki balaca adada cırtdanlar ev tikib, şəhər salıb, yaşayırlar. Bütün günü futbol oynayırlar. Adı da «Cırtdan Şəhərdir».

Böyük Uat Qəzəblinin boynunun ardından yapışıb yuxarı qaldırdı, diqqətlə onun üzünə baxdı.

- Doğrudan, bu o deyil? — deyə Qəzəblini gətirən adama baxdı.
- Yaxşı, sən bilirsənmi mən kimi axtarıram?
- Siz yəqin ki, Kiberi axtarırsız?

Böyük Uatın gözləri parladı.

- Onun sehirli maşını da var.
- Hə, hə, de görüm o, sehirli maşını harada gizlədir?

— Ya evdə, ya da cibində.

— Daha nə bilirsən?

— Onlar bu yaxında özlərindən bir qanun da uydurublar.

Böyük Uat daha onun söhbətinin ardına qulaq asmadı.

— Aparın!

Qəzəbli yenə də ağlaya-ağlaya qorxduğu qaranlıq zirzəmiyə apardılar.

— Mən sizə kömək edəyəm. Məni oraya salmayın!

13-cü FƏSİL

Yad adam. Şehirli maşın oğurlanır.

Hakimiyyət üstündə iki Uat vuruşur

Qəzəbli vertolyota minib qaçdıqdan sonra Kiber sahilə gəlib balığın belinə mindi. O da Qəzəblinin uçduğu tərəfə getdi. Kiber uzaqdan görürdü ki, Qəzəbli yorulub, vertolyotun pəri çox yavaş fırlanır. Ona elə gəlirdi ki, Qəzəbli bu saat suya düşəcək. O tələsir, özünü köməyə çatdırmağa çalışırdı. Ancaq deyəsən, Qəzəbli yeiə də vertolyotu yüksəyə qaldıra bildi. Bir azdan sahil göründü. Vertolyotun oraya enməsinivə dəyənəklinin Qəzəbliyi aparmasını görəndən sonra Kiber keri qayıtdı, əhvalatı yoldaşlarına danışdı.

—Qəzəbli işləri korlaya bilər. Qorxuram o bizi ələ verə.

—Ondan nə desən çıxar, — deyə Bilikli öz fikrini bildirdi.

— Bundan sonra sayıq olmalıyıq. Adanın keşiyini çəkmək lazımdır. Elə etməliyik ki, adaya tərəf gələn olsa, tez xəbər tutub gizlənməyə vaxt tapaq.

— Biz necə xəbər tuta bilərik?

— Bunun üçün yüksək bir yerdə müşahidə məntəqəmiz olmalıdır.

Adanın sahilində qayalıqlarda keşik çəkmək olar.

— Ora çox yüksək deyil. Müşahidə məntəqəsi nə qədər hündür olsa, bir o qədər uzaqları görmək olar.

— Biz elə hündür yeri haradan tapaq?

— Fikirləşib bir şey düzəltmək olar.

Onlar həmin gün çox götür-qoy eləsələr də bir şey tapa bilmədilər. Ancaq gecədən xeyli keçmiş Bilikli Kiberi yuxudan oyatdı.

— Hə, nə olub?

— Heç bir şey olmayıb. Ancaq ağıma qəribə bir fikir gəlib.

— Danış görək.

— Yekə bir çərpələng qayıрмаq lazımdır. Onun da altında müşahidə məntəqəsi düzəltmək olar. Bir nəfər orada oturub uzaqlara baxar. Əgər adaya tərəf gələn olsa, o tez bizə xəbər verər.

— Yaxşı fikirdir — deyə Kiber razılaşdı.

Səhər açılan kimi onlar işə başladılar. Böyük bir çərpələng qayırdılar. Altında da balaca bir qutu düzəltdilər. Müşahidə məntəqəsinə, birinci dəfə Ram qalxmaq istədiyini bildirdi. Bir neçə nəfər cırıtdan çərpələngi qaldırıb küləyi gözlədilər. Külək əsən kimi onu buraxdılar. İp sarılmış dişli çarxı əl ilə hərləyib çərpələngin ipini uzatdılar.

İp hələ qısa olduğu üçün külək çərpələngi əvvəlcə o tərəf-bu tərəfə çırpırdı. Onun qanadı altındakı şəffaf divarlı evcikdə oturan Ram da gah o divara, gah da bu divara dəyirdi. Ancaq bir azdan çərpələng lap yüksəyə qalxdı. İndi daha o əvvəlki kimi boş-boşuna yırğalanmırdı. Bu da Ramın çox xoşuna gəlirdi. Büradan uzaqlar aydın görünürdü. O, astadan fit çalaraq hər tərəfə baxırdı. Hər ehtimala qarşı özü üçün paraşüt də götürmüşdü.

Birinci gün bir şey olmadı. Adanı əhatə edən dənizdə heç kim görünmədi. İkinci gün isə güclü fırtına qopdu. Belə fırtınada yəqin ki, adaya yaxın düşən olmazdı. Müşahidə məntəqəsinə də çəkib aşağı saldılar.

Üçüncü gün isə beşik kimi yırğalanan müşahidə məntəqəsində Ramı yuxu tutdu. Ayılanda lap adanın yaxınlığında bir qayıq gördü. Onu dəhşət aldı. Ürəyində özünü xeyli danladı. Ram tez paraşütlə yerə tullandı. Bilikli və Kiber onun həyəcanlı söhbətinə qulaq asıb soruşdular:

— İndi qayıq haradadır?

— Yəqin ki, adaya çatıb.

— Bəs niyə əvvəlcədən xəbər vermədin?

— Mən yatmışdım, — deyə Ram başını aşağı dikdi.

İndi daha bir şey etmək olmazdı. Çünki şəhər lap adanın kənarında idi. Əgər o, adaya çatıbsa, demək şəhərə də çatıb.

Kiber, Bilikli və Ram tez sahilə qaçdılar. Qayıq doğrudan da adaya yan almışdı. Onun içərisində isə böyrü üstə oturacağa yıxılıb qalmış bir adam var idi.

— O, deyəsən çox ağır vəziyyətdədir.

— Bəlkəm ona kömək etmək lazımdır.

Kiber qayığa yaxınlaşdı.

— Sən kimsən?

Adam gözlərini güclə açdı. Üzündən məlum oldu ki, o çox yorulub. Elə bil o, kimdənsə qaçıb yaxa qurtarmışdı.

— Məni burada gizlədə bilərsinizmi? Burada Böyük Uatın adamları yoxdur ki?

— Yox, bura cırtdanlar məskənidir.

— Cırtdanlar...—deyə yad adam təəccübləndi.— Məgər belə adamlar var?

— Yox idi, indi var.

— Mən pis adamların əlindən qaçıb qurtarmışam. Onlar məni həbs edib öldürmək istəyirdilər. Mən də bura qaçdım. Dedim bu adada heç kim yaşamır. Bura onların gümanı gəlməz.

Yad adam sözünə ara verib yazıq-yazıq onların üzünə baxdı.

— Mənn ələ verməyin.

Kiber ona yaxınlaşıb dedi:

— Arxayın ol. Burada hamısı sənin dostlarındır.

— Mənə bir az su verin.

— Dur bizimlə gedək.

Yad adam güclə ayağa qalxıb yavaş-yavaş yola düzəldi.

O, Cırtdan şəhərciyə valeh oldu.

— Çox gözəl şəhərdir. Görünür burada hamı zəhməti sevir. Ancaq heyif ki, mən sizin evlərinizə yerləşməyəm.

Kiber, Ram və Lamdan başqa adada heç kim bu vaxta kimi bu yekəlikdə adam görməmişdi. Onlar əvvəlcə qorxurdular. Sonra Kiber onlara dedi ki, o, pis adam deyil. İndi hamı onu dövrəyə alıb təəccüblə tamaşa edirdi. Kiber naməlum adama su verdi, sonra özlərinin həmişə yedikləri meyvələrə qonaq etdi.

— Axı, mən sizin kimi balaca deyiləm, həmişə meyvə ilə dolana bilmərəm. Mənə çörək verin.

— Bizim çörəyimiz yoxdur.

— Mənim bir parça çörəyim var. Ancaq bunu pis gün üçün saxlamışdım. Onu da yesəm qurtarar, sonra nə edərəm?

— Eybi yoxdur. Sənin çörəyin hanı? Onu bura ver.

Yad adam cibindən bir parça çörək çıxartdı. Kiber onu sehirləyən maşının qabağına qoydu. Bir anda maşın çörəyin çoxlu sürətini çıxartdı.

Yad adam Kiberin maşını necə işlətməsinə acgözlüklə tamaşa edirdi.

Kiber buna o qədər də əhəmiyyət vermədi. Axı, burada sehirləyən maşın kimi təəccübləndirməyib ki...

Qərribə burası idi ki, yad adam aclıqdan danışsa da lap az yedi.

Kiber maşını kiçildib cibinə qoyandan sonra yad adam bir addım da ondan uzaqlaşmırdı. Bütün günü o, Kiberdən əl çəkmədi. Axşam oldu, günəş batdı, göydə ulduzlar göründü, cırıtdanlar yatdılar, yad adam isə Kiberin yaşadığı evin qabağında oturub pəncərədən içəri baxırdı.

Ertəsi günü Kiber yuxudan ayılıanda gördü ki, onların pəncərəsi açıqdır. Pəncəyi isə otaqda yoxdur. O, nə qədər axtardısa onu tapa bilmədi. Kimsə gülməkdən uğunub dedi ki, Kiber hamıya ağıl öyrədir, özü isə pəncəyini küçədə salıb itirir.

Kiber tez küçəyə qaçdı, pəncəyini alıb baxdı, sehirləyən maşın cibində yox idi. Yad adam da heç yerdə görünmürdü. O tez sahilə qaçdı. Qayıq da yoxa çıxmışdı. Uzaqdan dənizdə nə isə bir qaraltı görünürdü.

— Xəyanət, o bizə xəyanət etmişdir!

— O nə edib? — deyə Bilikli soruşdu.

— O, sehirlə maşını aparıb.

— Nə olsun ki, o heç bizə lazım deyil, biz onsuz da keçinə bilərik, — deyə Gülər çiyinini çəkdi.

— Əlbəttə, o, bizə lazım deyil. Ancaq Böyük Uata lazımdır.

— Heç bilirsən, o, sehirlə maşının sirtini öyrənsə necə pis işlər görər. Mən tez onun dalısınca yollanmalıyam.

Bilikli dedi:

— Mən səni tək buraxmaram.

— Yox, sən burda qal.

— Belə vaxtda mən orada olsam, — deyə o, sahili göstərdi,—bizimkilərə daha çox köməyim dəyər. Axı, indi oradan bizi təhlükə gözləyir.

Kiber və Bilikli nəhəng balığın belinə mindilər. Kiberin bütün fikri necə olursa-olsun maşını ələ keçirmək idi. Bilikli isə ömründə birinci dəfə gördüyü balığı böyük maraqla seyr edirdi.

«Görəsən bu balığın neçə yaşı var? O nə ilə qidalanır? Balıqların həyatından danışan bir kitab tapıb oxumaq lazımdır».

Onlar qayığa çata bilmədilər. Uzaqdan yad adamın sahilə çıxıb şəhərə tərəf yollandığını gördülər.

— İndi maşını ələ keçirmək çətin olacaq. Görəsən Uat ondan nə cür istifadə etmək istəyir. O yenə də Yeri, Qaragözü və Kamalı xatırladı. Saunun atasının sözləri yadına düşdü. «Sehirlə maşından muğayət ol. O, böyük Uatın əlinə keçsə bizim kimilər üçün böyük bədbəxtlik olar».

— Yox, necə olursa-olsun mən maşını ondan almalıyam.

Artıq sehirlə maşın Uatın əlində idi. Onu gətirən adam isə Uatın ən yaxşı köməkçisi Tau idi.

Tau maşının necə işləməsini izah etdi. Əvvəlcə hansı düyməni, sonra isə hansını burmağı göstərdi. Bununla belə Uat yenə də ehtiyat edirdi. Axı, bu qədər gücü olan maşın partlasa, doğrudan da bütün binanı alt-üst edərdi.

— Əvvəlcə sən özün onu işə sal, yoxla, sonra mənə çağırarsan.

O, otaqdan çıxdı.

Tau indi maşına əl vurmağa qorxurdu, birdən partladı. Ancaq Uatın əmrindən çıxmaq da olmazdı. Bəs nə edim? O, xeyli götür-qoy etdikdən sonra canını dişinə tutub maşının düyməsini burdu. Maşın yavaş-yavaş böyüməyə başladı. Tau təəccübdən az qala maşının böyüməsini saxlayan düyməni burmağı da yaddan çıxarmışdı.

O, qapını aralayıb çağırdı:

— Böyük Uat, hər şey hazırdır.

Uat adam boyundan da yekə olan maşına baxıb inanmırdı ki, bu bayaqkı balaca qutudur.

— hə, indi həl onun nə iş hörə bilməsini sınaqdan keçirək. Kiber deyirdi ki, o, hətta adamın da surətini çıxara bilər.

Böyük Uat maşının qabağında dayandı, Tau onun ikinci düyməsini burdu. Ekran işıqlandı, bir azdan sonra Uatın acıqlı hözləri ekranda göründü. Get-gedə şəkil aydınlaşır və qabarırdı. Bir az sonra içəridə kimsə çığır-bağır salıb qışqırırdı:

— Tez olun qapını açın, bura çox darısqaldır.

Qapı açılan kimi oradan ikinci bir Uat atılıb yerə düşdü.

— Bu lap möcüzədir, — deyə Böyük Uat elə güldü ki, Taunun qulaqları cingildədi. Onun geniş açılmış ağızından bağırtıya oxşayan gur səs çıxır, gah alçalır, gah da qalxırdı.

— Tau, bilirsənmi bu nədir? Bu bizim əlimizdə ən qüdrətli silahdır. İndi heç bir üsyan bizi qorxuda bilməz. Mənim sintetik əsgərlərdən ibarət qoşunlarım olacaq. İndi heç kim mənə qarşı çıxa bilməz.

Səhərdən bəri bir kənarda dayanıb ona qulaq asan ikinci Uat elə qışqırdı ki, Böyük Uat dik atıldı.

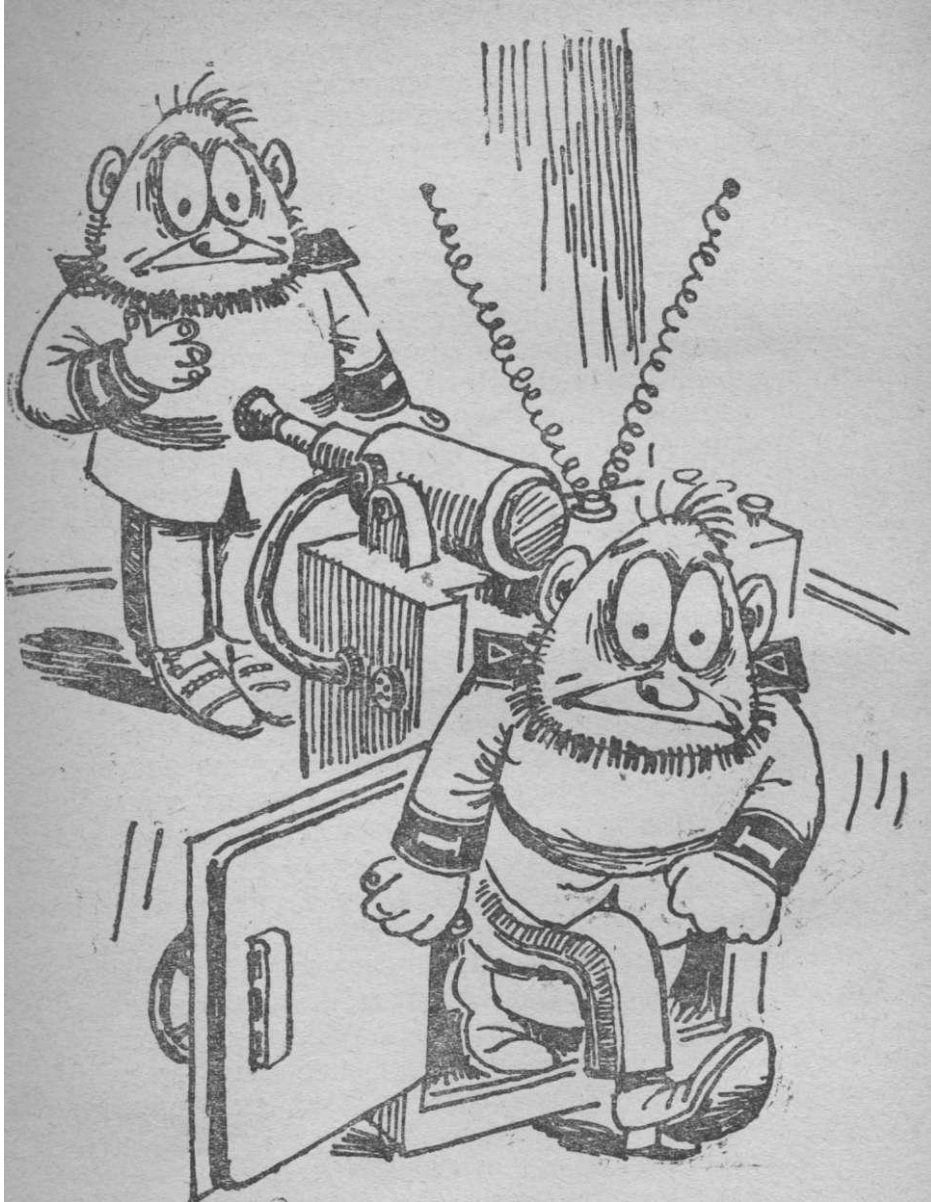
— Sən də nə «mən-mən» deyirsən. Bu ölkənin sahibi mənəm. Şehirli maşın da mənimdir.

— Sən nə danışırsan, sən mənim surətimsən.

— Xeyr, sən mənim sürətimsən, — deyə ikinci Uat yumruqlarını düyümləyib ona doğru addımladı.

— Tau, sən de, o mənim sürətimdir, ya yox?

— Yox, Böyük Uat odur. Sən isə onun sürətisən, — deyə Tau ikinci Uatı müdafiə etdi.

— Sənin aqlın yerindədirmi, Tau?

— Mən həmişə sizə sadıq olmuşam, — deyə o yenə də üzünü ikinci Uata tutdu.—Sizin ikinizin də olması heç yaxşı iş deyil. Biriniz yox olmalısınız. Əlbəttə, siz yox, Böyük Uat, sizin sürətiniz.

— Mən səni məhv edəyəm, Tau!

— Buna ancaq Böyük Uatın ixtiyarı çatar, surətin yox.

— Axı surət odur!

— Yox, o Böyük Uatdır, — deyə Tau surəti göstərdi. Böyük Uat əlini silaha atmaq istəyəndə, ikinci Uatın barmaqları onun boğazına keçdi. O nə qədər çabaladısa da bu möhkəm sintetik barmaqların arasından çıxma bilmədi. Tau isə fikirləşirdi: «Belə bir maşın əlimdə olduğu halda hakimiyyəti niyə başqasına verim. Budur, Böyük Uat öz surətinin əlində məhv olur. Onu boğub qurtaran kimi ikincisin də mən öldürərəm». Bir azdan Böyük Uatın hədəqədən çıxmış gözləri donub qaldı. Onun yekə bədəni yerdə uzanmışdı. İkinci Uat onu öldürəndən sonra Tauya tərəf çevriləndə düz alnına bir güllə dəydi. O, Böyük Uatın üstünə yıxıldı.

Tau maşını kiçildib cibinə qoydu və bayıra çıxdı. Dəyənəklilərə tapşırırdı ki, heç kimi içəri buraxmasınlar. Böyük Uat mühüm məsələ ilə məşğuldur. Tau özü üçün möhkəm müdafiə təşkil etməmiş Böyük Uatın öldürülməsi xəbərini heç kimə demədi.

Özü isə fikirləşməyə başladı. Tezliklə heç olmasa kiçik bir dəstə sintetik dəyənəkli hazırlamaq lazımdır. Ancaq elə adam seçməliyəm ki, o müti olsun, hər bir əmri yerinə yetirsin. Belə adam kim ola bilər. Öz surətimi çıxarsam, o da mənimlə hakimiyyət üstündə vuruşacaq. O, xeyli fikirləşdi və dəyənəklilərdən bir nəfərini tapdı. Bu adam düşünmək qabiliyyətinə malik deyildi. O yalnız müti bir itaətkarlıqla verilən əmrləri yerinə yetirirdi.

Tau Uatların hər ikisinin meyidini gizlədib bayıra çıxdı, həmin dəyənəklini içəri gətirdi. Maşını işə salıb, ona əmr etdi:

— Maşının qabağında dur!

Bir azdan otaqda onun iyirmi nəfər surəti var idi. Özü isə daha yox idi. Tau bu polisi də Uatın yanına göndərmişdi.

Kiber və Bilikli gizlənə-gizlənə şəhərə gəldilər. Ancaq nə qədər çalışdılsa da Böyük Uatın sarayına daxil ola bilmədilər. İndi sarayı daha möhkəm qoruyurdular. Omlar elə həmin gün eşitdilər ki, Böyük Uat hakimiyyət başından düşmüşdür. İndi ölkəyə Birinci Tau hökmranlıq edir.

Bunun necə olduğunu heç kim bilmirdi. Sarayla əlaqə tamamilə kəsilmişdi. Oradan yalnız əmrlər gəlirdi. Bu əmrləri isə saraydan Birinci Taunun müti sintetik xidmətçisi gətirirdi.

Bir azdan Kiber və Bilikli küçədən sıra ilə addımlayan bir dəstə dəyənəkliyə rast gəldilər. Gizlənmək üçün onlar yaxındakı binanın qapısını açıb içəri girdilər. Kiber elə həyəcanlanmışdı ki, burada kukla teatrı olduğunu da unutmuşdu.

Onlar bir qədər gözlədilər. Burada heç kim yox idi. Ancaq hardansa ağlamaq səsi gəlirdi. Kiber və Bilikli boş tamaşa salonunun hər tərəfinə göz gəzdirdilər. Səs səhnədən gəlirdi. Bir vaxt Kiber burada kukla teatrına tamaşa etmişdi. İndi isə tamaşa heç kimin yadına düşmürdü. O yavaş-yavaş səhnəyə yaxınlaşdı. Eurada Kiber boyda bir oğlan başını qolunun üstünə qoyub hönkürürdü. Oğlan səs eşidib başını qaldırdı. Kiber yerində donub qaldı. Bu Qəzəbli idi. İndi onun necə də yazıq görkəmi vardı. Üzündə heç bir qəzəb ifadəsi görünmürdü. O, Kiberi və Biliklini görüb ayağa durdu, başını aşağı saldı. Utandığından onların üzünə baxa bilmədi. Kiber ona heç bir söz demədi. Daha doğrusu danışmağa söz tapa bilmədi. Ona acıqlansınmı, yoxsa könlünü alsın. Üçü də xeyli müddət beləcə dinməz- söyləməz dayanıb durdular. Kiber və Bilikli ona baxa-baxa qalmışdılar. Qəzəbli isə bir küncə sıxılıb elə hey gözlərinin yaşını axıdır və hıçqırırdı. Axırda o, dözə bilməyib özü sözə başladı:

— Mən... Mən müqəssirəm. Mən sizin yerinizi Uata dedim... Mən satqın və pis adamam.

— Bunu biz çoxdan bilirik! — deyə Bilikli onu acıqlı-acıqlı süzdü. — Ancaq de görək ki, bizi satdığın üçün nə əldə edə bildin. Onlar sənə verdikləri indiki həyatından razısanmı? Hə, danış, niyə susursan?

* * *

Böyük Uatın adamları Kiberin yerini öyrəndikdən sonra Qəzəbliyi yenə də qaranlıq zirzəmiyə saldılar. O bir neçə gün orada qaldı. Birinci Tau hakimiyyət

başına keçdiyi zaman qarmaqarışıqlıqdan istifadə edərək Qəzəbli zirzəmidən bir təhər qaçıb qurtara bildi. Ancaq bu hələ azadlıq deyildi. O, həmin gecə küçələrdə xeyli avara-avara gəzdi. Səhərə yaxın dəyənəklilərdən biri onu gördü və tutmaq istədi. O qaçmağa başladı. Dəyənəkli də onun dalısınca düşdü. Qəzəbli yaxındakı binalardan birinə girdi. Bir anlığa dayanıb dincini aldı. Axı o lap bərk qaçmışdı. Dəyənəkli ayaq səsləri eşidərək pilləkənlə yuxarı dırmaşdı. Adamlar hələ yuxuda olduğu üçün bütün mənzillərin qapısı bağlı idi. Dəyənəkli onu gördü. Budur, pilləkən qurtardı. İndi o nə etsin. Soyuq və zülmət kimi qaranlıq olan zirzəmi onun yadına düşdü. Dəyənəkli onu tutsa yenə də oraya salacaq. O, ətrafa baxdı. Gözü, dama çıxan nərdivana dəydi. O birbaşa oraya dırmaşdı. Dəyənəkli də əl çəkmək istəmirdi. Bir azdan o da dama çıxdı. Qəzəbli yenə də qaçmağa başladı. Xoşbəxtlikdən qonşu bina çox da uzaq deyildi. Qəzəbli o biri dama tullandı. Tüstü bacalarının birinin arxasında gizləndi. Dəyənəkli lap yaxında idi. Dayanıb o tərəf-bu tərəfə baxır, Qəzəbli axtarırdı. O, üzünü yana çevirən kimi Qəzəbli bacanın içərisinə düşdü. İndi hava isti olduğundan sobaları yandırmırdılar. O, bacanın içərisi ilə xeyli aşağı düşdü. Qəzəbliyə elə gəlirdi ki, bu ucu-bucağı olmayan bir quyudur. Axır ki, onun ayaqları yerə çatdı. O, sobanın qapısını açıb yerə düşdü. Artıq hava işıqlanmışdı. O, böyük bir zalda idi. Sıra ilə oturacaqlar düzölmüş, qabaq tərəfdə pərdələr asılmışdı. O, pərdələrin o biri üzünə keçdi. Burada döşəmədə iki kuklaya rast gəldi. Əvvəlcə elə bildi ki, bunlar onun yoldaşlarındandır. Ancaq sonra onların cansız olduğunu gördü. O, həmin gün günortaya kimi orada gizləndi. Sonra buraya adamlar gəldilər. Qəzəbli səhnənin arxa tərəfində divara vurulmuş pərdənin arasında gizləndi. Adamlar kuklaları əllərinə keçirdilər və onları oynatmağa başladılar. Kuklalar lap adam kimi danışır, hərəkət edirdilər. Tamaşa qurtardı. Hamı çıxıb getdi. Kuklaları yenə döşəməyə atdılar. Bu zaman Qəzəbli gizləndiyi yerdən çıxıb səhnənin arxasında qurdalanan bir adama yaxınlaşdı. Bu teatrın sahibi idi. O, Qəzəbliyi görəndə kimi donub yerində qaldı. «Deyəsən yenə də xəstələnmişəm. Məni qara basır.

Bununla ikinci dəfədir ki, kuklaların adam kimi hərəkət etməsini görürəm»,—deyə o düşündü. Əlini alına qoydu. — Gedim yatım.

Qəzəbli qorxa-qorxa ona yaxınlaşdı.

— Bir dəqiqə dayanın.

— Hə, —deyə teatrın sahibi elə bil diksindi.

— Məni də teatrınıza qəbul edən. Mən sizin kuklalarınızdan yaxşı oynayaram.

— Yox, bu ola bilməz. Məni qara basır. Kuklalar heç vaxt özü danışa bilməz.

—Mən kukla deyiləm.

Qəzəblinin bu sözləri deyəsən onu daha çox qorxutdu.

— Bəs sən nədən?

Qəzəbli özü haqqında danışdı, onu qara basmadığını güclə inandıra bildi.

Teatrın sahibi onu işə götürdü. O, Qəzəblinin oyunundan çox razı qaldı. Axı o özü oynayırdı. Bu daha təbii çıxırdı. O, Qəzəbliyə heç bir şey vermirdi. Onlar belə razılığa gəlmişdilər ki, o, Qəzəblinin kim olduğunu heç kimə deməyəcək. Teatrda oynadığı üçün ona yaşamağa yer, bir də yemək verəcək. heç bir tamaşaçı da onun kukla olmadığını başa düşməz.

Ancaq burada da onun həyatı yaxşı keçmirdi. Kuklaları əlləri ilə oynadan artistlər bəzən onun kukla olmadığını unudur, döymək lazım olanda, onu da bərk vururdular. Çox vaxt tamaşadan sonra onun üzü-gözü gömgöy olurdu.

14-cü FƏSİL

Adaya dəyənəklilər gəlir. Yeni qanun, Ramın və

Zərrəciyin qələbəsi

Kiber və Bilikli sahilə — böyük şəhərə sehirləli maşının arxasınca getdikdən sonra cırtdanların şəhərində yenə də əvvəlki kimi şən həyat davam edirdi. Onlar hər gün futbol oynayır, vertolyot və velosiped yarışları düzəldir, küçələrdəki ağaclara, çiçəklərə qulluq edirdilər. İndi məhsul yığımının qızğın çağı idi. Cırtdanlar yetişmiş meyvələri yığır, qurudur və səliqə ilə qış üçün

anbarlara yerləşdirildilər. Onlar sehirlə maşının itməsinə o qədər də əhəmiyyət vermirdilər. Axı bu maşın onların nəyinə lazım idi. Onlar sehirlə maşınısız da yaxşı yaşaya bilirdilər. Ancaq cırtdanlar bir səhər yuxudan oyananda adada nəhəng adamlar gördülər. Onlar evdən bayıra çıxmağa qorxurdular. Bu adamlar cırtdanları evlərdən çağıraraq stadionu yığdılar. Bir nəfər uzun bir kağız çıxarıb oxudu. Burada deyilirdi ki, bu gündən sonra adada yaşayan cırtdanlar yetişdirdikləri meyvələri dərhal qayıqlara yükləyib, Birinci Tau üçün göndərməlidirlər. Şəhərdə bütün oyunlar qadağan edilir. Çünki hər cür oyun işə mane olur. Ona görə də stadion mütləq dağıdılmalıdır.

— Buna sizin haqqınız yoxdur. İndiyə kimi burada heç kim yaşamırdı. Bu boş adada özümüz üçün şəhər salmışıq, bizim də heç kimlə işimiz yoxdur.

— Danışan kimdir, — deyərək kağız oxuyan qışqırdı.

— Mən, — deyərək Ram ayağa qalxdı.

— Onu tutun!

Ram cəld yerindən qalxdı.

— Siz məndən böyük və güclüsüz. Bundan istifadə etmək istəyirsiniz. Bax buna görə də aciz adamsınız. Ancaq məni tuta bilməyəcəksiniz.

O, tez balaca qapıdan sivişib çıxdı. Onu çox axtardılar, ancaq heç yerdə tapa bilmədilər. Axı o, stadiondan çıxan kimi vertolyota minib qaçmışdı. Cırtdanların ən çox sevdikləri stadion dağıdıldı. Daha evlərdən, küçələrdən şən gülüş səsləri eşidilmirdi.

Bu adamlar cırtdanların şəhərdəki qayda-qanun təsvir edilən kağızını cırıb atdılar. Onun yerinə isə hamını dəhşətə gətirən qanunlar yazıb vurdular. Burada deyilirdi:

1. Şəhərdə bütün oyunlar qadağan edilir.

Q e y d: Bu oyunlar üçün olan bütün alətlər (vertolyotlar, velosipedlər və maşınlar) sındırılır.

2. İşə çıxmayan cırtdanlara on çubuq vurulur.

3. Meyvələri qəsdən korlayanlar 3 gün ac saxlanılır.

4. Yuxarıdakılar təkrar olanda cəza iki qat artırılır.

5. Dəyənəklilərin əmrlərindən çıxanlar hamının gözü qarşısında dənizdə batırılır.

Bu qanun heç bircə gün də divarda qalmadı. Kimsə onu cırıb atmış, yerində isə bu sözləri yazmışdı:

«Bu çox axmaq qanundur».

Dəyənəklilər özlərindən çıxdılar. Yenə də onları meydançaya yığdılar.

— Bunu kim edib? — deyə onlardan biri bağırdı.

Heç kim cavab vermədi.

— Əgər siz bunu edən cırtdanın kim olduğunu deməsəniz, hamınıza cəza verməli olacayıq.

Balaca oğlan və qızlar qorxudan tir-tir əsirdilər. Onlar yaxşı bilirdilər ki, bunu Ram edib. Ancaq onu ələ vermək istəmirdilər. Axı bir də bu kağızın cırılması hamının ürəyindən idi.

Elə bu zaman göydə lap alçaqdan uçan balaca bir vertolyot göründü. O bir anlıq havada asılı qaldı. Yoldaşları və dəyənəklilər Ramın balaca pəncərədən başını çıxartdığını gördülər.

— Ey, — deyə o, üzünü aşağıdakılara tutub qışqırdı. — Elanı mən cırmışam. Hünəriniz var mənə yoldaşlarımdan birinə toxunun, görün başınıza nə oyun gətirərəm.

Dəyənəklilər qəzəblənib nə edəcəklərini bilmədilər. Onlardan biri dişlərini qıcıyıb yumruğu ilə get-gedə daha da yüksəyə qalxan vertolyotu hədələdi. Bunun əvəzində Ram başını yenə də pəncərədən çıxarıb onlara dilini göstərdi.

Hava qaralandan sonra Ram şəhərcikdən bir qədər aralıda yerə endi. Vertolyotu gizlədib, yola düzəldi. O, şəhərə çatanda artıq gecə düşmüşdü. Heç yerdən işıq gəlmirdi. Ram küçələrdən gizlənə- gizlənə keçirdi ki, dəyənəklilər onu görməsinlər.

Qaranlıq tinlərdən birində kimsə onu lap yaxından çağırdı. O dayanıb ətrafa baxdı.

— Ram, — deyə səs yenə də yavaşca civildədi.

— Kimdir məni çağırın?

— Mənəm, Zərrəcik.

— Sən burada nə edirsən?

— Mən səni axtarıram.

— Yavaş danış, dəyənəklilər eşidərlər.

— Eh, indi onlar eşitsələr də bir şey edə bilməzlər.

— Niyə?

— İndi oradan gəlirəm. Hamısı yatıb. Mən də onların əllərini, ayaqlarını möhkəm-möhkəm bağladım.

Ram sevincindən qəhqəhə çəkib güldü.

— Afərin Zərrəcik, sən qoçaqsan.

Ramın ağına qəribə bir fikir gəldi.

— Gəl onlar üçün bir kağız da yazıb qoyaq.

— Necə kağız?

Ram cavab vermədi, əyilib Zərrəciyi götürdü. Lam və Gülərin yaşadığı evə getdi. Qapını döyənlə qızcıgazlar yaman qorxdular.

— Kimdir?

— Açın, bizik, Ram və Zərrəcik.

Onlar Ramı görüb sevindilər. Zərrəciyi danlamağa başladılar:

— Bütün günü səni axtarmışıq. Nə üçün icazəsiz itib-batırsan?

— Onu danlamayın, heç bilirsiniz o, nə etmişdir?

— Nə? — deyə qızlar ikisi də birdən soruşdu.

— O, dəyənəklilərin yatan yerdə əl-ayağını bağlayıb.

Ram qorxudan ah çəkdi. Gülərin isə həmişə gülümsəyən gözləri geniş açıldı.

— Bəs sən qorxmadın ki, onlar oyanıb səni tutarlar? Onda sənin işin necə olardı?

— Eh, onlar məni necə tutacaqlar? Mən çox balacayam, o saat sivişib aradan çıxaram.

Ram bir parça kağız götürüb yazmağa başladı:

«Bu bizim sizə birinci xəbərdarlığımızdır. Bundan sonra cırtdanlarla işiniz olmasın, buradan çıxıb gedin!»

— Onlar neçə nəfərdir?

— On nəfər,—deyə Zərrəcik cavab verdi.

Ram on dənə belə kağız yazdı.

— İndi gedək.

— Hara gedirsiniz? — deyə Lam soruşdu.

— Bu kağızları onlara çatdırmaq lazımdır.

Qızlar nə qədər çalışdırsa da Ram və Zərrəcik qulaq asmayıb yola düzəldilər.

Dəyənəklilərin hələ heç bir şeydən xəbəri yox idi. Onlar rahat-rahat yatırdılar. Zərrəcik qapının dalından sivişib içəri keçdi. O hərənin sinəsi üstünə bir kağız qoydu.

— Hələlik kifayətdir, — deyə Ram kefi kök halda Zərrəciyi də götürüb yola düzəldi.

Ertəsi gün dəyənəklilər yuxudan oyandıqda yataqlarından qalxa bilmədilər. Onlar xeyli çalışıb- vuruşdular. Axırda biri dişləri ilə öz yoldaşının qoluna sarınmış kəndiri çeynəyib qırdı. O da o birilərinin əl-ayağını açdı. Kağızları götürüb oxudular.

— Bunlar bizi ələ salıblar. Onlara yaxşı dərs vermək lazımdır. Belə getsə axırı pis olar.

Yenə də cırtdanları bir yerə yığdılar. Bu dəfə onlar daha çox qəzəblənmişdilər.

Bu kağızların altında imza edən Ram və Zərrəciyi tutub verməsəniz, hamınızı dənizə atacağıq. Sizə bir gün vaxt veririk. Sabah bu vaxt burada olun!

Həmin gün Ram qərribə bir şey fikirləşdi. O, Zərrəciklə dəyənəklilərin yaşadığı evə gəldi. Qapının ağzında yerə çoxlu tikanlı kol-kos qırıb tökdülər. Divara isə iri hərflərlə nə isə yazdılar. Bütün bu işləri görüb qurtarandan sonra hay-küy salıb dəyənəkliləri oyatdılar.

Onlar tələsik yerlərindən qalxıb bayıra qaçdılar. Qapıdan çıxanda tikanlı kol-kosun üstünə yıxıldılar.

Dəyənəklilər həmin gecə yata bilmədilər. Səhərə kimi bədənlərinə batmış tikanların ağrısından zarıdılar.

Səhər yuxudan duranda divardakı elan onların qanını lap qaraltdı. Burada yazılmışdı:

«Bu bizim ikinci xəbərdarlığımızdır. Cırtdanlara toxunsanız, üçüncü xəbərdarlığımız daha ağır olacaq».

«Zərrəcik və Ram».

Dəyənəklilər bir yerə yığılıb məsləhətləşdilər:

— Mənə elə gəlir ki, bunların işinə qarışmasaq yaxşıdır.

— Bəs nə edək? Birinci Tau eşitsə ki, adamcıqazlarla bacarmırıq, bizi öldürər, həm də o bizdən meyvə gözləyir.

— Bizim bircə çarəmiz qalır. Birinci Tau üçün özümüz meyvə yetişdirək.

Bu təklif hamının xoşuna gəldi. Onlar cırtdanların yığıldığı meydançaya yollandılar.

Hamı gözləyirdi ki, dəyənəklilər yenə də onları hədələyəcək, ya da cəza verəcək. Ancaq belə olmadı. həmişə çığırılıb-bağıran dəyənəkli bu gün astadan danışmağa başladı:

— Biz qərara almışıq ki, daha sizin işinizə qarışmıyıq. İstədiyiniz kimi yaşayın. Birinci Tau üçün biz özümüz meyvə yetişdirib göndəririk. Ancaq bir şərtimiz var. Gərək bu sirr elə burada qalsın.

— Bizim də bir şərtimiz var, — deyə Lam ucadan dilləndi.

Dəyənəklilərin böyüyü qəzəbindən dişlərini qıcırtdı, ancaq başlarına gələnə xatırlayıb özünü ələ aldı.

— Buyur!

— Siz bizim stadionu dağıtmısınız, onu təzədən tikin.

— Yaxşı, — deyə dəyənəklilər əlacsız qalıb razılaşdılar.

Bir neçə gündən sonra adada yenə də əvvəlki həyat bərpa edildi. Yenə də hamı şən yaşayırdı. Ancaq Kiber və Bilikli üçün yaman darıxırdılar.

15-ci F Ə S İ L

Zərrəciyi quş aparır. O, quşu əhliləşdirir.

Kiberin arxasınca

Zərrəcik indi Ramla möhkəm dostlaşmışdı. Onlar çox vaxt birlikdə oynayıb, vertolyotla uçurdular.

Bir dəfə Ram dostunu üzü-gözü cırmaqlanmış halda gördü.

— Sənə nə olub?

— Siçanla vuruşmuşam.

— Siçanla? — deyə Ram güldü.

— Eh, sənə nə var ki, mən isə o qədər kiçiyəm ki, siçanlar da mənə hücum edir. O məndən çox böyük idi. Az qala məni öldürəcəkdi.

Ram pərt oldu. Doğrudan başqaları üçün qorxulu olmayan heyvanlar, quşlar Zərrəciyi asanlıqla məhv edə bilərdi. O elə həmin günü Zərrəcik üçün balaca bir qılınc qayırdı. Onu yaxşı-yaxşı itilədi.

— Lazım olanda özünü bununla qoruyarsan.

Zərrəcik qılıncı o tərəf-bu tərəfə yelləyib:

— Qoy indi bir siçan mənə hücum etsin, — dedi.

Ram arxası üstə yaşıl otların üzərində uzanıb göyə tamaşa edirdi. Birdən Zərrəciyin həyəcanlı səsi eşidildi:

— Ram, kömək et, kömək et.

Ram sıçrayıb cəld yerindən qalxdı, Zərrəciyə baxdı.

— Ram, mənə kömək et.

Səs yuxarıdan gəlirdi. O boylandı. Qarğa boyda bir quş qanad çalıb get-gedə yüksəyə qalxırdı.

— Məni quş aparır.

Ram cəld vertolyota atıldı, sürətlə pedalları hərlədi. Ram ona çata bilmədi. Quş dənizə tərəf uçub uzaqlarda gözdən itdi. Ram onu çox axtardı. Hətta uçub sahilə gəldi, ancaq nə quşu, nə də Zərrəciyi tapa bilmədi. Kor-peşman dala qayıtdı. «Lam və Külərə Zərrəciyin itməsi haqqındakı xəbəri necə deyim». O qayıdıb bayaqkı yerində oturdu. Axşama kimi orada qaldı. «İndi yırtıcı quş, yəqin ki, Zərrəciyi yeyib.» O, bunu düşünərkən gözlərindən iki damla yaş süzülüb yanaqlarına yuvarlandı.

— Ram, sən nə üçün ağlayırsan?

O, qulaqlarına inanmadı. Bu Zərrəciyin səsi idi. Bir qədər aralıda bayaqkı quş dayanmışdı. Onun qanadları sallanmış, tükləri pırpızlaşmışdı. Deyəsən o bərk yorğun idi. Belində isə Zərrəcik oturub gülümsəyirdi.

Ram cəld atılıb quşu tutdu, onu öldürmək istədi.

— Ona dəymə,—deyə Zərrəcik quşu müdafiə etdi.

— O ki, səni az qala öldürmüşdü.

— Mən onu özümə öyrəşdirəcəyəm. Sonra da belinə minib kefim istəyən yerə uçaçağam.

— Boyuna bax, tutduğu oyuna bax. Yaxşı, bir de görək necə oldu ki, o səni yemədi. Bilirsən, bu quş siçanlarla qidalanır. Yəqin səni də siçan bilib.

Zərrəcik başına gələn əhvalatı danışdı.

* * *

Zərrəcik göydən şığıyan quşu gördüsə də, qaçıb qurtara bilmədi. Bir göz qırpımında quş onu caynağına alıb apardı. O nə qədər çalışdısa da, bu möhkəm caynaqlardan xilas ola bilmədi. Xoşbəxtlikdən onun sağ əli azad idi. O, tez xəncərini çıxarıb quşun ayaqlarına çəkdi, onları yaraladı. Quş sanki səksəndi, təlaş içində daha da yüksəyə qalxdı. Zərrəciyi də buraxdı. Zərrəcik havada fırlana-fırlana daş kimi aşağı düşməyə başladı. Aşağı isə dəniz idi. Bir an da keçsə idi, o, dalğalı dənizdə batacaqdı. Elə bu zaman quş yenidən şığıyıb onu caynaqlarına aldı. Deyəsən o öz ovundan belə asanlıqla əl çəkmək istəmədi. Zərrəcik sevindi. heç olmazsa indi onun düşünmək və bir çıxış yolu tapmaq

üçün vaxtı var idi. Quş yenə də yüksəyə qalxmağa başladı. Zərrəcik yenə də qılıncını quşun ayağına çəkdi. Quş ağrıdan çığırıp caynaqlarını açdı. O tərəf-bu tərəfə vurnuxdu. Ancaq indi Zərrəciyin təcrübəsi var idi. O, bir əli ilə quşun ayağından tutub asılı qaldı. Sonra quşun qıçı ilə yuxarı dırmanıb qalın tüklərindən yapışdı. Quş uça-uça boynunu əyib bu qərribə ovçunu dimdikləmək istədi. Ancaq deyəsən bu, göydə çox çətin idi. O tez-tez qanadlarını çalır, sağa-sola uçur, aşağı-yuxarı şığıyırdı. Zərrəcik isə ondan bərk-bərk yapışıb get-gedə daha da yuxarı dırmaşırdı. Bir azdan o, quşun belinə minmişdi. İndi onun yeri təhlükəsiz idi. Zərrəcik onun belinin ortası ilə bir az da qabağa sürüşdü. Qılıncı ilə onu adaya tərəf döndərdi. Quş əvvəlcə tabe olmaq istəmədi. Ancaq bir azdan sonra deyəsən o yoruldu, bu balaca məxluqa tabe oldu. Zərrəcik düz onu Ramın yanına uçub gəlməyə və burada yerə enməyə məcbur etdi. Ram barmaqdan bir azca böyük olan Zərrəciyin söhbətinə heyran-heyran qulaq asdı.

— Sən nə qoçaqsan,—deyə Ram oiu təriflədi.

— Əgər sən bu qılıncı mənim üçün düzəltməsəydin, mən indi çoxdan bu quşun qarnındaydım. İndi isə o mənim ixtiyarımdadır.

— Sən nə etmək istəyirsən?

— Səndə bir qədər möhkəm ip varmı?

Ram vertolyotun kabinəsinə girib oradan ip götürdü. Zərrəcik qılıncı ilə kollardan nazik çubuq kəsdi, onu yonub hamarladı. İpin uclarını hər iki tərəfdən çubuğa bağladı, yay kimi bir şey əmələ gəldi.

— İndi bunu quşun ağzına keçir!

Ram onun dediyi kimi etdi. Zərrəcik quşun belinə mindi. Ram quşu buraxan kimi qanad çalıb uçdu. Zərrəcik onu çox yüksəyə qalxmağa qoymadı. O, ipi gah sağa, gah da sola dartmağa başladı. Quş əvvəlcə ona tabe olmaq istəmir, vurnuxur, bəzən də az qala yerə düşürdü. Ancaq bir azdan sonra o sakitləşdi. Havada yavaş-yavaş uçur, Zərrəciyin istədiyi tərəfə dönürdü.

Ancaq onu yerə endirmək çətin idi. Bunu quşa heç cürə başa salmaq olmurdu. Zərrəcik quşun belində oturub Ramın başı üzərində xeyli dövrə vurdu. Quş yerə enmək istəmirdi. Ram aşağıdan qışqırdı:

— Sən yüyəni bərk çək. Onda quşun boynu əyilər, o da əziyyətə dözməyib yerə enər.

Zərrəcik elə də etdi. Quş doğrudan da yerə endi. Ancaq Zərrəcik yüyəni çox bərk dartdığına görə, quş az qala ki, yerə daş kimi düşəcəkdə.

— Sənin quşun bizim vertolyotdan yaxşıdır. Biz uçanda daima pedalları hərləndiririk ki, pər fırlanıb onu havaya qaldırsın. Sən isə rahat-rahat quşun belində oturub uçursan. Nə ayağın yorulur, nə əlin. Ancaq onu hələ azad buraxmaq olmaz, o saat uçub gedər. Sən ona yaxşı qulluq et, vaxtında yedizdir, qoy o sənə alışsın.

Bu sözlərlə Ram quşu tumarlayırdı. Zərrəcik ona yaxınlaşıb:

— Mənim ağıllı quşum, — dedn, — sən...

Söz onun ağzında yarımçıq qaldı. Quş tüklərini qabartdı, onun başına bir dimdik atdı. Yaxşı ki, Zərrəcik vaxtında kənara sıçraya bildi. Quşun iti dimdiyi torpağa kirdi. Zərrəcik hirsləndi.

Ram gülümsəyib başını tərپətdi.

— Hirslənmə, əzizim. Axı o hələ vəhşidir. Yavaş-yavaş sənə alışar. Belə işdə həmişə səbirli olmaq lazımdır.

Bir azdan Ram vertolyotuna, Zərrəcik isə quşun belinə minib şəhərçiyə tərəf yollandılar.

Uşaqlar Kiber və Biliklidən yaman nigaran qalmışdılar. Neçə vaxt idi ki, onlardan bir xəbər-ətər yox idi. Ancaq onlar bilmirdilər ki, yad sahildə necə təhlükə ilə üzləşə bilərlər. Hamıdan əvvəl Ram onların ardınca getmək istədiyini bildirdi. Ancaq Zərrəcik onun sözünü kəsib dedi: — Mən hamıdan balacayam, heç kəs məni görməz, lap xəzəlin altında da gizlənərəm. Qoyun mən gedim.

Lam və Gülər qətiyyən razı olmadılar.

— Yox, — dedilər, — sən itib-batarsan.

Ancaq Zərrəcik dediyindən dönmədi. Uşaqlar da onun getməsinə məsləhət gördülər. Ram ona Kiberi harada tapmaq lazım olduğunu başa saldı. O hamı ilə

görüşüb quşun belinə mindi. Quş uzaqlarda gözdən itənə kimi yoldaşları Zərrəciyin dalısınca baxdılar.

16-cı F Ə S İ L

Şəhərdə üçbaşlılar gəzir.

Kiber Birinci Taunun yanında.

Üçbaşlı əsgərlər.

Qəzəbli başına gələn əhvalatı danışandan sonra Böyük Uatın Tau tərəfindən öldürülməsini də bildirdi. Sonra əlavə edib dedi ki, indi hakim Tau özüdür.

Kiber köksünü ötürdü:

— Bax, elə məni də qorxudan bu idi. Bu sehirlə maşın pis adamların əlinə düşəndə ondan pis məqsədlər üçün istifadə edirlər. İndi onlar yaxşı bilirlər ki, sehirlə maşın nələr edə bilər. Necə olursa-olsun çalışıb maşını onlardan almaq lazımdır.

— Bu çox çətin işdir. Sehirlə maşının olduğu otağı maşının özünün düzəltdiyi dəyənəklər müdafiə edir.

— Necə? — deyə Kiber gözlərini qorxudan geniş açdı,—O, maşınla dəyənəklilər sintez etməyə başlayıb?

—Bəli, o maşın indi dəyənəklilər hazırlayır— deyə Qəzəbli utanıb başını aşağı dikdi.

— Bir görürsən sən nə etdin?

— Yaxşı, daha onu danlamaq lazım deyil, — dedi. Bəlkə də bir yol tapıb içəri keçə bildim.

Bilikli buna etiraz etdisə də, o, dediyinin üstündə durdu. Kiber şəhərə çıxdı. Küçələrdə heç kəs gözə dəymirdi. Bütün qapılar, pəncərələr möhkəm bağlanmışdı. Heç yerdən səs-səmir gəlmirdi. Elə bil şəhərdə həyat yox idi. Arabir o, üçbaşlı qorxunc adamlara rast gəlirdi. Bir küçədə isə belə adamlardan ibarət bir dəstə addımlayırdı. Birinci Taunun sarayı belə

adamlarla əhatə olunmuşdu. Kiber ehtiyatla sarayın böyük qapısına yaxınlaşdı. Qapı ağzında üçbaşı, əli yekə dəyənəkli bir nəfər keşik çəkirdi. Kiber sütunun dalında gizləndi. Ancaq dəyənəkli adam onun hənirtisini eşidib şübhələndi. Onun üçbaşının hərəsi bir tərəfə boylanıb baxdı. Sonra o, sütunun ətrafını dolandı. Kiber ehtiyatla sütunun başqa tərəfinə keçdi. Ancaq üçbaşı keşikçi Kiberi gördü. O, qaçmaq istədi, ancaq nəhəng dəyənəkli iki addım atan kimi ona çatdı, yekə əli ilə Kiberi qamarlayıb yuxarı qaldırdı. Nəhəngin hər üç başı maraqla ona baxırdı.

— Hə, nə var, adam görməmişən, — deyə Kiber soruşdu.

Üç baş birdən qəhqəhə çəkib güldü. Dəyənəkli onu saraya apardı. Birinci Taunun qarşısında yerə qoydu.

— Aha, köhnə dost, gəlib çıxdın?

— Mənim maşınımı verin. Siz adamları qorxudan, dəhşətli dəyənəklilər hazırlayırsız. Bu vəhşilikdir.

Cırıtdan birdən səsini kəsdi. O başa düşdü ki, bu sözlərin heç bir mənası yoxdur.

— Hə, mən qorxunc adamlar hazırlayıram. Bəlkə sən kimi balaca adamlardan da düzəldim?—O nə isə fikirləşib əlavə etdi: — Sən mənim yadıma yaxşı şey saldın. Yəqin mən sən kimi balacalardan da istifadə edəcəyəm.

O, Kibern gətirən dəyənəkliyə dedi:

— Onu həbsxanaya salın. Sonra bəlkə də mənə lazım oldu.

Birinci Tau bir dəstə dəyənəkli hazırladı. Öz mövqeyini möhkəmləndirdi. Demək olar ki, o bütün günü qapını bağlayıb maşınla məşğul olurdu. O, müxtəlif şeylərin sürətini çıxarır, otağı lazımsız şeylərlə doldurur, sonra da bütün bu şeyləri tullayırdı. Tau bu maşından daha nədə istifadə etmək haqqında fikirləşirdi. Yeni-yeni şeylər kəşf edirdi. Həmin günlər ölkədə çox narahatlıq idi. Bəzi yerlərdə fəhlələr və dəyənəklilər arasında toqquşmalar olurdu. Hər gün Birinci Tauya xoşagəlməz xəbərlər verirdilər. O öz sintetik dəyənəklilərini fəhlələrin üzərinə göndərirdi...

Bir dəfə o, əlinə düşmüş nağıl kitabını vərəqləyirdi. Səhifələrdən birində qorxunc bir şəklə rast gəldi. Burada adama oxşayan üçbaşlı bir nəhəng təsvir edilmişdi. Onun hər başında iki buynuzu, ağızında isə alt dodağını qatlayıb aşağı uzanan iki yırtıcı dişi görünürdü. Tau şəklə xeyli baxdı, onun üzündə təntənəli bir gülüş əmələ gəldi. Əmr etdi, bir rəssam çağırdılar.

— Bax belə böyük bir şəkil çək. Çalış onun boyu adamlardan xeyli uca olsun. Üzünə nə qədər qorxunc ifadə versən bir o qədər yaxşı olar.

Rəssam Birinci Taunun bu təklifinə mənasız bir şey kimi baxdı. Şəkil hazır olandan sonra o, sintetik dəyənəklilərdən üç nəfərini çağırdı. Onları şəklin arxasında saxladı. Maşını işə saldı. Bir azdan otaqda üçbaşlı dəyənəkli hazır oldu. Onun görkəmi elə qorxunc idi ki, ona baxanda Birinci Taunun özünü dəhşət alırdı.

İndi Taunun sevinci yerə-göyə sığmırdı. O deyirdi:—«Mən üçbaşlılardan ibarət qoşun düzəldəcəyəm. Onları dünyanın hər yerinə göndərəcəyəm. Bütün dünya mənim ixtiyarımda olacaq.

Maşın durmadan işləyir, üçbaşlı dəyənəklilərin sayı artırıldı.

17-ci F Ə S İ L

Zərrəcik sehirli maşını görür. Ağıllı Zərrəcik. Sehirləyən maşın xilas edilir

Zərrəcik quşun belində uçub şəhərə gəldi. O, birinci dəfə idi ki, belə böyük bir şəhər görürdü. Burada Kiberi və Bilikli tapmaq o qədər asan iş deyildi. O birbaşa şəhərin kənarına — Ramın nişan verdiyi stadiona uçdu. Burada futbol oynayan yox idi. 4—5 uşaq skamyada əyləşib söhbət edirdilər. Zərrəcik xəlvətçə onlara yaxınlaşdı. Uşaqlardan biri deyirdi ki, Kiber yox olub. Dünən saraya gedib hələ də qayıtmayıb. Başqa birisi isə üz-gözünü turşutdu:

— Bilmirəm onu tək niyə buraxıblar? Tau yəqin onu həbs edib.

Zərrəcik onların danışdığından başa düşdü ki, Bilikli və Kiber birinci söhbət edən oğlanın yanında olub. Ona görə də o, həmin oğlanın dalınca getməyi qərara aldı. Bu Sau idi.

Bir azdan uşaqlar dağılışdılar. Zərrəcik quşa minib onun dalısınca uçdu. O, yüksəkdə dövrə vurur, tez-tez aşağı boylanıb baxırdı ki, Saunu gözdən itirməsin. Sau evlərinə çatdı. Quş da həyətin bir tərəfindən yerə endi. Zərrəcik ehtiyatla qapıya yaxınlaşdı. Sau qapını açanda o gizlincə sivişib içəri girdi.

— Hələ də Kiber qayıtmayıb?—deyə Sau pərt halda Biliklidən soruşdu.

— Yox.

Araya sükut çökdü. Sau otaqdan çıxdı, Zərrəcik Biliklinin dizinin üstünə çıxdı.

— Zərrəcik, sən necə gəlib bura çıxdın? — deyə Bilikli soruşdu. O hər şeyi yerli-yerində Bilikliyə danışdı. Bilikli nə isə fikirləşdi, Zərrəciyi qaldırıb qabağına qoydu. Onun gözləri sevinclə parlayırdı.

— Sən sehirlə maşını asanlıqla oğurlaya bilərsən.

—Necə?

— Axı sən balacasan, heç kim səni görməz. Bir təhər yol tapıb oraya keçərsən. Ancaq bilmirəm, maşına gücün çatacaq.

— Bəs, Kiber? — deyə Zərrəcik soruşdu.

— Onu deyəsən həbs ediblər.

Zərrəcik xəlvətcə saraya gəldi. Keşikçilərin gözündən yayınıb içəri girmək o qədər də çətin olmadı. Ancaq burada o qədər otaq var idi ki, Zərrəcik bilmədi, sehirlə maşın üçün hansına baxsın. Bir-bir otaqları gəzməyə başladı. Bu isə asan iş deyildi. Çünki Zərrəcik çox balaca olduğundan gücü də az idi. Heç bir qapını açma bilmirdi. O, xəlvət bir yerdə gizlənir, adamlar qapını açanda gizlincə sivişib içəri keçirdi. Burada hamı qorxa- qorxa danışır, birinci Taunu yaltaqlıqla tərifləyirdilər.

Zərrəcik qapılardan birində dəhşətli görkəmi olan üçbaşlı dəyənəkli gördü. «Yəqin Birinci Tau burada yaşayır»—deyə o fikirləşdi. Qapıya yaxınlaşdı. Üçbaşlı dəyənəkli isə bir yerdə dayanmır, gah o tərəfə, gah da bu tərəfə gedirdi. Zərrəcik onun ayaqlarının yanında gəzişirdi. Daha doğrusu o qaçırdı. Axı Zərrəciyin 50 addımı bu nəhəngin bir addımı qədər deyildi. Nəhayət o yoruldu. Fərsət tapıb üçbaşlının ayağı üstünə atıldı. İndi o, dincini

ala bilərdi. Kaş ki, qapı tez açılaydı. Yoxsa bu üç başdan biri aşağı baxsaydı... Nəhayət qapı açıldı. İçəridən növbəti üçbaşlı çıxdı. Demək maşın işləyir. O, cəld içəri girdi. Tau oturub maşının işləməsinə tamaşa edirdi. Birinci Tau indi ancaq qoşun yaratmaqla məşğul olurdu. Zərrəcik xeyli müddət bir yerdə dayanıb durdu. Sonra darıxmağa başladı. Ona elə gəldi ki, Tau onu görməz. O gizləndiyi yerdən çıxıb maşına yaxınlaşdı. Ancaq elə bu zaman Tau onu gördü. Ona elə gəldi ki, bu siçandır. Stolun üstündəki kitablardan birini ona tulladı. Xoşbəxtlikdən kitab Zərrəciyə dəymədi. Başı üstündən keçib bir az aralıda tappıltı ilə yerə düşdü. Yoxsa bu ağırlıqda kitab Zərrəciyin işini bitirərdi. Tau yerindən qalxıb onu qovmağa başladı. Zərrəcik otağın içərisində o tərəf-bu tərəfə qaçır, gizlənməyə və ya qaçıb qurtarmağa bir yer axtarırdı. O, böyük kitab şkaflının arxasına keçdi. Tau da ondan əl çəkmək istəmirdi. O şkaflı qabağa çəkdi. «İşim bitdi» — deyə Zərrəcik fikirləşdi. Elə bu zaman onun gözüne döşəmədə balaca bir deşik dəydi. Tez özünü oraya atdı. Bu nə isə yeraltı bir yola oxşayırdı. O xeyli dolama yollar getdi. Bu qaranlıq yolun onu haraya aparacağını bilmirdi. Birdən qabaq tərəfdən zəif bir işıq göründü. Zərrəcik sevincdən addımlarını yeyinlətdi. Gəlib bir otağa çıxdı. Ancaq bu otaq balaca, yarıqaranlıq, soyuq və nəm idi. Ətrafına baxdı. Küncdə kimsə büzüşüb yatmışdı. Zərrəcik ona yaxınlaşdı, diqqətlə baxdı. Birdən sevincdən atılıb düşməyə başladı. Onun heç ağına gəlməzdi ki, Kiberi belə asanlıqla görə bilər.

Kiber onun ciyiltisinə oyandı. Zərrəciyi görüb sevindi.

— Sən nə qoçaqsan, — deyə onu təriflədi.

— Bilirsən, mən indi Birinci Taunun yanından gəlirəm. Əlindən güclə qaçıb qurtardım. Az qala məni tutmuşdu, — deyə o, başına gələnə qısaca nəql etdi.

— Yaxşı ki, səni siçanlar yeməyib.

— Siçanlar mənə heç nə eləyə bilməz, — deyə o, Ramın düzəltdiyi qılıncı çıxarıb göstərdi. — Mən onların başını kəsərəm.

— Yaxşı, Tau maşını harada gizlədib?

— Maşın onun otağındadır. Tau onu işlədib üçbaşlı adamlar düzəldir, — o, üz-gözünü turşutdu, — yaman iyрэncdirler, adam baxanda əti őrpəşir.

— Maşını ondan ala bilməsək, o çox pis işlər görəcək.

— Arxayın ol, elə bu gecə maşın sənin yanında olacaq. Ancaq mən onun necə işləməsini bilmirəm.

— Bax, birinci düyməni basanda maşın böyüməyə başlayır. İkincini basanda işləyir, üçüncü düymə isə onu kiçiltmək üçündür.

— Yaxşı başa düşdüm. Mən indi yenə də oraya gedirəm. Tau bütün gün oyaq qala bilməz, yəqin yorulub yatacaq. Onda mən maşını götürüb qaçaram.

— Ehtiyatlı ol!

Zərrəcik Kiberlə görüşüb yenə də əvvəlki yolla geriyyə qayıtdı. İndi o, yolu tanıyırdı. Burada işıq olmasa da Zərrəcik inamla gedirdi. Ancaq birdən qarşıda iki göz parıldadı. Deyəsən bu siçan idi. Zərrəcik yerindəcə donub qaldı. O, cəld balaca qılıncını siyirdi. Dala qayıdıb qaçmaq olmazdı. Onda siçan dərhal onun üstünə atırdı. Burada ancaq bircə çıxış yolu qalırdı: döyüşmək! O yavaş-yavaş irəlilədi. Siçan bir qədər dayanıb ona baxdı. Sonra qəfildən onun üstünə atıldı. Zərrəcik var gücü ilə qılıncı qabağa itələdi. Qılınc birbaşa onun ağzına keçdi. İti dişlərinin arasında cingildədi. Ancaq deyəsən siçan qaçmaq istəmirdi. Zərrəcik vuruşa-vuruşa geri çəkiliirdi. Bu yeraltı siçan yolu çox darısqal olduğu üçün o, qılıncı yaxşı işlədə bilmirdi. Siçan atılıb onun boğazından yapışmaq istəyəndə o, qılıncını bu yırtıcının qarnına soxdu. Zərrəcik onun üstündən keçib yoluna davam etdi.

Taunun otağına çatanda xeyli vaxt keçmişdi. Hava qaralmışdı. Otaqda çilçıraq yanır, parlaq işıq saçırdı. Birinci Tau getməyə hazırlaşırdı. O, maşını dayandırdı. Bayıra çıxıb qapını arxadan bağladı. Zərrəcik o saat deşikdən çıxıb maşının üstünə dırmaşdı. O, Kiberin dediyi kimi üçüncü düyməni basdı. Nə düymə tərpendi, nə də maşın kiçildi. O, nə qədər çalışsa da düyməni basmağa gücü çatmadı. Zərrəcik iki ayaqlı düymənin üstünə çıxıb atılıb-düşməyə başladı. Zəif bir çıqqıltı eşidildi və maşın üzərinə qaynar su tökülmüş qənd kimi ərimeyə başladı. Bir azdan maşın spiçka qutusu boyda oldu. Zərrəcik onu

dalına aldı. Maşının ağırlığı Zərrəciyi ikiqat etdi. O gördü ki, maşını tək apara bilməyəcək. Bir anlıq fikirləşdi. Sonra maşını yerə qoyub birinci düyməni basdı. Maşın bir az böyüyən kimi ikinci düyməni basıb onun qarşısında dayandı. Oradan Zərrəcik boyda bir adamcıqaz çıxdı və o saat da sorğu-suala başladı:

— Sənin adın nədir?

— Zərrəcik.

— Bəs mənim adım nədir?

Zərrəcik çiyinlərini çəkdi.

— Bilmirəm.

— Qoy mənim də adım Dərrəcik olsun.

— Dərrəcik də ad olar?

— Bəs niyə Zərrəcik olur.

— Zərrəcik balaca deməkdir. Görmürsən mən lap bir zərrəyəm.

— Mən də elə sənin boydayam. Bir də istəyirəm ki, adım sənin adına oxşasın. Zərrəcik yaxşı addır.

— Yaxşı nə deyirəm ki, — deyə o razılaşdı. — Dərrəcik, indi sən mənə bu maşını aparmaq üçün kömək etməlisən. Ancaq yolda üstümüzdə siçan gəlsə, tez yanıma qaç.

— Niyə sənin yanına qaçım. Sən mənim yanıma qaç.

— Axı mənim qılıncım var, onu öldürərəm.

— Mənim qılıncım yoxdur, onu öldürə bilmərəm. Deməli o məni öldürər. Ona görə də sən mənim yanıma qaçıb, onu öldürməlisən.

— Dərrəcik, sən niyə tərslik edirsən?

— Zərrəcik, axı mən sənin yanına qaçsam, belə çıxır ki, mən qorxuram. Ancaq sən mənim yanıma qaçsan, bu igidlikdir. Sən gəlib məni ölümdən xilas edərsən, yaxşımı?

— Sən nə ağıllısan!

Zərrəcik qabaqda, Dərrəcik arxada maşını qaldırıb siçan yuvasına girdilər. Yolda onların başına heç bir hadisə gəlmədi. Hər ikisi sağ-salamat gəlib Kiberin yanına çatdılar. Kiber maşını görəndə kimi sevindi.

— Çox sağ ol Zərrəcik, çox sağ ol. Sən bilirsən necə böyük bir iş görmüsən.

— Dərrəciyə də sağ ol de. O olmasaydı mən bunu tək gətirə bilməzdim.

Kiber elə indi onu gördü.

— Dərrəcik nə qəribə addır?

— Bu adı o, özü seçib?

— Bu ad mənim çox xoşuma gəlir, — deyə Dərrəcik söhbətə qoşuldu.

— O çox ağıllıdır, — deyə Zərrəcik təzə dostunu təriflədi.

— İndi biz buradan çıxmaq üçün nə etməliyik?

Dərrəcik tez cavab verdi:

— Gəldiyimiz yol ilə dala qayıdarıq.

— Kiber o yolla gedə bilməz. Bir də geri qayıtsaq yenə də Biriici Taunun, otağına gedib çıxacağıq.

— Məgər başqa yol da var?

— Əlbəttə, Kiberi həbs ediblər. Bu qapını açsalar, geniş bir dünyaya çıxarsan.

— Mən isə elə bilirdim ki, dünya elə buradadır. Yolları da həmişə qaranlıq və dar olur.

— Eh, Dərrəcik, dünya böyük və gözəldir.

— Bizim üçün isə hələlik darısqal və qaranlıqdır.

— Bax bu qapını açsaq, işıqlı dünyaya çıxarıq.

— Bəs bu qapını bizim üzümüzə kim bağlayıb?

— Pis adamlar.

Onlar buradan çıxmaq üçün xeyli fikirləşdilər. Kiberi hər şeydən çox narahat edən sehrlı maşın idi. Birinci Tau onun yox olmasını görəndə kimi hər yeri axtaracaq. Yəqin buraya Kiberin yanına da gələcəklər. Birdən onu axtarıb maşını yenə də ələ keçirərlər.

—Yox, Zərrəcik, mənim indi azad olmağıma ümid azdır. Yaxşısı budur ki, sən sehrli maşınını Bilikliyə çatdır. Zərrəcik və Dərrəcik maşını götürüb yenə də həmin yol ilə getməyə başladılar. Yarı yolda Zərrəcik dedi:

— Sən burada dayan, mən bu siçan yolları ilə gedim. Yəqin bu yollardan biri saraydan çölə çıxır. Birinci Taunun otağından çıxmaq bizim üçün çətin olacaq. Ora bağlıdır.

Zərrəcik getdi. Dərrəcik isə maşının üstündə oturdu. O qaranlıqda xeyli gözlədi. haçandan-haçana Zərrəcik gəlib çıxdı.

— Hə, gedək. Mən yaxşı yol tapmışam.

Onlar yenə də yola düşdülər, xeyli getdilər.

Axırı işıqlı dünyaya çıxdılar. Dərrəcik ətrafa heyran-heyran baxdı.

— Hə, bura yaxşıdır, işıqdır.

Zərrəcik quşunu axtardı. Deyəsən o darıxdığından uçub getmişdi. O məyus halda oturdu:

— Bəs niyə getmirik?

— Elə bilirsən getmək asandır, hamı bizim kimi balaca deyil. Küçələrdə nəhəng-nəhəng adamlar gəzir. Bizi tapdalayıb əzərlər. Quşum burada olsaydı, onun belinə minib çıxıb gedərdik.

— Quş nədir?

— Eh, bunların hamısını sənə başa salmaq çətindir. İndi hava qaralana kimi gözləməliyik. Gecələr adamlar yatırlar. Küçələrdə heç kim olmur. Onda gedərik.

Elə bu zaman Zərrəcik quşunu gördü. O, yüksəkdə qanad çalmadan dövrə vururdu. Zərrəcik tez açıqlığa çıxdı. O yan-bu yana qaçmağa başladı. Quş onu gördü. O, qanadlarını büküb daş kimi aşağı şığıdı. Bir anda yerə endi.

Zərrəcik quşun boynunu qucaqlayıb öpdü. Onu sığalladı.

— Mənim ağıllı quşum — deyə onu oxşadı.

Onlar vaxt itirmədən maşını da götürdülər, quşun belinə minib uçdular.

* * *

Bilikli Zərrəciyin yolunu çox gözlədi. Ancaq o gəlib çıxmadı. Bir azdan isə onun quşu uçub gəldi.

— Yəqin Zərrəciyə nə isə olub. Yoxsa quş tək qayıtmazdı.

Onun ürəyi sıxıldı.

Qəzəbli yerindən qalxıb dedi:

— Qoy mən gedim.

—Yox, belə etmək olmaz. Sən də Kiber kimi tələyə düşərsən. Deyəsən Birinci Tau maşını çox möhkəm qoruyur.

18-ci FƏSİL

Nəhəng balığın belində səyahət.

Çırtanlar şəhərlərini tərk edirlər.

Çəngəllikdə

«Zərrəcik də gəlmədi,—deyə Bilikli düşündü.— Bəlkə biz onu göndərməkdə yaxşı iş görməmişik. Əgər ona bir şey olsa mən bunu özümə heç vaxt bağışlamaram».

Hər ikisi xeyli müddət beləcə dinməz oturdular. Birdən Qəzəbli üzünü göyə çevirdi, gülümsədi. Sonra ayağa qalxıb qaçmağa hazırlaşdı.

Bilikli ona təəccüblə baxdı:

— Sənə nə oldu?

— Zərrəcik gəldi, bir oraya bax, özü də o, iki nəfər olub.

Bilikli tez yerindən qalxdı. Doğrudan da iki balaca oğlan quşun belində əyləşmişdilər. Bilikli, arxasınca da Qəzəbli onları qarşılamağa qaçdılar. Bilikli tez maşını aldı.

— Afərin Zərrəcik, sən böyük iş gördün.

— Bəzən balaca adamlar da böyük işlər görürlər, — deyə Zərrəcik təkəbbürlə dilləndi.

Maşını görəndən sonra Bilikli elə sevinmişdi ki, Dərrəciyin kim olmasını da soruşmağı yadından çıxarmışdı. Əslində onun dünyaya necə gəlməsini Bilikli yaxşı bilirdi.

— Hə, o çox ağıllıdır, — deyə quşun belindən enən Zərrəcik Dərrəciyin də düşməsinə kömək etdi.

— Onu yəqin ki, sən sintez etmisən?

— Sehrli maşına mənim gücüm çatmadı. Çox fikirləşdim. Bir yandan da qorxurdum ki, indi Birinci Tau gəlib çıxar. Nə eləyim, nə eləyim, birdən ağılıma gəldi ki, maşını işə salım, sürətini çıxarım, o, mənə kömək edər.

— Afərin Zərrəcik. Lap ağıllı iş görürsən,— deyə Bilikli onu təriflədi.

* * *

Cırtdanların yaşadığı adada əvvəlki kimi yenə də qayda-qanun bərpa olunmuşdu. Birinci Taunun göndərdiyi dəyənəklilər onlarla bacara bilmədilər. Ancaq bu barədə sarayda bir söz danışmağa qorxurdular. Axı, Birinci Tau onların cırtdanlarla bacara bilmədiyini eşitsə qəzəblənərdi.

Yenə də şəhərdə idman yarışları keçirilir, meyvə yetişdirirdilər, burada şən həyat davam edirdi. Təkcə Ram bütün günü qaşqabaqlı gəzirdi. O, dostları Kiber, Bilikli və Zərrəcik üçün darıxırdı. Özü də qərribə burasıydı ki, sahilə gedən bir daha geri qayıtmırdı.

Lam və Gülər də dostları üçün yaman narahat idilər. Bir gün Ram onlara dedi ki, sahilə getməyə hazırlaşır.

Qızlar yaman qorxdular.

—Yox, — dedilər, — biz səni oraya qoyarıq. Orda nə işə var, gedən bir də geri dönmür.

Ram dedi:

— Mən getməliyəm, dostlarımdan xəbər bilib yenə də geri qayıdaram.

O, elə həmin gün vertolyotda sahilə uçdu. Bir zaman Kiber ilə futbol oynadığı yerə gəldi. Burada Saunu görən kimi Kiberi, Biliklini soruşdu. Sau onu birbaşa Biliklinin yanına apardı. Onlar necə də mehribanlıqla görüşdülər.

Ram dəyənəklilərdən, onların cırtıdanlarla əsla bacara bilmədiklərindən danışdı.

— Daha orada qalmaq olmaz. Birinci Tau Kiberi həbs edib. Özü də sehrlı maşınla üçbaşı nəhənglər düzəltməyə başlamışdır.

Bunu eşidəndə qorxudan Ramın rəngi qaçdı. Bilikli gülümsəyib dedi:

— Qorxma, sehrlı maşın indi bizdədir. Zərrəcik onu quşun belində gətirdi. Ancaq qorxuram Birinci Tau anlaya ki, bu bizim işimizdir. Adaya gəlib cırtıdanlara divan tuta. Yaxşı olardı ki, sən onları oradan çıxara idin. hə, sən bu işi bacararsanmı?

Ram bir qədər fikirləşib dedi:

— Bacararam.

— Onda sən geri qayıt.

Ram elə həmin gecə adaya qayıtdı. Lam və Külər onu qarşıladılar, — sorğu-suala tutdular. O cavab vermək əvəzinə dedi:

— Bu saat cırtıdanları yığmaq lazımdır.

Qızlar və Ram adanı gəzməyə başladılar. Onlar hamıya dedilər ki, mühüm xəbər var, stadiona gəlsinlər.

Az keçmədi ki, cırtıdanlar stadiona toplaşdı. Ram adanı tərk etmək lazım gəldiyini onlara xəbər verdi.

— Bəs biz haraya gedəcəyik? — deyə yer-yerdən soruşmağa başladılar.

— Meşəyə. Qorxmayın, mən sizi yaxşı yerə aparacağam.

— Meşə nədir?

— Orada çoxlu yaşıl ağaclar var. Bu ağaclarda dadlı meyvələr yetişir. Quşlar nəğmələr oxuyur, hamı sevinib əl çalır, atılıb-düşürdü.

— Nə vaxt yola düşürük?

— Bəs nəyi gözləyirik?

Yerbəyerdən yağdırılan bu suallara Ram cavab verməyə vaxt tapmırdı.

O, əlini qaldırıb dedi:

— Biz buradan gizlincə gedəcəyik. Dəyənəklilərin xəbəri olsa Birinci Tauya xəbər verərlər. Elə bu gecə yola düşəcəyik.

Ram bu sözlərdən sonra adanın sahillərini gəzməyə başladı. O, Kiberin dostu olan balığı axtarırdı. Balığı çox axtarmaq lazım gəlmədi. O həmişəki yerdə — sahilin yaxınlığında dalğaların arasında atılıb-düşürdü. Adama elə gəlirdi ki, balıq gözləməkdən yorulub mürgü vurur. Ram tez şəhərə yollandı. Çoxlu meyvə gətirib sahilə qayıtdı. Qaranlıq düşəndən sonra o, cırtdanları da buraya gətirdi. Bütün cırtdanlar asanlıqla balığın belində yerləşdilər. Ram və Lam qabaqda oturub uçuna meyvə topası bağlanmış çubuğu balığın burnundan bir qədər irəlində tutdu. Balıq quyruğunu tərپətdi, su dalğalandı və onlar yola düşdülər. Bu səyahət cırtdanların xoşuna gəlirdi. Balıq dalğaları yara-yara sahilə doğru irəliləyirdi.

Onlar gecə ikən meşəyə yollandılar. Səhər günəş çıxanda çiçəklərin şəhi ilə üzlerini yudular. Bura onların çox xoşuna gəldi. Ağacların yarpaqlarında, çiçəklərdə şəh damcıları parlayırdı. Quşlar nəğmə oxuyurdu.

Cırtdanlar bir neçə gün meşədə yaşadılar. Bir dəfə Lamın və Gülərin dəhşətli çığırtısı hamını qorxutdu. Cırtdanlar qızların yanına qaçdı. Qızlar qorxudan dinə bilmirdilər, onlar barmaqları ilə uzağı güclə göstərirdilər. Bu, üçbaşı dəyənəkli idi. O, ağır-ağır addımlayaraq meşənin kənarında dolaşırdı. Bu qorxunc xəyal cəsur ürəkləri də vahimə ilə doldura bilərdi.

Ram cırtdanları meşənin qalın bir yerinə apardı. Bura elə qalın cənkəllik idi ki, cırtdanlardan başqa heç kəs belə yerdən keçə bilməzdi.

19 - c u F Ə S İ L

Ram üçbaşıllardan üç nəfərini suda boğur.

**Bununla da o, bu kütbeyin nəhəngləri
məhv etmək üçün asan bir üsul kəşf edir**

Daima ehtiyac içərisində yaşamaqdan yoxsullar cana gəlmişdilər. Arabir onlarla Birinci Taunun üçbaşı dəyənəkliləri arasında toqquşmalar olurdu.

Birinci Tau isə heç bir şeydən qorxmurdu. O öz sintetik qoşununa arxayın idi.

Üçbaşlılar hər yerə yayılmışdılar. Onlar şəhərdə də, onun kənarında da, meşələrdə də avara- avara gəzib dolaşırdılar. Meşədə yaşayan cırtdanlar onların əllərindən lap zinhara gəlmişdilər. Qızlar onları görəndə az qalırdılar ki, dəhşətdən huşlarını itirib yıxılısınlar. Oğlanlar isə onlardan qorxmurdular. Bəzi dəcəl cırtdanlar onlara dilin göstərib ələ salır, sonra qaçıb sıx kolların arasında gizlənirdilər. Hamıdan çox onları incidən Ram idi. O, bir dəfə üç nəfər üçbaşlıyı çayda boğdu.

Əhvalat belə olmuşdu.

Ram meşədə hündür bir ağaca çıxıb meyvə yeyirdi. Bu vaxt o, üçbaşlıların yaxınlaşdığını gördü. Ram kal meyvələri dərib onlara atmağa başladı. Meyvələr onların başlarına dəyəndə Ram gülməkdən uğunub gedirdi. Onlardan biri Ramı tutmaq üçün ağaca çıxmağa başladı. Ram lap yuxarı budaqlara dırmaşdı. Üçbaşlı da onun dalısınca gəlirdi. İndi onun üç cüt gözündən qəzəb yağırı. Əgər o, Ramı tutsaydı, o dəqiqə işin bitirərdi. Ram ağacın başında nazik bir budağa çıxdı. Axmaq üçbaşlı da bir şey fikirləşmədən oraya, yuxarı qalxmağa başladı. Birdən onun ayağını qoyduğu budaq şaqqıltı ilə sındı, üçbaşlı yerə dəydi. Ram qəhqəhə çəkib güldü. Üçbaşlının isə ağrıdan üç ağzı birdən bağırdı. Göy gurultusuna bənzəyən bir gurultu Ramın qulaqlarını batırdı. Nəhəngin ayağı bərk əzilmişdi. Sol tərəfdəki başının alnından qan axırdı. O, qəzəbindən dəli kimi ayağa durub iki əlli ağacın gövdəsini qucaqladı, onu silkələdi. Deyəsən o, ağacı kökündən çıxarıb yıxmaq istəyirdi. Yoldaşları da ona kömək etməyə başladılar. Üç nəhəng ağaca girişdi. Çalışıb bir təhər ağacı kökündən çıxardılar. Ancaq bu vaxt Ram başqa ağacın başında budaqdan sallanıb onlara gülürdü. O, ağac yıxılanda budaqda yellənib qonşu ağaca tullanmışdı. Üçbaşlılar dişlərini qıcayıb Ramın olduğu qonşu ağacın gövdəsindən yapışdılar. Qan-tər içində onu da kökündən çıxarıb yıxdılar. Ram yenə də başqa ağacın başından onlara kal meyvə atırdı. Üçbaşlıların qəzəbi sonsuz idi. Bu, Rama yaman ləzzət verirdi. O, ağacdən-ağaca atıla-atıla Yaxında meşənin ortasından axan çaya gəlib çıxdı. Üçbaşlılar sevindilər. Daha yaxınlıqda ağac yox idi.

Ramı d h et aldı: «Deyəsən axırım çatdı. Buradan qurtara bilməyəcəyəm». Onlar ağacı kökündən çıxarmağa ba ladılar. Bu ağac o birilərindən nazik idi, tez yıxıldı. Ram cəld  z n  çaya atdı. O,  zm k bilmirdi,  l-qol atıb suyun i erisind   apalayırdı. Birdən yanından üzüb ke en balaca bir budaq parçasını gördü. Tez ondan yapışdı v  üzməyə ba ladı.   ba lılar ondan  l çəkmək istəmirdilər. Onlar da Ramın dalısınca suya girdilər. Bu  ay çox dərin və enli idi.  zu də sakit axırdı. Ram buda ın üzərində oturub əlləri v  ayaqları ilə avar  k r və o biri sahilə tələsirdi. O, tez-tez dönüb dala baxırdı. Su artıq

üçbaşılların sinəsinə kimi çıxmışdı. Ram düşünürdü ki, dəyənəklilər suyun dərinliyini görüb dala qayıdılar. Ancaq deyəsən bu yekəpər ağılsızlar heç bu fikirdə deyildilər. Budur, artıq su onların çənəsindəndir. Ancaq onlar yenə də irəliləməkdə davam edirlər. Bayaq ağacdən yıxılan üçbaşı demək olar ki, Rama çatmışdı. O, artıq əllərini uzadıb Ramı tutmağa çalışırdı. Ram bir az da sürətlə üzməyə çalışdı. Bir də çevrilib baxanda üçbaşlının yalnız təpəsini gördü. O, hələ də irəliləyir, əlləri ilə onu axtarırdı. Bir azdan o, tamamilə suyun altında görünməz oldu. Ram bir qədər sakit nəfəs aldı. O, yorulmuşdu, bir az dincini almaq istədi. Ram elə düşünürdü ki, öz yoldaşlarının batdığını gören o biri üçbaşıllar daha onun dalısınca gəlməzlər. Ancaq geri baxanda onları öz dalısınca gələn kördü. Ehtiyat üçün Ram üstündə oturduğu budaqla çayın ortasına — bir qədər də dərin yerə üzdü. Üçbaşıllar bir qədər də irəlilədikdən sonra bir-birinin ardınca hər ikisi batıb boğuldu.

Ram çayın o biri sahilinə çıxdı. Bir daşın üstündə əyləşib xeyli gözlədi. «Bəlkə onlar suyun altında heç boğulmurlar?» Ancaq onlardan heç bir əsər-əlamət görmədi.

Bir qədər də gözlədikdən sonra o, yoldaşlarının yanına qaçdı. Hər şeyi onlara danışdı. Həmişə dəcəllik edən Rama heç kim inanmadı.

Lam isə gülümsəyib başını buladı:

— Sən bir dəfə tənbellik xəstəliyinə tutulmuşdun, bundan səni güclə sağaltdıq. İndi də yalançılıq azarına düşmüşsən.

— Mən yalançı deyiləm!

— Yalançısan, sən üç nəfər üçbaşlını təkbaşına suda necə boğa bilərsən?

— Onları mən boğmamışam. Mənim dalımca gəlib suda batıb ölüblər.

— Bəs onlar çayın dərinliyini görüb geri qayıtmayıblar?

— Nə bilim, yəqin ağılları yoxdur.

— Sənin aqlın yoxdur ki, bu boyda yekə yalan danışırısan.

Gülər də rəfiqəsinin tərəfini saxladı.

— İndi ki, mənə inanmırsan, gəlin gedək. Mən bir üçbaşlını sizin gözünüz qabağında suda batırım.

— Yox, mən qorxuram, — deyə Lam geri çəkildi.

— Mən də onlardan qorxuram. — Gülər də rəfiqəsinə sıxıldı.

—Hə, qorxursuz,—Ram da onları acıqlandırmağa başladı. — Bəs sizi bu qorxaqlıq azarından necə qurtarmaq lazımdır?

— Kim mənimlə gedir gəlsin, — deyə Ram təklif etdi. — Mən sizə üçbaşılların necə axmaq olduqlarını göstərim.

Cırtndan oğlanlardan üçü Ramla getməyə razı oldular. Onlar yola düşdülər, meşəni xeyli axtardılar. Axırı ki, bir üçbaşı tapdılar.

— Siz burada gizlənin, mən onu çaya tərəf aparım. Siz gizlincə mənim dalımca gəlin. Axırı elə edin ki, o sizi görməsin.

Ram yaxınlaşıb ona xırda daş, ağacların dibinə tökülmüş meyvələrdən atmağa başladı. Üçbaşı yerindən qalxıb cəld ona tərəf cumdu. Ram tez kolların arasına girdi. Üçbaşı əlləri ilə kolları aralayıb baxır, ayaqları ilə tapdalayıb əzirdi. Ram isə onu cinləndirə-cinləndirə çaya tərəf aparırdı. Bir azdan artıq o, çayın kənarında idi. Ram isə əvvəlcədən özü üçün quru budaq hazırlamışdı..

O, çaya atıldı. Üçbaşı da onun dalınca suya cumdu. Cırtndanlar sahilə gizlənib tamaşa edirdilər. Bir azdan su üçbaşlının qarnına çıxdı. O, hələ Ramı tutmaq üçün irəliləyirdi. Budur, su artıq onun çənəsindən idi. Üçbaşı cırtndanların gözləri qarşısında suda batırdı. Bir az da keçdi. O, suyun altında görünməz oldu. Hamı əl çalıb atılıb-düşməyə başladı. Bilmək olmurdu ki, onlar Ramın qəhrəmanlığını alqışlayır, yoxsa üçbaşlının suda batması üçün sevinirdilər.

Cırtndanlar qızların yanına qayıtdılar.

— Hə, mən yalan danışırım?—deyə Ram soruşdu.

— Yox, o, yalan danışmır. Biz üçbaşlının Ramın dalısınca çaya girib batdığını öz gözlərimizlə gördük, — deyə hamı bir ağızdan Ramın igidliyini təsdiq etdi. Bundan sonra qızlar Rama hörmət etməyə başladılar və ona heç vaxt yalançı demədilər.

Ram üçbaşılların bu axmaqlığını Bilikliyə xəbər vermək üçün vertolyota minib şəhərə uçdu. Axı orada adamlar tez-tez üçbaşıllarla toqquşmalı olurlar. Onların bu ağılsız hərəkəti mübarizədə adamlara kömək edərdi.

Bilikli Ramın söhbətinə axıra kimi qulaq asdı. Bir qədər fikirləşdikdən sonra dedi:

— Bilirsən onlar niyə belə edirlər. Tau onlara düşməni axıra kimi izləməyi əmr edib. Bu üçbaşıllı kütbeyinlər də ayrı cür düşünə bilməzlər. Onlar da ancaq əmri yerinə yetirirlər.

— Bu çox yaxşı oldu.

Bilikli Saunu və atasını çağırıb bu xəbəri onlara dedi.

Saunun atası dedi:

— Əgər bu doğrudan da belədirsə, onda bunu hamıya xəbər vermək lazımdır. Böyük döyüşlər yaxınlaşır.

20-çi FƏSİL

Kiber köhnə dostlarının yanına gedir.

Toplar Gombulun qarnına dəyir.

Birinçi Taunun güdükçüsü Giberi itirir

Bilikli, Qəzəbli, Zərrəcik, Dərrəcik oturub Kiberi Birinci Taunun əlindən xilas etmək haqqında xeyli fikirləşdilər. Sau da onların yanında idi. Hərə öz təklifini deyirdi. Bu təkliflərdə özlərini təhlükəyə atmaq, igidlik göstərmək cəhdləri daha çox idi. Təkcə Bilikli və Dərrəcik susurdu. Bilikli bütün deyilən təklifləri rədd edib dedi:

— Özünü təhlükəyə atıb məhv etməyin mənası yoxdur. Əgər mən bilsəm ki, özümü təhlükəyə atmaqla Kiberi azad edə bilərəm, onda mən sizdən qabaq bu işə razı olardım. Ancaq mən hələlik sizin təkliflərinizdə ağlabatan bir şey görmürəm.

— Bəs nə edək, elə-belə oturub gözləyək. Yazıq Kiber də orada — həbsxanada qalsın? — deyər Qəzəbli kədərli-kədərli köksünü ötürdü.

— Dərrəcik, bəs sən niyə dillənmirsən?

— Mən fikirləşirəm.

— Eh, — deyə Zərrəcik əlini yellədi, — bu fikirləşməkdən heç bir şey çıxmayacaq.

Bir müddət araya sükut çökdü. Hərə bir tərəfdə alnını ovuşdurur, tədbir düşünməyə çalışırdı. Birdən Dərrəcik ayağa qalxıb dedi:

— Mən belə düşünürəm ki, biz Birinci Taunun yanına bir nəfəri göndərməliyik.

— Sənin aqlın bu imiş? — deyə Zərrəcik ona istehza etdi. Dərrəcik onun sözlərinə əhəmiyyət verməyib dedi:

— Özü də ona bildirməliyik ki, indi hər şeyə qadir olan sehrli maşın bizim əlimizdədir. İstəsək onun üçbaşlı dəyənəklilərindən də qorxunc və güclü adamlar düzəldə bilərik. Hətta onun özünün də bir neçə surətini çıxararıq. O, bu surətlərin arasında itib-batar. Adamlar bilməz ki, əsil Tau hansıdır. Ona görə də yaxşısı budur ki, bizim təklifimizə razı olub Kiberi azad etsin.

Hamı Bilikliyə baxdı.

— Sən düz deyirsən, — deyə o, Dərrəciyin təklifini bəyəndi. Elə düşünürəm ki, bu Birinci Tauya təsir edər. Ancaq elə etmək lazımdır ki, özümüzü təhlükəyə salmayaq.

— Arxayın ol, — deyə Dərrəcik cavab verdi.

Zərrəcik dedi:

— İndi ki, belədir, mən də səninlə getmək istəyirəm.

— Bu daha yaxşıdır,—deyə Bilikli onun da Dərrəciklə getməsinə razı oldu.

— Əgər birimizə bir şey olsa, o biriniz qaçıb bizə bir xəbər çatdırar.

* * *

Birinci Tau maşının yox olmasını görəndə kimi bütün sarayı ayağa qaldırdı. Hər yeri axtardılar. Maşından heç bir əsər-əlamət yox idi. O, qəzəbindən maşının olduğu otağın qaraulunu çəkən üçbaşlı dəyənəklinin başlarını bir anda iti qılıncla kəsdi. Üç qorxunc eybəcər baş yerə dığırlandı. Sonra başa düşdü ki, bundan sonra o, daha belə üçbaşlı dəyənəkli sintez edə bilməyəcək

və öldürdüyü dəyənəklilər üçün çox heyfsləndi. Axtarışdan heç bir nəticə çıxmadı. O, Kiberi yanına çağırıb sorğu-suala tutdu.

— Maşının itməyindən sənəin xəbərin var?

Kiber susub heç bir söz demədi.

— Sənəinləyəm, niyə cavab vermirsən?

Kiber yenə danışmadı.

Birinci Tau var gücü ilə bağırib ayağını yerə çırpdı.

— Karsan?

— Yox, — deyə Kiber sakitcə dilləndi.

— Maşın hardadır?

— Elə danışırısan ki, guya məndən öz maşınını istəyirsən. Sehrli maşın mənimdir. Onu mən səndən tələb etməliyəm.

— İndi sehrli maşın mənimdir, çünki mən səndən güclüyəm.

— Yox, səhv edirsən, indi biz səndən güclüyük. Çünki sehrli maşın bizdədir.

Kiber tez dönüb geri baxdı. Axı bu sözləri üçüncü bir adam dedi. Burada isə ondan və Birinci Taudan başqa heç kim yox idi.

Birinci Tau da səs gələn tərəfə baxdı. Divarın dibində barmaq boyda bir oğlancığaz dayanıb cüyültülü səslə danışdı. Kiber onu tanıdı. Bu Dərrəcik idi.

— Sən nə istəyirsən? — deyə Birinci Tau soruşdu.

— Mən istəyirəm ki, sən Kiberi azad edəsən.

— Yox, mən bunu edə bilməyəcəyəm. Mən hələ bu saat səni də tapdalayıb öldürəcəyəm.

— Qoy mən sözlərimi deyim qurtarım, sonra öldür.

Birinci Tau dayanıb ona qulaq asdı.

— Biz dünən buradan sehrli maşını aparmışıq. İndi o möhkəm yerdədir. Yaxşısı budur, sən Kiberi burax. Yoxsa biz sənəin üçbaşlı dəyənəklilərindən də qorxunc və güclü qoşunlar düzəldərik. Onda biz Kiberi özümüz azad edərik. Sənəin də işin bitər.

Birinci Tau donub qaldı. «Doğrudan onlar sintetik qoşun yaratmağa başlasalar, mən nə edərəm? Onda mənim axırım çatar. Yaxşısı budur, qoy bu yaramaz Kiberi buraxım. Dalısınca isə adam salım. Bəlkə sehrlili maşını yenə də ələ keçirə bildim».

— Sehrlili maşını buradan kim aparıb?

— Biz.

— Siz, yəni kim?

— Zərrəcik və mən.— Dərrəcik dostunu çağırdı. — Bura gəl. Zərrəcik tez siçan yuvasından çıxıb Dərrəciyin yanına gəldi.

— Siz çoxsunuz?

— Çox, lap çoxuq. İstəsək daha da çox olarıq. Birinci Tau bu cırtdan adamcıqlara qorxu ilə baxdı. Ona elə gəldi ki, sarayın hər yanı bu qorxulu dəcellərlə doludur. Onlar balacadır, siçan boydadır, istədikləri yerdən, siçan yuvalarından, qapıların arasından, hər yerdən keçə bilərlər.

— Yaxşı, mən sizi və Kiberi azad edirəm. Gedə bilərsiz.

Kiber, Zərrəcik və Dərrəcik saraydan çıxıb bir qədər getdikdən sonra dayanıb baxdılar. Küçədə çoxlu adam var idi. Kiber Zərrəciyi və Dərrəciyi götürüb cibinə qoydu. Axı adamlar onları tapdalaya bilərdilər. Kiber gedə-gedə elə hey dönüb geri baxırdı. Bir azdan o, yolunu dəyişib şəhərin kənarına tərəf addımladı.

Zərrəcik başını onun cibindən çıxarıb soruşdu:

— Sən hara gedirsən, axı Bilikli bizi gözləyir.

— Mən indi oraya gedə bilmərəm. Birinci Tau məni azad edib, dalımca da adam salıb ki, sehrlili maşının yerini öyrənsin. Yaxşısı budur ki, siz Biliklinin yanına qaçın. Sauya deyin ki, mən şəhərin kənarındayam. Qoy mənim dalımca gəlsin.

Dərrəcik və Zərrəcik Kiberin ciblərindən yerə atılıb yola düzəldilər. Kiber şəhərin kənarında köhnə dostlarından bir neçəsini gördü. Onlar o saat Kiberi dövrəyə aldılar. Uşaqlardan biri dedi:

— Gör sənin sehrlı maşının bizim başımıza nə gətirdi. Birinci Taunun üçbaşı dəyənəkliləri adamları vahiməyə salır. Hələ bu harasıdır. Deyirlər ki, o bütün zavod və fabriklər üçün də sintetik fəhlələr düzəldəcək. Hamını işdən qovacaq.

Kiber utandığından başını aşağı saldı, yavaşca dedi:

— Bu boş sözdür. Özünüz də yaxşı bilirsiniz ki, sehrlı maşın daha onlarda yoxdur.

Uşaqlar razılıqla gülümsədilər. Onlardan biri yan-yörəsinə baxıb dedi:

— Onsuz da Birinci Taunun işi biqib. Atam o gün deyirdi ki, adamlar onun zülmünə dözə bilmirlər. Gec-tez onu yıxacaqlar.

—Uşaqlar, bilirsinizmi, dostlarım məni gözləyir, mən isə onların yanına gedə bilmirəm. Birincn Tau məni azad etsə də, dalımca adam salıb. O öyrənmək istəyir ki, biz maşını harada gizlətmişik. Görünür, o, maşını yenidən ələ keçirmək istəyir.

— Eybi yoxdur, biz səni gizlədərik.

— Hələlik mən Saunu gözləyirəm. O gələne kimi futbol oynayaq. Məni güdən adam sizinlə oynadığım vaxt bura gəlməz. O mənim hara gedəcəyimi bilmək istəyir.

Uşaqlar razılaşdılar. Kiber yenə də qapıda dayandı. Oyun başlandı. Meydançanı uşaqların şən səs-küyü bürüdü.

Oyunun qızğın vaxtında Kiber Gombulun onlara yaxınlaşdığını gördü. Uşaqlar Kombulla oynamırdılar. Ancaq o, futbolu çox sevdiyinə görə bir qıraqda dayanıb oyuna tamaşa edirdi. Bir nəfər adam ona yaxınlaşıb nə isə dedi: o başı ilə razılığını bildirdi. Yəqin ki, bu naməlum adam ondan Kiberi güdməyi xahiş edirdi. Bunu uşaqların çoxu başa düşdü. Yad adam uzaqlaşdı. Top lap Gombulun yanından keçəndə uşaqların biri Gombulu nişan alıb topu düz onun yekə qarnına vurdu. Zərbə çox qüvvətli idi, Gombul yerə yığıldı, qalxıb qarnını tutdu. Top ikinci, üçüncü dəfə də onun yanından keçəndə yenə də onu Gombula tərəf vurdular. İndi elə bil ki, meydançanın qapısı Gombulun yekə qarnı idi. Uşaqlar elə hey topu ona vururdular. Axırncı dəfə top birbaşa

onun ağzına dəydi. O yerə sərələndi, durub ağlaya-ağlaya evlərinə tərəf getdi. Bu vaxt Sau da gəlib çıxdı. Uşaqlar onu başa saldılar ki, Kiberi güdürlər. Yaxşı olardı ki, indi ona yaxınlaşmasın. Ondan şübhələnmə bilərlər. Sau da oyunçulara qoşuldu. Bir azdan onlara tərəf üçbaşlı bir dəyənəkli gəlirdi. Bu yəqin ki, Gombulun işi idi. O ağlaya-ağlaya evlərinə getmiş, atasına uşaqlardan şikayət etmişdi. İndi bu üçbaşlı dəyənəkli də uşaqlara divan tutmağa gəlirdi.

Varlıların üçbaşlı dəyənəklilərdən xoşu gəlirdi. Axı onlar varlıları müdafiə edirdilər.

Uşaqlar dəyənəkliləri görəndə kimi Kiberə tərəf qaçıb onu dövrəyə aldılar. Sonra da hərə bir tərəfə götürüldü. Kiber isə elə bil ki, yerə batdı. Naməlum adam gizləndiyi yerdən çıxıb hər yeri axtardı. Kiberdən heç bir əsər-əlamət görməyib üçbaşlıya yaxınlaşdı.

—Sən hardan gəlib çıxdın? Bütün işləri korladın, — deyə onun üstünə qışqırdı. Üçbaşlının üç başı da ona tərəf çevrildi. Onun üç cüt gözü küt nəzərlərlə ona baxdı, heç nə başa düşməyib dəyənəyini qaldırdı. Axı Birinci Tau onlara belə göstəriş vermişdi ki, kim sizə etiraz etdi, döyün. Naməlum adam qorxudan büzüşdü, əlləri ilə başını tutub qaçdı.

Sau qarmaqarışlılıqdan istifadə edərək Kiberi cibinə qoyub evlərinə aparmışdı.

21-ci FƏSİL

Kiber ölür.

Ancaq sehirlə maşının köməyi ilə yenidən dirilir

Zərrəcik Kiberin azad olunması xəbərini verəndə Bilikli və Qəzəbli sevindiklərindən atılıb- düşməyə başladılar.

— Bəs o niyə gəlmədi? — deyə Qəzəbli tələsik sürüşdü.

— Axı o, sənə qədər ağılsız deyil ki, o saat bura qaçaydı. Tau onu azad edib, ancaq dalısınca da adam salıb ki, onun hara gedəcəyini öyrənsin. O sehirlə maşından belə asanlıqla əl çəkməz.

Bilikli soruşdu:

— İndi o hardadır?

— Dedi ki, mən şəhərin kənarında olacağam. Sau oranı tanıyır, onu mənim dalımca göndərin.

Sau da Kiberin azad olması xəbərini eşidib sevindi. O, vaxt itirmədən bir zamanlar Kiber ilə futbol oynadığı yerə yollandı.

Dostları onu evdə xeyli gözləməli oldular. Axırı ki, Sau qayıdıb gəldi, Kiberi də özü ilə gətirdi. Kiber cırtdanları soruşdu. Bilikli dedi ki, cırtdanlar adadan köçüb, indi meşədə yaşayırlar.

— Heç bilirsinizmi, Ram dörd nəfər üçbaşlını suda necə boğub?

Bu sözlərlə Bilikli Ramın qoçaqlığını və üçbaşlıların kütbeyinliyini Kiberə ətraflı danışdı.

— İndi yoxsullar vuruşa-vuruşa üçbaşlıları dənizə, çaya tərəf çəkirlər. Sonra da qayığa minib onları dərin yerlərə aparırlar. O kütbeyinlər də batıb boğulurlar. Birinci Taunun işi bitib, onun üçbaşlı dəyənəkliləri qurtarmaq üzrədir. O hər gün dəyənəklilərinə təzə əmrlər verməli olur. İndi o öz qoşununa əmr etmişdir ki, suya girməyin. Adamlar da onları aldadıb qayalara, uçurumlara çəkirlər. Bu ağılsızlar da qayalardan yıxılana kimi adamların dalınca gedirlər. İndi yəqin Birinci Tau bərk peşimandır ki, üçbaşlıları kütbeyin bir dəyənəklinin surəti üzrə düzəldib.

Kiber və dostları elə həmin gün meşəyə cırtdanların yanına getməyi qərara aldılar. Onlar özləri üçün vertolyot qayırdılar. Kiber və Bilikli Sau ilə görüşüb vertolyota mindilər. Ayaqları ilə pedalları fırlatmağa başladılar. Vertolyot hərəkətə gəlib havaya qalxdı. Zərrəcik və Dərrəcik isə quşun belində vertolyotun dalısınca uçdular.

Cırtdanlar üçbaşlılara yaman divan tuturdu. Onlar bu nəhəngləri daşa basır, sonra da qaçıb gizlənidilər. Axı onlar lap balaca idilər. Üçbaşlılar onları tapa bilmir, axtara-axtara cəngəlliklərdə azıb qalırdılar.

Cırtdanlar dostlarının gəlişinə sevindilər.

— Bizim yenə də qəşəng şəhərimiz olacaqmı?— deyə Gülər Biliklidən soruşdu.

— Əlbəttə, ondan da yaxşısı olacaq. Biz yaxşı adamlarla bir şəhərdə yaşayacağıq. Birinci Tau və onun üçbaşıllarının axırı çatmaq üzrədir. Cırtanlar məktəbə gedəcək, elm öyrənəcəklər.

— Məktəbə getmək nəyimizə lazımdır? Onsuz da biz oxumağı bilirik, — deyə Ram deyindi.

— Elm təkçə kitab oxumaqdan ibarət deyil ki!

Məktəbdə neçə-neçə elmlər də öyrədirlər.

* * *

Üçbaşıllarla döyüş sona çatmaq üzrə idi. Kiber də öz dostları ilə bu döyüşdə iştirak edirdi. Nəhayət qızğın əlbəyaxa vuruşmadan sonra döyüş qurtardı. Birinci Taunun sarayı üsyançılar tərəfindən alındı. Tau özü isə qaçıb getmişdi. Hamı şənlik edirdi. Cırtanlar da şəhərə gəlmişdilər. Bundan sonra onlar burada yaşayacaqdılar. Təkçə Kiber yox idi. Onu xeyli axtardılar. Cırtanlar bütün güman gələn yerlərə baş çəkdilər. Axırda meşəyə tərəf yollandılar. Onu şəhərin kənarında otsuz quru bir yerdə tapdılar. Kiber arxası üstə yerə uzanaraq hərəkətsiz bəbəklərini səmaya zilləmişdi.

Onu çağırdılar. Cavab vermədi. Yaxına gəldilər, qolundan tutub silkələdilər. Tərpənmədi. Onu qaldırıb ayaq üstə qoydular. Yerə yığıldı.

—Kiber, əziz Kiber, belə etmə. Axı biz qorxuruq, — deyə qızlar ağlamsındılar.

O susurdu.

— Gəlin onu həkimin yanına aparaq, — deyə Bilikli təklif etdi.

Onu şəhərə həkimin yanına gətirdilər. Bu çox qoca həkim idi. Gözlərinə qalın şüşəli eynək taxmışdı. Əynində qar kimi düm ağ xalat, başında ağ papaq var idi. Saqqalı da paltarı kimi ağ idi. O, Kiberə diqqətlə baxdı.

Cırtanlar maraqla onun hərəkətini izləyirdilər. Heç kim bir söz soruşmağa cürət etmirdi.

Həkim Kiberi yoxlayıb qurtardı. Sonra köksünü ötürüb dilləndi:

— Onu buraya nahaq gətirmisiniz.

Bilikli qorxa-qorxa soruşdu:

— Niyə?

— Çünki mən ancaq xəstələri müalicə edirəm, ölüləri yox.

— Demək...—Lam sözünü deyib qurtara bilmədi, hönkürüb ağladı. Gülər də ona qoşuldu.

Bilikli kədərli-kədərli soruşdu:

— Daha o dirilməz?

— Güllə onun ürəyinə dəyib, onun yerinə başqa ürək qoysalar dirilər.

Qəzəbli yaxınlaşıb yalvarıcı nəzərlərlə həkimin üzünə baxdı.

— Xahiş edirəm mənim ürəyimi çıxarıb onun yaralı ürəyinin yerinə qoyun.

— Yox, yox, mənim ürəyimi, — deyə Lam irəli gəldi.

Gülər ona etiraz etdi:

— Mənim ürəyim daha sağlamdır!

Ram qızlara acıqlandı:

— Sizin ürəyinizi qoysa, onda o da sizin kimi qorxacaq olar. Mən isə heç nədən qorxmuram. Bax, onlardan soruşun, mən dörd nəfər eybəcər üçbaşlı təkbaşına çayda boğmuşam.

Həkim dərindən köksünü ötürüb başını buladı:

— Görürəm, siz onu çox istəyirsiniz, ancaq mən belə edə bilmərəm. Birini diriltmək üçün o birini öldürmək yaramaz. Buna mənim haqqım yoxdur.

— Bəs nə edək, həkim?

Həkim çiyinlərini çəkdi.

Birdən Biliklinin ağına nə gəldisə, üzü güldü, gözləri sevincdən parladı.

— Heç kimin ürəyi lazım deyil. Bizim sehirli maşınımız var. Onunla hər bir ürəyin surətini çıxarmaq olar.

Bilikli cibindən sehirlə maşını çıxartdı, düyməsini basıb işə saldı. Maşın böyüdü.

— Hə, mən bu maşın haqqında çox eşitmişəm,— deyə həkim yaxına gəlib diqqətlə onu nəzərdən keçirdi. O, Biliklini qaranlıq bir otağa aparıb, rentgen aparatının arxasında saxladı. Maşını işə salıb onun ürəyinin sürətini çıxardı. Sonra Kiberin sinəsini yarıb yaralanmış ürəyi çıxardı, yerinə sağlam ürəyin sürətini tikdi.

Cırtanlar sakitcə dayanıb Kiberin üzünə baxırdılar. Bir azdan o ağır-ağır gözlərini açdı. Yoldaşlarını görüb gülümsədi.

Hamı rahat nəfəs aldı, güldü, sevindi. Bir neçə gündən sonra Kiber sağalıb xəstəxanadan çıxdı.

Yolda o, Bilikliyə dedi:

— Mən sehirlə maşını aparıb dənizə atacağam. Gör o nə qədər pis işlər gördü. Onun ucundan adamlar nə qədər bəlalər çəktilər. Birinci Tau onunla üçbaşıllardan qoşun düzəltdi.

Bilikli ona təəccüblə baxdı.

— Sən aqlını itirmisən. Bu maşın olmasaydı sən indi mənimlə belə söhbət edə bilməzdin. Həkim onunla sənün üçün yeni ürək düzəltmişdir.

Kiber bir anlığa dayanıb fikirləşdi.

— Onda gəl onu aparıb həkimə verək. Qoy o, maşından xəstələri sağaltmaq üçün istifadə etsin.

— Düz deyirsən, — deyə Bilikli də onunla razılaşdı. Onlar xəstəxanaya — qoca həkimin yanına qayıtdılar.

* * *

Bir səhər Kiber yuxudan duranda şəhərdən bir qədər aralı meşənin kənarında yüksək bir qüllə gördü. Bu vaxta kimi orada belə şey yox idi. Lakin nədənsə bu qüllə ona tanış gəldi. O fikirləşməyə başladı. Ancaq o qədər də fikirləşməli olmadı. Bəli, o belə qüllələri on yeddi il bundan əvvəl yerdə raket meydançasında görmüşdü. Onu bu dünyaya gətirən də belə bir raket idi. Kiberi

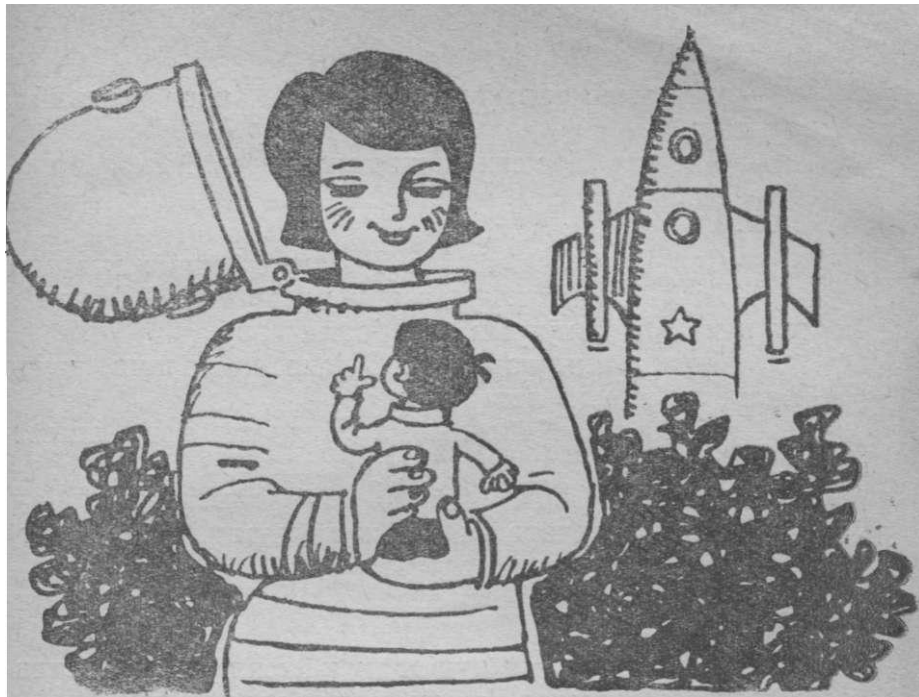
və yoldaşları meşənin kənarına doğru qaçdılar. Onun ürəyi həyəcanla çırpınırdı. Bəlkə də bu raket Yerdən gəlmişdir. İndi o, bir zaman yaşadığı dünyaya—Qaragözün, Kamalın yanına qayıda bilərdi. O, sehrlənmiş kimi raketdən bir qədər aralı dayanıb ona tamaşa etməyə başladı. Raketin lyuku açıldı. Oradan bir neçə adam pillələrlə aşağı endi, Kiber danışmadan sual dolu nəzərlərlə onlara baxırdı.

Kiber şəhərlilərin arasından keçərək raketdən enənlərə doğru can atırdı. Budur, oradan düşən kosmonavt paltarlı bir qadın izdihama yaxınlaşdı. Kiber də adamların arasından sivişib düz onun qarşısında dayandı.

— Xala!

Kosmonavt qadın ayaq saxlayıb ətrafına baxdı. Sonra aşağıda otların arasından ona baxan balaca oğlanı gördü. Onun gözləri geniş açıldı.

— Kiber, mənim balaca Kiberim, — deyə onu qucağına aldı.

— Sən məni tanıyırsan? — deyə Kiber təəccüblə soruşdu.

— Əlbəttə, bəs sən məni tanımırısan?

— Yox.

— Mən Qaragözəm.

— Sən Qaragözsən? Yox, Qaragöz balaca qız idi.

— Axı bunun üstündən çox illər keçib. Mən böyümüşəm. İndi iyirmi beş yaşım var.

Kiberin qanı qaraldı. O yenə də balaca, dəcəl Qaragözü görmək istəyirdi.

— Bilirsən, Kiber, mən səninçün necə darıxmışdım? Heç vaxt yadımdan çıxmırdın.

Qaragözün başı söhbətə elə qarışmışdı ki, Kiberin yoldaşlarını elə indi gördü.

— Sənin nə çox dostların var?

— Hə, mən onları sehrli maşınla düzəltmişəm.

Şəhərlilər uzaq dünyadan gəlmiş kosmonavtları dövrəyə aldılar. Hamı sevinib-gülürdü.

Kiber Qaragözə dedi:

— Bilirsən, burada əvvəllər hər şey pis adamların əlində idi. Onlar hamını incidir, özləri isə yaxşı dolanırdılar. Axırda kasıblar da birləşib pis adamları qovdular. İndi hamı yaxşı yaşayır.

Kiberin bu sözü Qaragözü sevindirdi. Qaragöz, yoldaşları və cırtdanlar gül-çiçəklə onlara tərəf gələn adamlara doğru irəlilədilər. Az sonra onlar izdihamın içində görünməz oldular.

Gümüş kimi parlayan nəhəng raket isə əvvəlki yerində dayanmışdı. Onun dəyirmi qapısı yarıaçıq halda idi. O indi bir neçə gündən sonra bizim dünyamıza qayıdacaq, igid kosmonavtların, bir də balaca Kiberin yolunu gözləyirdi.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

- 1- *ci fəsil* — Qaragözün ad günü, sehirli maşın və Kiberin dünyaya gəlməsi 5
- 2- *ci fəsil* — Kiber təyyarə ilə uçur, paraşütlə tullanır, külək onu uzaqlara aparır.....12
- 3- *cu fəsil* — Kiber kosmosa uçur, uzaq bir dünyaya gəlib çıxır 16
- 4- *cü fəsil* — Sehirlə maşın oğurlanır, Kiber qeyri-adi üsulla oğrunu tapır və maşını ondan alır 22
- 5- *ci fəsil* — Böyük Uat. Kiber yerə qayıtmaq istəyir, ancaq gecikir27
- 6- *cı fəsil* — Kiber kukla teatrına gedir, Lam və Ram adlı kuklaları dirildir. Onlar meşəyə qaçır. Qəribə xəstəlik
.....34
- 7- *ci fəsil* — Onlar ev tikirlər. Lam qaranlıqdan qorxur. İşıq40
- 8- *ci fəsil* — Kiberi axtarırlar. Sualtı ev. Nəhəng balığın belində səyahət. Adada46
- 9- *cu fəsil* — Adada futbol komandaları. Qəzəbli və Ram vuruşurlar. Zərrəcik 57
- 10- *cu fəsil* — Nəhəng balıqlar vuruşur. Kiberi tutmaq istəyirlər. Dəyənəkli onu zənbilində sahilə gətirir 64
- 11- *ci fəsil* — Cırtdan şəhər. Vertolyot yarışları. Burada hamı futbolçudur. Şeh bulaq.....71
- 12- *ci fəsil* — Qəzəbli adadan qaçır. Dəyənək və zindan. Böyük Uat «Cırtdan şəhər»in yerini öyrənir.....75
- 13- *cü fəsil* — Yad adam. Sehirlə maşın oğurlanır. Hakimiyyət üstündə iki Uat vuruşur80
- 14- *cü fəsil* — Adaya dəyənəklilər gəlir. Yeni qanun. Ramın və Zərrəciyin qələbəsi 92
- 15- *ci fəsil* — Zərrəciyi quş aparır. O, quşu əhliləşdirir. Kiberin arxasınca.....98

16- ci fəsil — Şəhərdə üçbaşıllar gəzir. Kiber Birinci Taunun yanında. Üçbaşı əsgərlər.....	103
17- ci fəsil — Zərrəçik sehirlə maşını görür. Ağıllı Dərrəcik Sehirlə maşın xilas edilir	108
18- ci fəsil — Nəhəng balıqın belində qəyahət. Cırtdanlar şəhərlərini tərkdədir. Cəngəllikdə.....	116
19- cu fəsil — Ram üçbaşıllardan üç nəfərini suda boğur. Bununla da o, bu kütbeyin nəhəngləri məhv etmək üçün asan bir üsul kəşf edir	120
20- ci fəsil — Kiber köhnə dostlarının yanına gəlir. Toplar Gombulun qarnına dəyir. Birinci Taunun güdükçüsü Kiberi itirir.....	126
21- ci fəsil — Kiber ölür. Ancaq sehirlə maşının köməyi ilə yəni- dən dirilir	132

Redaktoru *E. Mahmudov*. Rəssamı *A. Quliyev*. Bəlii redaktoru *Y. Ağayev*. Texniki redaktoru *S. Əhmədov*. Korrektorları: *T. Zeynalova*, *A. Qaflanov*

Yığılmağa verilmiş 13/X-1965-ci il. Çapa imzalanmış 5/X1-1966-cı il. FQ 08503. Fiziki çap vərəqi 8,75. Şərti ç. v. 8. Uçot nəşr. vərəqn 6,1. Sifariş № 831, Tirajı 8.000. Qiyməti 23 qəp.

Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, Bakı, Hüsü Hacıyev küçəsi, 4.

Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Mətbuat Komitəsinin 26 komissar adına mətbəəsi, Bakı, Əli Bayramov küçəsi, № 3.